

Täysistunto

Torstai 23.10.2025 klo 16.00—19.33

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.33.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.01) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.01—19.33).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää paikalla olevalle ministerille kysymyksen, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden rahoituksesta (Aki Lindén sd)

Suullinen kysymys SKT 159/2025 vp

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Eri puolilla Suomea on hätä. Terveyspalveluja leikataan, henkilöstöä irtisanotaan, hoitojonot pidentyvät. Miinus 130 miljoonaa euroa hoitotakuusta, miinus 24 miljoonaa lastensuojelusta, miinus 89 miljoonaa hoitajamitoituksesta. Minulla on tässä kädessä pitkä luettelo, 21 kohtaa hallituksen tekemiä leikkauksia, yhteensä 658 miljoonaa euroa hyvinvointialueilta. Se on sama kuin kymmenentuhannen henkilön työpanoksen hinta. Tällä hetkellä käydään 16 alueella yt-neuvotteluja. Sadat ja tuhannet henkilöt ovat irtisanomisuhan alaisia. Me olemme pitkään täällä vaatineet, että tasapainotusaikaa hyvinvointialueille tulee saada lisää. Hallitus on ollut siinä täysin passiivinen. Aikooko hallitus jatkaa toimettomana tässä kriisissä, mikä hyvinvointialueilla tällä hetkellä on, ministeri Juuso? [Mauri Peltokangas: Kannattiko rakentaa toimimaton sote?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.02 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tilanne Suomessa on hälyttävä. Te tiedätte sen, me tiedämme sen. Meidän on saatava säästöjä julkisesta taloudesta, ja koska hyvinvointialueiden rahoitus on noin kolmasosa meidän valtion vuosittaisesta budjetista, on ihan selvää, että meidän on käännettävä katseet myöskin sinne.

Rahoituslakiin, jonka te itse olette viime kaudella sorvanneet, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ai niin!] liittyy se, että jos hyvinvointialueiden tehtäviä vähennetään, niin rahoitusta voidaan vähentää, ja jos hyvinvointialueiden tehtäviä ja velvoitteita lisätään, niin silloin lisätään myöskin rahoitusta. Näin me toki toimimme. Tiedämme, että hyvinvointialueet ovat tällä hetkellä hankalassa tilanteessa, mutta meillä on edelleen rahoituslaissa lisärahoitusmahdollisuudet ja arviointimahdollisuudet, joita ollaan nyt käynnistämässä. Tavoitteena on tietysti tukea ja auttaa hyvinvointialueita siinä, että he sekä pääsevät tavoitteeseensa taloudellisesti [Puhemies koputtaa] että myöskin pystyvät tarjoamaan tarvittavat palvelut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan vielä vastauspuheenvuoron valtiovarainministeri Purralle. Olkaa hyvä.

16.03 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toisin kuin edustaja kuvasi, hallitus on lisännyt miljardeilla hyvinvointialueiden rahoitusta tällä hallituskaudella. Sen sijaan rahoituslaki todellakin on nykyisen opposition luoma. Esimerkiksi kokoomus ja perussuomalaiset sitä viime kaudella oppositiosta arvostelivat juuri siksi, että siinä on niin merkittäviä valuvikoja. Siinä on ongelmia kannustimisessa, se ei kannusta tekemään toimia. Toisaalta se saattaa rangaista siitä, että toimia on tehty riittävän ajoissa. Me nostimme nämä asiat esille. Vastaavasti ennen eduskuntavaaleja te, sosiaalidemokraatit ja keskusta etunenässä, piditte tärkeänä, että rahoituslakiin ei tällä kaudella tehdä merkittäviä uudistuksia, vaan että alueille annetaan aikaa.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Mitä tulee sitten alijäämän kattamisvelvollisuuden pidentämiseen, niin siinä hallitus on tuonut esityksen, jossa nimenomaan niille alueille, jotka tänä vuonna pääsevät ylijäämäiseen tulokseen ja joilla on paremmat mahdollisuudet päästä hyvään tulokseen kokonaisuudessaan, voidaan antaa alijäämän kattamiseen lisää aikaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.05 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En närkästy ollenkaan siitä, että tarvitaan kaksi ministeriä vastaamaan meidän yhteen kysymykseen. Asiahän on niin, että tämä rahoitus, joka tulee rahoituslain perusteella, eli palveluindeksi ja jälkikäteistarkistus, on palkankorotuksiin, lääkkeisiin, tarvikkeisiin ja muihin tarkoitettua rahaa. Tosiasia on se, että siitä toimintarahasta on leikattu se mainitsemani 658 miljoonaa euroa ja se vastaa kymmentätuhatta työntekijää, joka on suunnilleen se määrä, joka tällä hetkellä vähintäänkin on siellä yt-neuvottelujen kohteena.

Asiantuntijat ovat olleet jo kauan sitä mieltä — ja myös me täällä — että pitää antaa alueille lisää aikaa. Sekään ei kaikilla alueilla tule olemaan helppo asia, mutta nyt se suurin ongelma on se, että alueita pakotetaan kattamaan vuosien 23 ja 24 alijäämä vuoteen 26 mennessä, ja tämä lausunnolla oleva laki ei tuo ratkaisua kaikkein suurimmassa vaikeudessa oleviin alueisiin. Kysyn uudelleen: jos kerran alueet ovat saaneet niin paljon rahaa kuin te siinä kerskailette, niin miksi ihmeessä ne ovat joutuneet yt-neuvotteluihin? [Välihuutoja oikealta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.06 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten jo äskeisessä vastauksessani kuvasin, nimenomaan alijäämän kattamisen aikaan on tulossa pidennystä niille alueille, jotka ovat tehneet toimia ja jotka pääsevät tänä vuonna ylijäämäiseen tulokseen.

Se, mikä hyvinvointialueiden kesken on selvästi nähtävissä, on voimakas eriytyminen. Meillä on alueita, jotka tulevat pääsemään tähän tavoitteeseen tavoiteajassa. Sen lisäksi meillä on alueita, jotka eivät missään nimessä tule siihen pääsemään. Sen lisäksi on alueita, jotka tekevät hartiavoimin töitä sen eteen, että tulevat tähän pääsemään. Hallitus huolehtii paitsi alueiden rahoituksesta myös siitä, että palvelut kaikissa oloissa turvataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.07 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin nämä noin kymmenentuhannen henkilötyövuoden tarkoittamat säästöt on tehty hallituksen toimesta. On tehty myöskin hallitusohjelmaan 1,1 miljardin tavoite siitä, että tehostetaan hyvinvointialueiden toimintaa. Siksi me, arvoisa valtiovarainministeri, täällä oppositiossa esitimme, että rahoituslaki on avattava ja tehtävä sinne tarpeellisia korjauksia, ja sitä näyttävät nyt kannattavan kaikki muut puolueet paitsi kokoomus. Näin me olemme nyt seuranneet lehdistöä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Ensinnäkin kysyn pääministerin sijaiselta: oletteko te lainkaan huolissanne siitä, minkälaiseen tilanteeseen te olette ajaneet hyvinvointialueet näillä säästöillä? Nyt virkavastuulliset toimijat ja päättäjät ovat tilanteessa, jossa tosiasiallisesti on valittava, noudatetaanko hyvinvointialuelakia alijäämien kattamisesta vai noudatetaanko perustuslakia palveluiden riittävästä rahoituksesta ja siihen liittyvästä palvelutasosta. Nyt oikeustila on tällä hetkellä erikoinen, koska jos te ette tee mitään, ensi vuoden talousarviot eivät tule olemaan lainmukaisia tässä valtakunnassa todennäköisesti [Puhemies koputtaa] kymmenellä alueella. Eikö tämä huolestuta [Puhemies: Kiitoksia!] teitä, että teillä olisi mahdollisuus tehdä, mutta jättätte tekemättä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja! [Puhemies koputtaa] — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.08 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuvasin tätä alijäämän kattamisvelvollisuuden aikaan tulevaa muutosta, jolla hallitus nimenomaan tulee lähemmäksi niitä alueita, jotka ovat tehneet ajoissa toimia ja joilla on mahdollisuus päästä hyvään tilanteeseen. Me olemme erityisesti tänä vuonna hyvinvointialueiden kohdalla nähneet, että positiivisia näkymiä on selvästi edessä. Silloin kun hyvinvointialueet aloittivat, tilanne oli huomattavasti huolestuttavampi. Samaan aikaan palveluista huolehditaan kaikissa oloissa. Arviointimenettelyssä, mihin jotkut hyvinvointialueet ovat joutuneet, tarkastellaan sekä talouden että palveluiden tilaa ja näiden pohjalta tehdään mahdollisia lisäpäätöksiä.

Se, että hallitus on tehnyt hyvinvointialueille jonkinlaisia muutoksia siihen, minkälaisia toimia siellä tarjotaan, mitä edellisissä kysymyksissä kuvasitte, totta kai vaikuttaa myös siihen rahoitukseen. Jään odottamaan teidän vaihtoehtobudjettianne, arvoisat sosiaalidemokraatit, kuinka paljon te olette laittamassa lisää rahaa hyvinvointialueille ensi vuonna, koska sitä tämä juuri [Puhemies koputtaa] tarkoittaa.

2.2. Suullinen kysymys sote-palveluiden turvaamisesta (Markku Siponen kesk)

Suullinen kysymys SKT 160/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.09 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituspuolueet, suljitte parisen viikkoa sitten yöpäivystysten ovet Iisalmesta, Varkaudesta, Salosta ja Oulaskankaalta. Lisäksi olette heikentäneet päivystyspalveluja Kemin ja Savonlinnan sairaaloissa. Me päivystysten puolustajat jo silloin varoitimme sairaalaverkon alasajosta, ja nyt nähdään, mitä tapahtuu seuraavaksi. Valtio on lähettänyt mustapukuiset arviointiryhmät hyvinvointialueille määräämään, missä saavat jatkossa olla sairaalat, missä saavat olla terveyskeskukset. Keski-Suomesta ollaan lakkauttamassa terveysasemia ja keskittämässä erikoissaira-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

hoitoa. Sama suunnitelma on muun muassa Etelä-Karjalassa ja Etelä-Pohjanmaalla. Lapsita, ministeri Juuso, teidän kotimaakunnastanne, aiotaan lakkauttaa kokonaan sairaalapalvelut Kemistä. Tämä on täysin uskomatonta tässä maailmanajassa, kun pitäisi varautua kriisitilanteisiin koko Suomessa.

Arvoisa ministeri Juuso, te vastaatte tämän maan sosiaali- ja terveystalveluista. Aiotteko te hyväksyä tämän valtiovarainministeriön kiristyksen ja palveluiden alasajon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.10 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on kyllä menty aika pitkälle. Keskustapuolue, joka on tämän uudistuksen arkkitehti niin arviointimenettelyineen, jälkikätestarkistuksineen, lainanottovaltuuksineen, indeksitarkistuksineen kuin palvelutarpeen arviointien painostuksineen — te olette sitä mieltä, että tämä malli, joka on teidän käsialaanne ja sosiaalidemokraattien käsialaa, on niin huono, että tämän hallituksen pitää nyt kyetä se korjaamaan. [Välihuutoja — Naurua] Ennen vaaleja te olitte sitä mieltä, että nimenomaan alueille pitää antaa aikaa ja mitään dramaattisia muutoksia tähän malliin, joka henkilökohtaisesti minun mielestäni on huono... Esimerkiksi alueita on huomattavasti liikaa asiantuntijoiden arvioihin nähden. Se tulee vaatimaan korjauksia. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Tämä hallitus on tehnyt rahoituslakiin muutamia uudistuksia. Vieläkin on tulossa, kuten aiemmin kuvasin. Mutta ehdottomasti tämä kokonaisuus tulee tarkastella seuraavalla hallituskaudella. [Keskustan ryhmästä: Vastaatko kysymykseen?] Samaan aikaan ymmärtääkseni keskustapuoluekin on sitoutunut uuteen velkajarruun, joten kaipaen mielelläni teidän näkemyksenne siitä, mistä te olette valmiita säästämään. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.12 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen haluttomuus ratkaista hyvinvointialueiden tilannetta alkaa näkyä radikaalisti. Ihmisten suurena huolena on, pääsevätkö he hoitoon tulevaisuudessa ja saavatko he sitä riittävän nopeasti. Hallitus ei voi jatkuvasti syyttää edeltävää hallitusta tai hyvinvointialuepäättäjiä. Te olette nyt vallassa, ja olette olleet sitä jo yli kahden vuoden ajan. Teillä on nyt valta ja vastuu korjata tilanne. Te olette kuitenkin vain pidentäneet julkista hoitoonpääsyä kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen ja heikentäneet vanhustenhoivaa sekä leikanneet hyvinvointialueiden rahoituksesta lähes 700 miljoonaa euroa. Ministeri Juuso, miksi te ette ole kuunnelleet ihmisten huolta vaan olette päinvastoin heikentäneet hoitoonpääsyä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuka viime kaudella ei kuunnellut oppositiota?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.13 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden kokonaisrahoitus ensi vuonna nousee yli 27 miljardiin. Ne vähennykset, mitkä on tehty, riippuvat tietysti niistä velvoitteista, mitä heiltä on vähennetty. Se on aivan luonnollista. Mutta totta kai hallitus huolehtii siitä, että tarpeelliset palvelut pystytään joka tilanteessa tuottamaan. Hyvinvointialueet ovat hyvin eritahtisia siinä, miten palveluverkkoa suunnitellaan, miten otetaan käyttöön digitaalisia palveluita, liikkuvia

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

palveluita ja näin poispäin, ja tähän tueksi ne alueet, joilla on näkyvissä, että alijäämää ei pystytä kattamaan edes vuoden 28 loppuun mennessä, ovat tällä hetkellä arviointimenettelyssä. Arviointimenettelyn tarkoitus on se, että tuetaan näitä hyvinvointialueita pääsemään sellaiseen tulokseen, että pysytään siinä rahoituksessa, mihin heillä on oikeus, ja samalla pystytään tuottamaan kaikki ne palvelut, mitä ihmiset alueilla tarvitsevat.

2.3. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden rahoituksesta (Bella Forsgrén vihr)

Suullinen kysymys SKT 161/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.14 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa puhemies! On täysin itsestään selvää, että kun viimeinen hallitus teki isoa soteuudistusta, niin se ei kerralla tule täydelliseksi. [Oikealta: Ei todellakaan!] Sen takia onkin tosi täsmällisen tärkeää tehdä niin, että sitä uudistetaan ja korjataan tässä prosessin vaiheessa. Minä ajattelenkin niin, että nyt kun hyvinvointialueilta on noussut tätä huolta monelta suunnalta, niin tässä salissa otetaan se huoli tarvittavan vakavasti ja yhdessä lähdetään korjaamaan niitä kokonaisuuksia eikä jätetä näitä alueita yksin.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue on joutunut ihan mahdottomaan tilanteeseen. Itä-Suomen hallinto-oikeus antoi juuri päätöksen, että hyvinvointialueen tämän vuoden talousarvio ja tulevien vuosien taloussuunnitelmat ovat lainvastaisia. Hallinto-oikeuden mukaan Etelä-Karjalan olisi pitänyt hakea valtiolta lisärahoitusta alijäämänsä tilkitsemiseksi. Aluehan on hakenut lisärahoitusta, mutta valtiovarainministeriö hylkäsi hakemuksen. Etelä-Karjalan alijäämä on 120 miljoonaa euroa, ja sen kattaminen merkitsisi henkilöstöstä kahden kolmasosan irtisanomista. Tämä romuttaisi palvelut. Kysyisinkin valtiovarainministeri Purralta: [Puhemies koputtaa] mitenkä nyt hallitus vihdoinkin ottaisi vastuuta ja korjaisi lainsäädäntöä, jotta nämä [Puhemies koputtaa] alueen palvelut tulisivat tuetuiksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.15 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja totesi, että tämä uudistus ei tullut kerralla valmiiksi. Se on toden totta huomattu. Sen vuoksi me rahoituslakiinkin olemme tehneet muutoksia, jotka edelleen seuraavat. [Aki Lindén: Lisää kiristyskiä!] Nämä eivät kuitenkaan ole niin dramaattisia, että ne muuttaisivat koko rahoituslain perustan. Vaikka tämäkin tulee varmasti tulevina vuosina olemaan edessä, niin tälle hallitukselle riittää se, että me teemme sinne sellaisia muutoksia, joihin tässä aikataulussa ylipäättänsä kyetään. [Välihuutoja vasemmalta]

Mutta kuten aiemmin jo totesin, koen sen, että te arvostelette käytännössä tätä koko rahoituslain ja -uudistuksen perustaa, siitä huolimatta, että se on teidän itse tekemänne, hie-man erikoiseksi. Samaan aikaan haluaisin kuulla myös vihreiden vaihtoehdon sille, että mikäli te olette sitä mieltä, että rahoituslaki pitää avata juuri niin, että hyvinvointialueille

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

entisestään annetaan lisää rahaa sen lisäksi, mitä hallitus jo tekee, niin mistä te, vihreät, jotka olette myös velkajarruun sitoutuneet, [Inka Hopsu ja Saara Hyrkkö pyytävät vastauspuheenvuoroa] tämän rahan ottaisitte. Toisekseen, lisärahoitusta voi aina hakea. [Puhemies koputtaa] Se kuuluu tähän malliin, ja ne yksilöllisesti käsitellään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.16 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi tuoda jo viime keväänä omaishoitolain kokonaisuudistuksen tänne eduskuntaan, mutta ei sitä ole näkynyt, ja omaishoitajat ovat tosi pettyneitä, koska erityisesti niille, jotka ovat vielä työelämässä tai eläkkeellä, näitä yhteensovittamisia olisi todella tarpeellista tehdä. Te myös, ministeri Juuso, lupasitte jo viime vuonna, että tämä omalääkärimalli tuodaan jo tämän hallituskauden aikana tänne eduskuntaan. Tämähän on kaikkien meidän hallituspuolueitten ja oppositiopuolueitten mielestä tosi hyvä, koska se parantaa hoidon jatkuvuutta ja potilastyytyväisyyttä.

Kysynkin teiltä, ministeri Juuso: Miksi asiat eivät etene teidän valmistelussanne? Milloin te täytätte lupaukset omaishoitajille tästä kokonaisuudistuksesta, ja milloin suomalaiset saavat omalääkärin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.17 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omaishoitolain kokonaisuudistus edellyttää sitä, että me selvitämme ensin tilanteen tarkasti ja teemme vaikutusarviot, mitä tarkoittaisi se, että me esimerkiksi vietäisiin nämä kriteerit lakiin ja myöskin siirrettäisiin nämä korvaukset Kelan maksettaviksi. Se työ on kesken, ja se tehdään, ja varmasti viimeistään seuraavissa hallitusneuvotteluissa katsotaan, voidaanko tämä tehdä, mitkä ovat kustannusvaikutukset ja näin poispäin. [Välihuutoja] Omaishoitajille toki olemme nostaneet sitä vähimmäishoitopalkkiota noin kymmenellä prosentilla indeksikorotusten lisäksi, ja siihen olen tyytyväinen, ja myöskin omaishoitajat ovat siihen olleet tyytyväisiä.

Mitä tulee omalääkärimalliin, niin omalääkärimalli ei vaadi minkäänlaista lakimuutosta, vaan tämähän on täysin hyvinvointialueiden itsensä käsissä, ja hallitus kannustaa siihen. Me seuraamme sitä, kannustamme, esitämme uusia malleja, yritämme viedä sitä käytäntöön kaikin mahdollisin tavoin. Omalääkärimalli itse asiassa on käytössä aika monella hyvinvointialueella, joko ammatinharjoittajamallilla, jota voidaan myöskin perhelääkärimalliksi kutsua, [Puhemies koputtaa] mutta myöskin omalääkärimallilla. Tämä työ kyllä etenee.

2.4. Suullinen kysymys hoitajien vähentämisestä vanhuspalveluissa (Veronika Honkasalo vas)

Suullinen kysymys SKT 162/2025 vp

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.19 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tuhansia hoitajia uhkaavat jälleen potkut, kun alueilla on käynnissä yt-neuvottelut. Samalla kun hallitus jakaa velkarahaa rikkaille, terveydenhuolto uhkaa romahtaa. Olemme yli kahden vuoden ajan vaatineet hallitusta antamaan lisää aikaa hyvinvointialueille alijäämien kattamiseen, mutta tätäkään esitystä ei ole saatu eduskuntaan. Sen sijaan leikkauksia tulee lisää. Te, ministeri Juuso, esitätte ensi vuodelle 50 miljoonan euron leikkausta vanhuspalveluihin, jolla on tarkoitus vähentää yli 800 työntekijää. Te yritätte pestä käsiänne ja vastuutatte alueita irtisanomisista, mutta tämä yli 800 työntekijän vähennys vanhuspalveluista lukee teidän omassa esityksessänne. Kysynkin, ministeri Juuso: miksi perussuomalaiset ja oikeistohallitus haluavat irtisanoa vielä lisää suomalaisia hoitajia tässä tilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan, että ministerit vastaavat täällä hallituksen, eivät puolueidensa, puolesta. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.20 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väite on aivan posketon. Hallitus ei halua, että hoitajat jäisivät työttömiksi. Tähän asti meillä on ollut työttömyyttä ja on edelleenkin, toisilla alueilla tarvitaan lisää hoitajia. Tämä epätasapaino on nyt kääntymässä siihen suuntaan, että joillakin alueilla on jo jonkun verran ylitarjontaa, mutta missään vaiheessa ei ole ollut tarkoitus se, että hoitajia irtisanoitaisiin, vaan helpotetaan näillä lakimuutoksilla, joilla mahdollistetaan se, että niissä ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä, joissa palvelutarve ylittää 0,6 hoitajaa, voidaan jonkun verran, 0,04 prosenttia, laskea teknologiaa mukaan. Tällä haluamme tietenkin edesauttaa sitä, että näitä teknologisia kokeiluja tehdään, katsotaan, mitä niillä voidaan tehdä, koska meillä tulevaisuudessa tulee olemaan todennäköisesti paljon huonompi tilanne hoitajien suhteen. Vaikka tilanne tällä hetkellä ei enää ole niin akuutti kuin se on ollut tässä vielä vuosi sitten, niin nähtävissä on, että muutaman vuoden säteellä me todella tarvitsemme kaikki hoitajat. [Krista Kiuru: No nyt on tuhansia työttömiä!]

2.5. Suullinen kysymys sote-palveluiden turvaamisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 163/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Keskustelu

16.21 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ihmiset ovat maksaneet veronsa koko elämänsä, ja vanhuuden tultua he haluavat hoitoa. Se on ihan päivänselvää, ja he eivät varmasti ymmärrä, kun katsovat tätä meidän teatteria täällä, jossa syytetään rahoituslaista ja syytetään, että ei ole tehty tätä, ja hallitus syyttää oppositiota ja oppositio syyttää hallitusta.

Olen saanut paljon yhteydenottoja ihmisiltä. Räikeimpiä ovat ehkä ne, että ihminen joutuu viettämään yönsä samassa huoneessa, missä on ruumiita, ja toinen, että neljä kuukautta joutuu odottamaan syöpähoitoa. Nyt kun te irtisanotte 20 000 ihmistä hyvinvointialueilla tulevaisuudessa, niin millä tavalla te kuvittelette, että ihmiset ymmärtävät sitä, että he eivät saa hoitoa? Ei se auta, että te riitelette täällä, että rahoituslaki on huono tai hyvä. Eivät he ymmärrä siitä mitään. He odottavat, että saavat hoitoa, kun he ovat maksaneet koko elämänsä veroa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.23 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, mistä edustaja Harkimo nämä luvut repi, mutta ne eivät pidä millään tavalla paikkaansa. Yt-neuvottelut eivät aina tarkoita sitä, että hoitajia irtisanotaan, vaan heidät voidaan myöskin sijoittaa toisiin tehtäviin ja tehdä sitä muutosta sillä tavalla. Se, mikä näiden yt-neuvotteluiden lopputulos on, meidän nähdään vasta sitten ajan kanssa, mutta tosiaan edustaja Harkimon luvut ovat kyllä vertaansa vailla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.23 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Purra taisi sen pihvin tuossa jokunen puheenvuoro sitten sanoakin, että teidän mielestänne alueita on liikaa. Siihenkö tässä nyt pyritään, että alueita kurjistetaan, arviointimenettelyihin pakotetaan ja sitten sen myötä voidaan yhdistää? Toivottavasti näin ei ole.

Kiitän niitä hallituspuolueiden ulostuloja, joissa on todettu, että tässä rahoitusmallissa ja alueilla on nyt hätä. Sitä me tarvitsemme. Oli kuka tahansa tehnyt rahoitusmallin, mutta me kuulemme ihmisten ja alueiden huolen, niiden ihmisten, joita uhkaa irtisanominen, huolen työpaikastaan ja niiden kaikkien ihmisten huolen siitä, minkälaiset palvelut heillä jatkossa on, ja siihen hätään täytyy vastata. Meillä on perustuslaki sitä varten, että te hallituksessa vastuussa olevat huolehditte rahoituksesta ja ihmisten palveluista sen myötä. Voisitteko nyt viheltää pelin tässä kohtaa poikki, kuten hyvinvointialueet ovat esittäneet, etteivät alueet joudu tekemään nyt kokonaisuuden ja palveluiden kehittämisen kannalta haitallisia irtisanomisia, jotka tulevat tuomaan [Puhemies koputtaa] lisäkustannuksia tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.24 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palatakseni tähän lukumäärään, niin sitä ei yksikään asiantuntija tainnut kannattaa, että alueita on näin paljon. [Antti Kurvinen: Mikä on teidän ratkaisunne?] Se oli teidän

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

hallituksenne tekemä poliittinen päätös ja yksi niistä yksityiskohdista tässä mallissa, joiden kanssa me joudumme toimimaan. [Krista Kiuru: Miksi te ette vähennä alueiden määrää?]

Arviointimenettelyt tehdään virkavastuulla. Siinä ei käytetä poliittista harkintaa sen suhteen, mitä toimia alueille tehdään. Tietenkin tavoite on se, että talouden ja palveluiden osalta tilanne on mahdollisimman hyvä, ja hallitusta, aivan kuten kuvasitte, lainsäädäntö velvoittaa toimimaan siinä vaiheessa, jos jompikumpi näistä vaarantuu. Tässä maassa huolehditaan siitä, että suomalaisilla ihmisillä on pääsy palveluihin.

Ja kuten edustaja Harkimo varsin hyvässä puheenvuorossaan noin muuten kuvasi, niin se, että tässä maassa maksetaan huomattavasti veroja, edellyttää kyllä sitä, että ihminen saa myös hoitoa niin vanhuuden aikana kuin sairauksien aikana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.26 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on tullut esille, tämä sotemallihan on edellisen hallituksen, Marinin hallituksen, tekemä. [Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä] Myös hyvinvointialueiden määrä — näitä on tosi paljon — on edellisen hallituksen määräämä, ja se tuo osittain tämän haasteen, missä tällä hetkellä ollaan. Kaikki hyvinvointialueet eivät pysty varmistamaan niitä palveluja, mitä siellä pitäisi olla, ja se leveiden hartioiden suoma tavoite ei siltä osin toteudu.

Rahoituslaki on myös edellisen hallituksen tekele, [Antti Kurvinen: Miksi ette korjaa sitä?] ja tässä juurikin toimeenpannaan tätä edellisen hallituksen tekemää rahoituslakia. Rahoituslakia ei noin äkkiseltään voi muuttaa eikä ole mitään järkeäkään muuttaa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Sen pitää olla ennakoiva, pitkäjänteinen, ja äkkinäisiä liikkeitä pitää välttää.

Jos hyvinvointialue ei pysty turvaamaan palveluita, niin valtio tulee apuun: voi pyytää lisärahoitusta, sitä on arviointimenettelyn kautta mahdollista saada, [Puhemies: Ja kysymys!] ja tällä hetkellä on lausunnoilla myös alijäämän kattamisvelvoitteen pidennys. Kysynkin ministeriltä: tullaanhan jatkossa, [Puhemies koputtaa] kun rahoituslakia arvioidaan, tekemään pitkäjänteisiä ennakoivia ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] niin että voidaan luottaa hyvinvointialueilla, [Puhemies: Kiitoksia!] että rahoitus turvataan pitkäjänteisesti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt aika on käytetty. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.27 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituksesta vastaava ministeri Ikonen ei ole täällä kyselytunnilla, [Hälinää vasemmalta — Antti Lindtman: Miksi ei?] mutta yleisesti: totta kai, juuri silloin, kun me teemme näitä uudistuksia tähän lakiin, me pyrimme ajattelemaan tulevaisuutta. Me emme tee niitä esimerkiksi poliittisista syistä, vaan katsomme tämän isänmaan tulevaisuutta: sitä, että suomalaisilla on pääsy palveluihin, sitä, että julkinen talous etenee parempaan suuntaan ja tulevaisuus on siinä mielessä turvattu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

16.27 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulenpa, että omasta tai läheistensä hoitoonpääsystä huolestunutta ei juuri lämmitä tämä hallituksen riiveistä ja ministeriaitiotostakin kuuluva muiden syyttely ja vastuun väistely. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] On hämmästyttävää, että vielä hallituskauden puolivälin jälkeenkin te, ministeri Purra, löydätte syypään kaikkiin Suomen ongelmiin jostain aivan muualta kuin nykyhallituksesta. Te olette nyt vastuussa. Te olette vastuussa. Te vetoatte velkajarruun, vaikka juuri teidän johdollanne valtio velkaantuu ennätystahtia, veropohjaan porataan aukko toisensa jälkeen ja haitalliset yritystuet olla möllöttävät budjetissa.

On ollut koko ajan selvää, että tämän mittaluokan uudistus ei mene kerralla maaliin, vaan sitä täytyy tulevillakin hallituskausilla kehittää. Nyt olisi teidän tehtävänne hoitaa sitä, ja etenkin tässä alkuvaiheessa, murrosvaiheessa, on tärkeää käyttää pelisilmää ja huolehtia, että peruuttamatonta vahinkoa ei hyvinvointialueilla synny. Ei hyvinvointialueita voi asettaa tilanteeseen, jossa ne joutuvat valitsemaan, laiminlyövätkö taloussääntöjä vai perustuslakia. Miten te, ministeri Juuso, aiotte turvata ihmisten perusoikeudet tilanteessa, jossa lait ja rahoitus eivät [Puhemies koputtaa] ole enää yhteensovitettavissa? [Oikealta: Olipa rakentava puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.29 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten aikaisemmin sanoin, arviointimenettelyn tarkoitus on nimenomaan tukea hyvinvointialueita siinä työssä, että saataisiin kustannukset pysymään siinä määrässä, mikä on hyvinvointialueille laskettu, ja myöskin turvaamaan ne palvelut. Syy, miksi sosiaali- ja terveysministeriön virkakunta on mukana arviointiryhmässä, on nimenomaan se, että he huolehtivat siitä, että myöskin lakisääteiset palvelut pystytään kaikissa tilanteissa järjestämään. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Sen vuoksi siinä arviointiryhmässä on sekä valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön että hyvinvointialueiden edustajia plus sitten ihan täysin ulkopuolinen puheenjohtajana. Kaikkiaan tarkoitus on hyvä, ja kaikkien tarkoitus on se, että tarvittavat palvelut joka tilanteessa pystytään säilyttämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.30 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella, kun eduskunnassa käsiteltiin sosiaali- ja terveystuudistusta, olin valiokunnan puheenjohtaja. Muistan hyvin sen asiantuntijakuulemisen, jossa osa asiantuntijoista oli sitä mieltä, että alueita pitäisi olla enemmän, koska siellä ovat mukana myös sosiaalipalvelut, eli pienemmät alueet palvelisivat tätä osa-aluetta. Eli se ei pidä paikkaansa, että kukaan asiantuntija ei kannattanut tätä. Myös Sipilän hallitus, jossa olivat perussuomalaiset ja kokoomus, lähti suurin piirtein tästä samasta määrästä liikkeelle.

Me tunnistimme kyllä sen, että tämä ei tule kerralla kuntoon, eikä se tule koskaan. Aina pitää kehittää ja uudistaa sosiaali- ja terveystuudistusta. [Arja Juvonen: Pitäähän sen joskus tulla!] Loppusuoralla kysyin silloisten oppositio puolue kokoomuksen ja perussuomalaisten edustajilta, voitaisiinko äänestää teidän vaihtoehdon ja hallituksen pohjan välillä, ja sain vastauksen, että meillä ei ole mitään vaihtoehtoa, [Eduskunnasta: Ohhoh! — Tyhjä paperi!] ja olimme sitten siinä tilanteessa.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Haluaisin kysyä arvoisalta valtiovarainministeriltä: voitaisiinko tällä vaalikaudella nyt perustaa parlamentaarinen työryhmä tätä rahoitusta uudistamaan tulevaa vaalikautta varten, [Puhemies koputtaa] jotta ei tarvitsisi enää jatkossa syyttää aina edellisiä hallituksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.31 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Soteuudistusta tässä maassa tehtiin pitkään ja hartaudella, ainakin sieltä Matti Vanhasen hallituksesta alkaen, ja perusajatus kai siinä oli, että saadaan leveämmät hartiat. [Antti Kurvinen: Oletteko valmiita työryhmään?] Kyllähän se sote toimi siellä kunnissaakin, mutta ajatus tässä uudistuksessa oli juuri se, että saadaan leveämmät hartiat. Olen kuitenkin ymmärtänyt, että siihen, että alueita on nyt se määrä kuin on, vaikutettiin merkittävästi poliittisesti nimenomaan teidän edustamastanne puolueesta. Mutta samaan aikaan on hyvä ymmärtää se, että alueet ovat keskenään hyvin erilaisia. Se näkyy myös täällä valtiovarainministeriön pöydällä. Jotkut alueet ovat pääsemässä tavoitteeseen, joillakin käynnistettiin uudistustyö saman tien, toiset alueet ovat nyt vasta aloitelleet sellaista. Toisaalta väestön pohja on hyvin erilainen eri alueilla, sosioekonominen asema ja niin edelleen. [Antti Kurvinen: Vastatkaa kysymykseen!]

Mitä tulee sitten tähän parlamentaariseen ryhmään, niin olen ymmärtänyt, että sekin on teidän puolueenne vastaus lähestulkoon kaikkiin asioihin, mutta nimenomaan hallitus tässä tilanteessa kantaa tätä vastuuta. [Välihuutoja] Me teemme uudistuksia rahoituslakiin — joita muuten oppositio on lähes kaikkia tavalla tai toisella vastustanut [Puhemies koputtaa] — ja olemme ehdottomasti sitä mieltä, että kaikissa oloissa me turvaamme suomalaisten palvelut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.32 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omalääkärimalli on yksi tämän hallituskauden keskeisistä uudistuksista sosiaali- ja terveyspalveluissa. Se on tärkeä mahdollisuus vahvistaa perusterveydenhuoltoa, lisätä hoidon jatkuvuutta ja rakentaa pitkiä asiakassuhteita potilaan ja lääkärin välille. Liian moni suomalainen kokee, että terveyskeskuksessa lääkäri vaihtuu joka kerta, kun hakeutuu hoitoon. Tämä ei ole potilasturvallisuuden eikä hoidon kannalta ideaalitalanne. Jos omalääkärimalli onnistuu, se voi merkittävästi parantaa hoidon jatkuvuutta ja ennaltaehkäistä sairauksia, mikä säästää terveydenhuollon kustannuksia pitkällä tähtäimellä, ja sitä me varmaan kaikki myös tässä salissa toivomme. Kysynkin ministeri Juusolta: miten hallitus osaltaan varmistaa, että omalääkärimalli todella parantaa tavallisen suomalaisen mahdollisuuksia saada hoitoa ajoissa [Antti Kurvinen: Hänhän vastasi äsken, ettei mitenkään!] ja tutulta ammattilaiselta ja ettei se vaan jää hallinnolliseksi muutokseksi ilman tarvittavia resursseja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.33 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi hallitusohjelman jatkuvasti toistuva sana on ”vaikuttavuus ja jatkuvuus”. Hoidon jatkuvuus on erittäin tärkeää. Se tutkimusten mukaan parantaa hoidon laatua, vähentää

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

erikoissairaanhoidon hakeutuvuutta. Erilaiset omalääkärimallit ovat käytössä laajasti ympäri Eurooppaa.

Hallituksen tavoitteena on, totta kai, että me yhdessä hyvinvointialueiden kanssa teemme sellaisia toimia, että saisimme omalääkärit tai ammatinharjoittajat — millä mallilla toimivatkin — suomalaisten käyttöön, eli tavoitteena nimenomaan on se hoidon jatkuvuus. Tätä me käymme yhdessä hyvinvointialueiden kanssa läpi ohjauksessa jatkuvasti ja viemme eteenpäin hyviä käytäntöjä, pidämme asiaa esillä. Juuri eilen oli omalääkärimalliseminaari, johon osallistui viitisensataa henkilöä. Asia on hyvin tiukasti keskustelussa yhteiskunnassa tällä hetkellä, ja me puollamme sitä ja yhdessä hyvinvointialueiden kanssa menemme eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

16.35 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Soiteudistusta valmisteltiin 17 vuotta vähintäänkin. Valmistelussa ovat mukana olleet lähes kaikki puolueet, jotka täällä ovat nyt läsnä. On aivan selvää, että niin isoa uudistusta, niin pitkään valmisteltua, ei ihan täysin ole saatu lakiin sellaisena kuin se tulevaisuudessa hyvin toimii, ja tarkoitus olikin jatkossa tarkastella sitä, mitenkä asiat lähtevät etenemään. On erikoista, että tämä hallitus ei halua korjata niitä asioita, mitä mahdollista on, vaan mennään vain edellisen hallituksen selän taakse ja kerrotaan, kuinka epäonnistunut laki ja uudistus on ollut, vaikka sitä valmistelemassa on ollut aika monta muutakin puoluetta aikaisemmin. [Krista Kiuru: Kaikki!]

Nyt ihmisille ei anneta mahdollisuutta päästä hoitoon, irtisanotaan ihmisiä. Kysynkin hallitukselta: miten te aiotte korjata tämän tilanteen, niin että ihmisten luottamus myös sosiaali- ja terveystalouteen palautuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.36 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä kyselytunnilla olen nyt jo useita kertoja vastannut siihen, että me teemme rahoituslakiin muutoksia. Niistä useimpia te, hyvä oppositio, olette vastustaneet syystä tai toisesta. [Välihuutoja vasemmalta — Krista Kiuru: Koska ne ovat leikkauksia!] Samaan aikaan me huolehdimme kaikissa oloissa siitä, että palvelut ovat turvattu ja suomalaisten saatavilla.

Lisäksi tämä alijäämän kattamisvelvollisuuden pidentämiseen liittyvä esitys, joka on tällä hetkellä lausunnoilla ja tuota pikaa eduskunnassa, pyrkii puuttumaan siihen, että niille alueille, jotka ovat tehneet toimia mutta eivät aivan pääse tähän alkuperäisen lainsäädännön vaatimaan tavoitteeseen, voidaan antaa lisää aikaa. Niille alueille, jotka tänä vuonna pääsevät ylijäämäiseen tulokseen, voidaan antaa lisää aikaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

16.37 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että tuolla Etelä-Karjalassa kyllä aika hämmentyneinä kuunnellaan näitä ministereitten vastauksia, koska siellä on tilanne, että täytyy valmistella ensi vuoden talousarviota hyvinvointialueelle, ja hallinto-oikeus päätti, että se täytyy laatia niin, että noudatetaan tätä ra-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

hoituslain alijäämien kattamisvelvoitetta. Se muutos, mikä on nyt valmisteilla, ei tulisi autamaan Etelä-Karjalaa. Eli onko oikeasti niin, että hallituksen mielestä talousarviovalmistelussa kahden kolmasosan henkilöstön vähentäminen ei aiheuta sellaista tilannetta, joka vaarantaisi alueen palvelut?

Kysyn tätä teiltä: tämä ei ole kohtuullista vai onko teidän mielestänne kohtuullista? Miksi on päädytty siihen, että lisärahoitusta ei tällaisessakaan tilanteessa myönnetä, vaan vaaditaan, että tällainen erittäin vahvasti palveluita vaarantava valmistelu täytyy käynnistää? Mitä vastaatte? Onko kohtuullista? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.38 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on tällä kaudella lisännyt hyvinvointialueiden rahoitusta miljardeilla, [Suna Kymäläinen: Kun se ei nyt auta Etelä-Karjalaa! — Puhemies koputtaa] ja tämä on yksiselitteinen tosiasia. Samaan aikaan olemme vähentäneet hyvinvointialueiden velvoitteita, millä on sitten ollut vaikutuksensa rahoitukseen toisesta päästä. Samaan aikaan kaikkia hyvinvointialueita Etelä-Karjala mukaan lukien käsitellään yksilöllisesti, niin lisärahoituspyyntöjä kuin toisaalta hyvinvointialueita arviointimenettelyssä, ja palvelut tullaan turvaamaan kaikissa oloissa, ja tästä hallitus tietenkin pitää kiinni. Samaan aikaan, sen vielä sanon, nämä jälkikäteistarkistukset, joita olemme siis tehneet merkittävästi ja jotka perustuvat alkuperäiseen rahoituslakiin, jäävät aina sinne rahoituksen pohjiin, eli sitäkin myötä rahoitus vuosi vuodelta kasvaa.

Alkuperäinen soteuudistuksen tarkoitus oli hillitä kustannusten kasvua. Se on tietenkin hyvin haastavaa yhteiskunnassa, joka ikääntyy niin voimakkaasti, mutta uskoisin, että se tässä salissa on myös aiemmin ollut kaikkien puolueiden tavoitteena.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

16.39 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se kuuluisa arviointimenettely on nyt käynnistynyt Lapissa. Tulokset näyttävät nyt kyllä aika karmaisevilta. Länsi-Pohjan keskussairaala ollaan muuttamassa terveyskeskukseksi. Seitsemän vuodeosastoa ollaan laittamassa kiinni. Yöaikainen päivystys ollaan supistamassa kahteen pisteeseen. Se tarkoittaa sitä, että yöaikaan se päivystys voi olla Lapissa sitten 500 kilometrin päässä — melkein sama matka kuin Helsingistä Ouluun.

Arvoisa ministeri Juuso, minä arvostan teidän kansalaisrohkeuttanne. Olette tulossa Lappiin kiertueelle ensi viikonloppuna. Haluaisinkin käyttää tämän tilaisuuden nyt kysyäkseni teiltä: millaisia ennakkoterveisiä te haluatte lähettää nyt lappilaisille, joiden palveluita teidän vahtivuorollanne ollaan näin rajusti alas ajamassa ja romuttamassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.40 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapin hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on huono. He eivät ole pystyneet toimimaan sen rahoituksen puitteissa, mihin heillä on oikeus. Arviointiryhmä on esittänyt joitakin ehdotuksia siitä, millä tavalla palveluita voitaisiin räätälöidä, jotta päästäisiin siihen kustannuskehitykseen, mikä on tavoite.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Mitä tulee esimerkiksi Ivalon yöpäivystyksen lakkauttamiseen, arviointiryhmä ei ole tätä esittänyt missään vaiheessa, vaan tämä on hyvinvointialueen luottamushenkilöiden ja virkahenkilöiden oma esitys, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] minkä he ovat laittaneet lausunnolle. [Hälinää — Puhemies koputtaa] He eivät ole myöskään esittäneet, mitä vuodeosastoja suljetaan, vaan nämä ovat hyvinvointialueen omia esityksiä, mitä he ovat laittaneet lausunnoille ja mistä ei ole vielä mitään päätöksiä. Arviointiryhmään työskentelee hyvinvointialueiden kanssa koko ajan ja tulee työskentelemään ensi kesään asti ja varmasti ottaa kantaa myöskin näihin esityksiin, mitä Lapin hyvinvointialue itse on tehnyt.

2.6. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden rahoitusmallista (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 164/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.41 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Lainsäädäntövaiheessa viime kaudella varoitimme, että soteuudistus näyttää keskittyvän liikaa hallinnon rakentamiseen ja yhä kasvaaviin kuluihin, toisaalta aivan liian vähän sotepalvelujen uudistamiseen. Eli tässä mielessä olen samaa mieltä opposition kanssa siitä, että edellisen hallituksen päättämän rahoituslain kannustamattomuus ja menoautomaattirakenne vaativat korjausliikettä. Siksi pidän hyvänä, että hallituksen esityksellä on nyt tulossa kaksi lisävuotta vanhojen alijäämien kattamiseen, jos vuonna 25 päästään hyvinvointialueilla ylijäämään tai nollatulokseen.

Olen ymmärtänyt, että edellisen hallituksen päättämä rahoituslaki kannustaa myös monien ylimääraisten diagnoosien toimittamiseen. Kysyn asianomaiselta ministeriltä: onko tältä osin odotettavissa tarvittavia korjauksia rahoituslainsäädäntöön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.42 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastuuministeri ei ole nyt paikalla, mutta vastaan kysymykseen siltä osin kuin minulla on siitä tietoa. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä — Antti Kurvinen: Te olette vastuuministeri!] Nämä diagnoosit, mistä nyt on noussut kova kohu, erityisesti Pohjois-Pohjanmaan yhtäkkiä kasvaneiden diagnoosien osalta, mitkä vaikuttavat siihen rahoitukseen: kyllä, työn alla on selvitys siitä, miten hyvinvointialueet oikeasti raportoivat nämä diagnoosit THL:lle ja miten THL ne poimii. Eli kyllä ollaan perustamassa ulkopuolista työryhmää, joka käy läpi tämän asian ja tutkii, missä on se vika, koska näinhän ei voi olla, että diagnoositiedot näin kovasti heittelevät. Kyllä tässä työtä tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

16.43 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välillä rahaa näyttää olevan, ja välillä sitä ei sitten ole. Hallituksellahan on esimerkiksi rahaa miljoona-, miljardiluokassa suurituloisten ja suuryritysten veronkevennyksiin. Sosiaali- ja terveystalouteen sitä rahaa ei sitten riitäkään, vaan sieltä leikataan. Ja nämä ovat niitä poliittisia valintoja, joita hallitus tekee. Mutta suomalaiset ovat hyvin huolissaan sosiaali- ja terveystaloutensa tilanteesta, ja he odottavat hallitukselta nyt toimia, mutta hallitus sysää kaikkea vastuuta edelliselle hallitukselle ja sysää sitten ne korjaustoimenpiteet seuraavalle hallitukselle. Mutta te olette vastuussa nyt, ja teiltä odotetaan toimia nyt, ja kantakaa vastuuta.

Arvoisa puhemies! Kysyn hallitukselta: Miten hyvinvointialueiden tulee rakentaa ensi vuoden talousarvionsa tässä tilanteessa? Voivatko ne olettaa, että ne saavat alijäämille kattamisvelvoiteaikaa, kun lakia ei vielä ole annettu eduskuntaan, vai pitääkö niiden noudattaa voimassa olevaa rahoituslakia vai palvelut turvaavia substanssilakeja ja perustuslakia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.44 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus alentaa työntekijän verotusta tällä kaudella 1,8 miljardia euroa. Viitatasitte myös vuonna 2027 voimaan tulevaan yhteisöveron laskuun, jota pidämme myös tässä tilanteessa erityisen tarpeellisenä. Vastaavasti hyvinvointialueiden rahoitus on lähestulkoon kolmannes koko valtion budjetista, ja lisäämme miljardeja lisää rahaa hyvinvointialueille, joten siinä mielessä tämä teidän kritiikkinne ei aivan nyt ollut osuvaa. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä — Mika Lintilä: Nyt se vastaus kysymykseen!]

Mitä tulee tähän määräaika-HE:hen, tähän esitykseen, joka tähän alijäämän kattamisvelvollisuuden aikaan vaikuttaa, niin kuten jo totesin, sillä pyritään siihen, että niiden alueiden kohdalla, jotka ovat tehneet toimia ja pääsevät tänä vuonna ylijäämäiseen tulokseen, voidaan tätä kattamisvelvollisuuden aikaa pidentää. Vastaavasti ei ole tarvetta eikä lainkaan syytä tehdä sellaista uudistusta, joka automaattisesti kaikille alueille antaisi lisää aikaa eli tässä tapauksessa myös lisää rahaa. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

16.45 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tuoreen oikeuden päätöksen mukaan hyvinvointialueet on ajettu mahdottomaan tilanteeseen, jos alijäämät on katettava heti.

Hallitus, te olette hankaloittaneet hyvinvointialueiden toimintaedellytyksiä kohtuuttomasti, ja tässä ne seuraukset näkyvät ihan joka puolella maata. Alueet ovat pulassa, henkilöstöä vähennetään ja palvelut heikkenevät. Suoraan sanottuna alueet ovat todellakin lirisä teidän ansiostanne. Hyvä hallitus, miten ajattelette, että kymmenen alijäämäistä hyvinvointialuetta, Kymenlaakso mukaan lukien, voivat kattaa alijäämänsä ilman, että ne rikkoivat lakia ja ilman, että alueiden ihmisiltä viedään mahdollisuus lakisääteisiin palveluihin?

Hallitus, kyllä ne hyvinvointialueet ovat sopeuttaneet. Kyllä siellä on digitalisaatio käytössä. Kyllä ne ovat tehneet parhaansa, että ne siellä pystyvät tekemään laillisen budjetin, mutta kun se ei vain ole mahdollista. Ministeri Juuso, sinä sairaanhoitajana, samalla lailla kuin minä, kyllä sinä tiedät, mistä hyvinvointialueilla [Puhemies koputtaa] leikataan, kun haetaan säästöjä: henkilöstöstä. [Puhemies koputtaa] Oletteko samaa mieltä kanssani siitä, että henkilöstön vähentäminen on teidän hallituksenne aikaansaannosta?

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Werning, aika on nyt käytetty, ja muistutan edustajaa siitä, että tässä salissa me teitittelemme toisiamme. [Paula Werning: Selvä!] — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.47 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan hyvin vakavasti tämän hyvinvointialueiden tilanteen, mikä siellä tällä hetkellä on. [Krista Kiuru: Ei siltä kyllä näytä, joku olisi tehnyt jotain!] Hallitus kuitenkin toimii koko ajan. [Eduskunnasta: Ei siltä näytä!] Me teemme yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa. Olemme myöntämässä lisäaikaa niille alueille, jotka pääsevät tasapainoon taloutensa kanssa tänä vuonna, se on noin puolet alueista. Sen lisäksi me käsittelemme näitä lisärahoituspyyntöjä. Meillä on tällä hetkellä kolme hyvinvointialuetta arviointimenettelyssä. Arviointimenettelyiden tarkoitus on varmistaa se, että lakisääteiset palvelut pystytään tarjoamaan ja myöskin siinä taloudellisessa haarukassa, mikä hyvinvointialueilla on mahdollista. Jos se ei ole mahdollista, niin siinä tapauksessa arviointiryhmä tulee varmastikin esittämään lisärahoitusta alueille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.48 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me emme ole aivan selkeitä vastauksia tällä kyselytunnilla kyllä saaneet. Minulla olisi kaksi hyvin yksinkertaista kysymystä.

Kun täällä on nyt sanottu yksiselitteisenä tosiasiana, että rahaa lisätään hyvinvointialueille, niin millä tavalla teille voi olla myös olennainen osa talouden sopeuttamista se kahden miljardin euron leikkaus hyvinvointialueilta tällä kaudella? Ja kuinka on mahdollista, kun hyvinvointialueilla suurin osa kustannuksista on henkilöstökustannuksia, että tämä teidän hallituksenne leikkaus ei osuisi esimerkiksi hoitohenkilökuntaan, lääkäreihin ja niin pois päin? Miten tämä ei muka kuulu teille, että 20 000 on irtisanomisuhan alla?

Ja toinen kysymys näistä alijäämistä Etelä-Karjalassa, se on 120 miljoonaa euroa, ja valtiolta voi pyytää lisärahoitusta. Kysynkin: Kuinka paljon olette varanneet budjettiin lisää rahaa? [Aki Lindén: Kaksi ja puoli miljoonaa!] Kuinka monta miljoonaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.49 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on keventänyt hyvinvointialueiden velvoitteita esimerkiksi hoitotakuuseen ja hoitajamitoitukseen liittyen, mistä seuraa se, että niillä on vaikutuksensa myös rahoitukseen. Kokonaisrahoitusta on lisätty tällä hallituskaudella useiden miljardien edestä, ja kuten olen todennut, niin itsessään tämän rahoituslain, jota me korjaamme useammallakin esityksellä, massiivinen muuttaminen tämän hallituksen toimesta ei ole mahdollista. Se vaatii suuria ponnisteluja. Se vaatii selvästi enemmän aikaa. Me olemme joutuneet sopeutumaan tähän tilanteeseen myös tässä asiassa, minkä olemme edelliseltä hallitukselta syliimme saaneet. Samaan aikaan hallitus huolehtii siitä, että kaikilla alueilla, kuten ministeri Juuso on todennut, palvelut turvataan. [Antti Kurvinen: Miten?]

2.7. Suullinen kysymys nuorten huumekuolemien ehkäisemisestä (Eva Biaudet r)

Suullinen kysymys SKT 165/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Biaudet, varsågod. — Mikrofon.

Keskustelu

16.50 **Eva Biaudet r:** Herra puhemies, herr talman! Varje år dör unga människor av drogrelaterade orsaker, och år 2023 såg vi rekordsiffror i Finland. Det är en tragisk utveckling som placerar Finland i statistiktoppen i Europa. Enligt experter har de flesta dödsfall skett av misstag och hade i många fall varit möjliga att undvika. Många som kämpar med drogberoende får inte tillgång till den vård de behöver, och det här drabbar särskilt unga som är extra utsatta.

Herra puhemies! Erityisesti nuorille suunnattuja palveluja on liian vähän, ja eri toimijoiden välinen yhteistyö on usein sattumanvaraista. Ne nuoret, jotka pääsevät hoitoon, ovat aiempaa huonokuntoisempia. Emme voi antaa tämän jatkua. Tarvitsemme toimivia toimintamalleja ja rohkeita kokeiluja: terveysneuvontaa, matalan kynnyksen palveluja ja yhteistyötä.

Helsingissä on nyt päätetty lisätä huomattavia resursseja huumehaittojen vähentämiseksi. Tavoitteena on ehkäistä käyttöä, lieventää sen haittoja ja tukea irtautumista. Kaupunki vahvistaa jalkautuvia palveluja, kuten liikkuvaa päihdetyötä ja keskitettyä aikuissosiaalityötä. Esimerkiksi uusi terveysneuvontapiste huumeriippuvaisille avataan pian. [Puhemies koputtaa] Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä vahvistaakseen nuorten ja nuorten aikuisten päihdehoitoa siten, että tehokasta apua olisi saatavilla kaikille nuorille koko maassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.51 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli äärimmäisen tärkeä kysymys. [Hälinää sosiaalidemokraattien ryhmästä] Helsingin pormestari Daniel Sazonovin johdolla ollaan tekemässä isoja panostuksia nuorten päihdepalveluihin ja ylipäätään huumeiden torjumistyöhön nyt, kun meillä alfa-PVP leviää maassa ja meillä nuorten huumekuolemat ovat valitettavasti erittäin synkkä ongelma, joka on viime vuosina myöskin näkynyt tilastoissa ja aiheuttaa meissä suurta huolta.

Hallitus on käynnistänyt jo hallitusohjelmanevotteluissa, siis kaksi vuotta sitten, valmistelun nuorten huumekuolemien torjumisen ohjelmasta, jonka toimet ovat jo käynnissä. Siinä tehdään erittäin hyvää yhteistyötä alueiden kanssa myös niiden puutteiden korjaamiseksi, kuten että meiltä esimerkiksi alaikäisten päihdepalvelut puuttuvat lähes kokonaan. Samoin hallitus on korjannut lastensuojelulakia ministeri Juuson toimesta, ja se on nyt eduskunnan käsittelyssä. Tämä ehkäisyhanke sisältää myöskin merkittävää lisärahoitusta, ja juuri olemme laittamassa liikkeelle nuorten huumekuolemien torjumisen ohjelman avus-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

tushaun hyvinvointialueille, jotta näitä palveluja päästään yhä syvemmin kehittämään ja tähän tragediaan saadaan ratkaisuja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

16.52 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole tähän mennessä tuonut tänne saliin ainoatakaan lakia, jolla parannettaisiin sotepalveluiden tilannetta. [Välihuutoja oikealta] Päinvastoin, te, ministeri Juuso, vyörytätte tänne leikkaukslakeja toisensa perään ja sen jälkeen sysäätte vastuuta hyvinvointialueille muun muassa siitä, että hoitohenkilöstöä irtisanotaan. Hallituksen esityksessä on laskettu vanhuspalveluihin tehtävien 50 miljoonan euron säästöjen syntyvän nimenomaan siten, että palveluista vähennetään 836 henkilöä. Eli te lisäätte teknologian käyttöä ja laskette saavanne siitä 50 miljoonan euron säästöt, koska sen myötä voidaan vähentää henkilökuntaa. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] Kai te, ministeri, sentään sen myönnätte, että jos te tuotte eduskuntaan säästölakeja, joiden säästöt perustuvat nimenomaan siihen, että henkilöstöä irtisanotaan, niin silloin vastuukin niistä irtisanomisista on teidän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.54 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituskausi on todella haastava valtiontalouden tilanteen vuoksi, kuten hyvin kaikki tiedätte, ja niin tulee olemaan myöskin ensi hallituskausi. Eli kyllä tekin tulette olemaan tämän ongelman edessä, miten me pidetään valtiontalous kunnossa, jotta me voidaan myöskin tulevaisuudessa tarjota hyvinvointiyhteiskunta meidän tämän hetken nuorille ja lapsille. Tämä on haastava tehtävä.

Hallitus on tuonut terapiatakuun, mikä tuli voimaan 1.5. [Veronika Honkasalo: Miten tämä auttaa vanhuspalveluissa?] Tänä esittelen kyselytunnin jälkeen teille lastensuojelulain ensimmäisen paketin. Toinen paketti on tulossa syksyllä. Kyllä me teemme myöskin positiivisia asioita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.54 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni hyvinvointialue on kurjistumisen kierteessä, mistä kansalaiset kärsivät ja mitä varmasti vähän ihmettelevät, sillä vielä vähän aikaa sitten meillä oli toimiva hoitotakuulaki turvaamassa hoitoonpääsyä ja nyt hoitojonoja kasvatetaan. Vielä vähän aikaa sitten tässä puhuttiin hoitajapulasta, nyt teidän valvovan silmänne alla tuhansia hoitajia irtisanotaan. Nyt hallituksen rivitkin tuntuvat repeilevän ja hallituksen sisältäkin vaaditaan soteen korjausliikettä. [Antti Kurvinen: RKP on tullut järkiinsä!] Tästä me oppositiosta olisimme kysyneet vastuuministeri Ikoselta, mutta ilmeisesti hän on Iltalehden tietojen mukaan kokoomuksen piiritoimiston Pizzaa ja politiikkaa -illassa. [Naurua] Tämän vuoksi kysyn teiltä, pääministerin sijainen, valtiovarainministeri Purra: aiotteko te ryhtyä tähän soten korjausliikkeeseen, jota myös hallituskumppaninne teiltä vaatii, ja aiotteko te tehdä ne tarvittavat toimet, jotta kansalaisten sosiaali- ja terveydenhuolto turvataan ja jotta hoitoonpääsy varmistetaan?

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.56 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En ymmärrä, miksi sosiaalidemokraatitkin vähättelevät näitä miljardeja, joita me olemme lisänneet hyvinvointialueiden rahoitukseen. Teidän mielestänne ne ovat joku automaatio, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] joka ei tarkoita mitään, mutta esimerkiksi näillä meidän kolmella lisäsäästökierröksellä, joita olemme valitettavasti joutuneet tekemään, me olemme joutuneet hakemaan lisää säästöjä jostain muualta muun muassa siksi, että me olemme kyenneet antamaan hyvinvointialueille jälkikäteistarkistuksena yhä enemmän rahaa. En ymmärrä, miksi te vähättelette tätä asiaa. Samaan aikaan esimerkiksi kunta-alalla tai hyvinvointialueilla tehtäviin palkankorotuksiin, niihinkin, me etsimme rahaa, [Antti Kurvinen: Kuunteletteko RKP:tä?] ja näin kuuluu tehdäkin, mutta samaan aikaan te ette itse tarjoa vaihtoehtoa, mistä te etsitte rahoitusta lisää.

Teidän on helppo luetella uusia uudistuksia. [Veronika Honkasalo: Te olette vastuussa! — Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Samaan aikaan te olette sitoutuneet ainakin retorisesti hallituksen finanssipoliittisiin tavoitteisiin, tulevien vuosien finanssipoliittisiin tavoitteisiin. Minulle ei ole lainkaan selvää, mikä on sosiaalidemokraattien vaihtoehto, muuta kuin täysin talouspopulistisesti vastustaa kaikkea, mitä hallitus tuo, niin veropuolen ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] säästöpuolen ratkaisuja kuin teidän itsenne tekemää rahoituslakia. [Hälinää]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys työllisyyslukujen kehittymisestä (Jorma Piisinen ps)

Suullinen kysymys SKT 166/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.57 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset ovat aina korostaneet, että julkinen talous voi vahvistua vain suomalaisen työn ja yrittäjyyden kautta. [Välihuutoja vasemmalta — Veronika Honkasalo: No miksi leikkaatte työntekijöiltä?] Eilen julkaistun työllisyystutkimuksen mukaan työllisyys on noussut vuoden takaisesta 16 000 hengellä. Yksityisen sektorin työllisiä oli syyskuussa jopa 55 000 enemmän kuin vuosi sitten, siis 55 000 enemmän. Eli hallituksen työmarkkinauudistukset alkavat vähitellen purra. [Hälinää — Välihuutoja] Hyviä työllisyysuutisia on viime aikoina ollut enemmänkin. Jäänmurtajayhteistyö Yhdysvaltojen kanssa tuo arvioiden mukaan jopa yli 10 000 uutta työpaikkaa Suomeen. [Välihuutoja] Kiitos asian edistämisestä edeltävälle ministeri Rydmanille. Arvoisa työministeri Marttinen, eivätkö hallituksen työmarkkinatoimet olekin juuri sitä, mitä Suomi on tässä tilanteessa juuri tarvinnut? [Hälinää — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Työttömyys kasvaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

16.58 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia edustajalle hyvästä kysymyksestä, sillä, hyvät opposition edustajat, kyllä me tarvitsemme myös aika paljon enemmän positiivista puhetta tähän maahan. [Oikealta: Kyllä! — Välihuutoja] Sen avulla me voimme vahvistaa suomalaisten luottamusta siihen, että tämä maa nousee tästä, ja monet asiat menevät tällä hetkellä parempaan suuntaan, eikö niin?

Edustaja toi esille myös sen, että aivan uusimpien työllisyyslukujen valossa on tosiaan niin, että yksityisellä sektorilla työllisyysluvut ovat vahvistuneet merkittävästi verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen. Me seuraamme hyvin tarkasti sitä, miten nämä luvut tulevat taas kehittymään tulevien kuukausien aikana, mutta me näemme jo tällä hetkellä sen, herra puhemies, että investoinnit ovat lähteneet liikkeelle. Suomalaisten kuluttajien luottamus on palautumassa asteittain.

Tuotiin esille myös näitä erittäin merkittäviä uutisia suomalaisesta meriteollisuudesta, puolustusteollisuudesta, konepajateollisuudesta. Tämä aika korostaa vain sitä, että määrätietoista kehittämistyötä ja uudistamistyötä Suomen talouden osalta on välttämätöntä jatkaa, koska hyviä merkkejä on paljon jo näköpiirissä. [Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys hallituksen työllisyys- ja kasvutoimista (Janne Jukkola kok)

Suullinen kysymys SKT 167/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 **Janne Jukkola kok:** Arvoisa puhemies! Suomen taloudessa näkyy lukuisia käänteen merkkejä: Teollisuuden tilauskirjat täyttyvät, vienti vetää ja investointeja tehdään ennätystahtiin. [Välihuutoja] Yritykset uskovat jälleen tulevaan. Piristymistä on erityisesti työllistämisaikeissa, investointihalukkuus on nousussa [Juho Eerola: Tällaista puhetta enemmän!] ja kasvuhakuisten yritysten määrä lisääntyy peräti 55 000 työntekijällä vuoden takaiseen verrattuna. Tämä kertoo siitä, että suunta on oikea. Työttömyyden taittamiseksi on yhä tehtävä hartiavoimin töitä, sillä liian moni on edelleen vailla työtä Suomessa, [Tuomas Kettusen välihuuto] ja sen eteen käännämme kaikki kivet. [Suna Kymäläinen: Paitsi sotealueilla!] Arvoisa valtiovarainministeri Purra, mitä toimia hallitus aikoo nyt tehdä, jotta tämä myönteinen kehitys vahvistuu ja kasvu Suomessa kiihtyy ja Suomi voi lopullisesti murtaa jään nousun tieltä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

17.01 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onpa hyvä, että tämä opposition surkuttelutunti saadaan loppumaan näin positiivisiin asioihin, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: No niin! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] kuten työministeri Marttisen aiemmat hyvät uutiset työllisyyden kehittymisestä yk-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

sityisellä sektorilla [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja toisaalta nämä edustajan kuvaamat hyvät uutiset meidän reaalityaloudesta.

Samaan aikaan, kun geotaloudessa, turvallisuudessa ja edelleen työttömyydessä riittää meillä urakoitavaa, on hyvä keskittyä myös siihen, miten hyviä päätöksiä, hyviä asioita eri puolilla tulee: investoinnit, tilauskirjat yrityksissä. Nyt viimeisimpänä olen kuullut, että esimerkiksi t&k-panostukset yrityksissä ovat nousseet juuri sinne, mihin hallitus tavoittelee, ja suunta siellä on oikea. Täällähän tavoitellaan tietenkin innovaatioita ja kasvua sitten vähän pidemmällä aikavälillä.

Tällä hetkellä näyttää erittäin hyvältä se, että edessäpäin on parempia vuosia kuin takana. Hallitus tukee tätä esimerkiksi veronalennuksilla ensi vuonna. Toisaalta meillä on paljon kasvutoimia edelleen tulossa, ja olemme hieman lisääkin niitä suunnittelemassa. Hallitus haluaa kaikin tavoin tukea tätä parempaa kehitystä. Hyvinvointi syntyy työstä, työtä syntyy kannattavasta liiketoiminnasta, [Puhemies koputtaa] ja tätä me haluamme tukea.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 149/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus vahvistaa lapsen oikeutta erityiseen suojeluun sekä turvaa nykyistä paremmin viimesijaisen lastensuojelun tavoitteiden toteutumisen. Esityksellä mahdollistetaan uusia ja lasten tarpeisiin tehokkaammin vastaavia keinoja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sijoitusten toteuttamiseen. Esitys toteuttaa hallitusohjelmaa, jonka mukaan lastensuojelulainsäädännön uudistamisessa varmistetaan sijaishuollossa olevan lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen rajoitustoimien käytön edellytyksiä selkeyttämällä.

Esityksellä selkiytettäisiin tilanteita, milloin lapselle voidaan asettaa rajoja osana sijaishuoltopaikassa tapahtuvaa kasvatusta ja milloin puolestaan on kysymys lastensuojelulain mukaisista rajoitustoimista.

Ehdotusten myötä kaikilta kodin ulkopuolella sijoitettuna olevilta lapsilta olisi jatkossa otettava pois muun muassa aineet ja esineet, joita alaikäinen ei muun lainsäädännön nojal-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

la edes saisi pitää hallussaan tai jotka väärinkäytettyinä vaarantavat lapsen omaa tai muun henkilön turvallisuutta. Lisäksi lapselta olisi jatkossa otettava pois viestinnän mahdollistavat laitteet tai muut välineet, jos on kysymys esimerkiksi älylaitteiden liiallisesta tai lapsen edun vastaisesta käytöstä. Näitä pois ottamisen keinoja on kaivattu pitkään lastensuojelun kentällä, ja nyt hallitus esittää näitä muutoksia lastensuojelulakiin.

Luvottomasti sijaishuoltopaikastaan poissa olevat lapset ovat monin tavoin haavoittuvassa asemassa. He ovat alttiita hyväksikäytölle, mutta saattavat myös itse tehdä rikoksia, esimerkiksi päihteiden käyttöä rahoittaakseen. Esityksellä madallettaisiin kynnystä saada niin sanotusti hatkassa olevan lapsen käyttämän liittymän tai päätelaitteen sijaintitiedot lapsen etsinnän jouduttamiseksi. Käytännössä lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä olisi oikeus jo laitosalueella pitää lapsesta kiinni luvattoman poistumisen estämiseksi. Edelleen laitosalueen ulkopuolella laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä ja sosiaalihuollon toimivaltaisella viranhaltijalla olisi lapsen kiinni ottamiseksi oikeus pitää lapsesta kiinni, jotta lapsi voidaan siirtää kuljetukseen käytettävään kulkuvälineeseen. Kiinnioton turvallisuuden varmistamiseksi lapselle voitaisiin tehdä henkilötarkastus ja häneltä voitaisiin ottaa pois ne aineet ja esineet, jotka muutoinkin lapselta olisi jatkossa otettava pois.

Jotta lapsen turvallinen kuljettaminen takaisin laitokseen voitaisiin varmistaa, samat toimivaltuudet olisivat käytössä myös lapsen kuljettamisessa. Toimivaltuuksien yhteydessä sallittaisiin välttämätön voimankäyttö, mutta toimien olisi aina oltava puolustettavia lapsen ikä ja käyttäytyminen sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Ehdotettu sääntely koskisi myös perhekodista luvatta poissa olevia lapsia, mutta toimivaltuudet olisivat vain sosiaalihuollon toimivaltaisella viranhaltijalla.

On selvää, että työnantajan on huolehdittava osana henkilöstön täydennyskoulutusta lastensuojelun henkilöstön osaamisesta ennen muuta voimankäyttötilanteisiin liittyen, jotta ne voidaan hoitaa turvallisesti.

Hallitus esittää lisäksi uutta säännöstä poliisin virka-avusta hatkatilanteissa. Jatkossa myös viranomaisen lukuun toimiva lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voisi pyytää poliisin virka-apua, mikä jouduttaisi osaltaan lapsen palautustilanteita. Ehdotetut uudet toimivaltuudet lastensuojelun toimijoille ja tarkka poliisin virka-apua koskeva sääntely selkiyttävät virka-aputilanteissa sekä auttavat kohdentamaan lastensuojelun ja poliisin resurssit tarkoituksenmukaisella tavalla. Kaiken kaikkiaan ehdotukset tehostavat ja jouduttavat viranomaisten eli lastensuojelun, poliisin ja hätäkeskuksen yhteistyötä, mikä on ollut hallituksen tahtotilana hatkatilanteissa.

Hallitus esittää myös uutta kuntouttavaa suljettua laitospalvelua. Palvelulla mahdollistettaisiin lisäkeinoja lasten rikoskierteiden katkaisuun myös alle rikosvastuuiän olevien lasten kohdalla. Palveluun voitaisiin sijoittaa lastensuojelulain mukaisilla päätöksillä pääsääntöisesti 12 vuotta täyttänyt lapsi, joka aiheuttaa vakavaa vaaraa omalle tai muiden turvallisuudelle käyttämällä väkivaltaa tai tekemällä muita rikollisia tekoja. Sijoituksen olisi oltava välttämätöntä lapsen suojelemiseksi hänen omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavalta käyttäytymiseltä. Lapsi voitaisiin sijoittaa suljettuun laitospalveluun vain jos muut palvelut tai toimet ovat riittämättömiä tai soveltumattomia. Lapsi olisi mahdollista sijoittaa myös kiireellisesti tähän laitokseen. Lapsi voisi olla sijoitettuna niin kauan kuin sijoitukselle säädetyt edellytykset täyttyisivät. Lapsen liikkumiseen ja yhteydenpitoon kohdistuvista erityisistä rajoituksista palvelun ajaksi tehtäisiin päätökset enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan. Hänelle tehtäisiin myös suunnitelmallisesti henkilönkatsastuksia lapsen

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

päihitteettömyyden varmistamiseksi. Palvelun luonteesta johtuen lapsen kuntoutumista ja sijoituksen edellytyksiä olisi seurattava tiiviisti neljän kuukauden välein, ja jos perusteita sijoitukselle ei enää olisi, sijoitus ja sen rajoitukset tulisi lopettaa.

Suljetun laitospalvelun tuottamisvelvoite säädettäisiin Valtion lastensuojelulaitokselle, mutta myös hyvinvointialueet voisivat halutessaan tuottaa palvelua. Palvelua ei sen luonteen vuoksi olisi mahdollista tuottaa ostopalveluna.

Esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla pidennettäisiin myös erityisen huolenpidon jakson enimmäisaikaa sekä säädettäisiin erityisen huolenpidon jakson aikaisista vastaavista rajoituksista, mitä edellä totesin suljetun laitospalvelun osalta.

Uusi kuntouttava suljettu laitospalvelu sekä erityisen huolenpidon jaksoa koskevat muutokset turvaavat nykyistä paremmin lapsen erityisen suojelun tilanteissa, joissa nykyiset sijaishuoltopalvelut eivät riitä eivätkä ole lapsen edun mukaisia.

Esitykseen sisältyvät myös ehdotukset, jotka liittyvät lastensuojelun ja psykiatrian osaaamisen yhteensovittavien lastensuojeluyksiköiden toteuttamiseen. Ehdotukset mahdollistavat lastensuojelun ja psykiatrian entistä tiiviimmän yhteistyön. Yksiköiden kehittämiseen on sisällytetty 0,5 miljoonaa euroa vuodelle 2026, vastaavasti kuten vuoden 25 talousarviossa.

Hallitus esittää säädettäväksi kokonaan uutta lakia Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta. Nykyinen Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annettu laki kumottaisiin. Uusi laki selkiyttää viraston nykyistä asemaa, rakennetta, tehtäviä ja toimivaltasuhteita. Kuten totesin aikaisemmin, Valtion lastensuojelulaitokselle säädettäisiin uutena tehtävänä velvollisuus tuottaa uutta kuntouttavaa suljettua laitospalvelua. Alkuvaiheessa yksi nykyisistä valtion koulukodeista muutettaisiin tällaista palvelua tuottavaksi yksiköksi. Lisäksi Valtion lastensuojelulaitoksella olisi nykyiseen tapaan vastuu vankilan perheosastopalvelun tuottamisesta. Kuntouttavan suljetun laitospalvelun osalta THL:n alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenoihin sisältyy kaksi ja puoli miljoonaa euroa vuodelle 26, vastaavasti kuten vuoden 25 talousarviossa kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustamiseen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 26 alusta. Voimaantuloa kuitenkin porrastetaan siten, että kuntouttavaa suljettua laitospalvelua ja erityisen huolenpidon jaksoa koskevat säännökset tulisivat voimaan vasta 1.8.2026. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Rasinkangas... Jaa, täällä näyttää olevan jonkinlaista mielenkiintoa debattiin. Edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

17.12 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Erittäin tärkeää, että tähän lastensuojeluasiaan puututaan, ja tässä on monta hyvää ehdotusta. Mutta tietenkään asiat eivät ole aina kovin yksinkertaisia.

Esimerkiksi kiinnipito- ja kiinniottotilanteista: Kuinka tämän lain tiimoilta on ajateltu kouluttaa lastensuojeluyksiköissä toimivia ihmisiä? Heillähän ei tällaista osaamista ole. Vähän niin kuin järjestyksenvalvojaksi tässä joutuu niin, että ne kiinnipito- ja kiinniottotilanteet voivat olla aidosti erittäin väkivaltaisiaakin. Kuinka on ajateltu huolehtia siitä, että näitten osaajien osaaminen varmistetaan?

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Tässä on monia asioita, jotka selkiyttävät kasvatuksellisten käytäntöjen ja rajoitustoimenpiteitten käyttöä. Mutta viime vuonna taisi olla keskustelu siitä, että lastensuojeluyksiköissä sai vähentää hoitajamitoitusta, jos nämä sijoitetut lapset olivat hatkassa. Kuinka tämä nyt on linjassa sitten tämän esitetyn kanssa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

17.13 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille tämän tärkeän lain esittelystä. Tässähän on tavoitteena vahvistaa lapsen oikeutta erityiseen suojeluun ja varmistaa lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tavoitteiden toteutuminen. Tämä on ensimmäinen askel näissä uudistuksissa, joita lastensuojelun eteen hallitus tekee. On tärkeää, että viranomaisille annettaisiin riittävät toimivaltuudet ja velvoite tiiviiseen yhteistyöhön, jotta esimerkiksi luvatta poissa olevat lapset voidaan löytää ja palauttaa nopeasti. Lisäksi uusi kuntouttava suljettu laitospalvelu tarjoaa erittäin hyviä keinoja alle rikosvastuun olevien lasten rikoskierteiden katkaisuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.14 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tervettä järkeä, sitä tämä maa kaipaa enemmän, tervettä järkeä ja perusasioiden arvostamista. On täysin selvää, että aikuisten pitää pystyä laittamaan lapselle ja nuorelle tarvittaessa oikeat rajat ja esimerkiksi ottamaan älylaite pois.

On erinomaista, että hallitus nyt on tuonut ja ministeri nyt on esitellyt tämän esityksen lastensuojelulain uudistamiseksi. Perussuomalaiset ovat tätä pitkään ajaneet, ja tämä on tärkeä askel siinä, että me nimenomaan pystymme pitämään paremmin huolta niistä lapsista ja nuorista, jotka ovat aivan erityisen haavoittuvaisessa asemassa.

Arvoisa puhemies! Sain äskettäin viestin eräältä nuorelta opiskelijalta, jolla oli kokeusta. Hän oli ollut sijoitettuna, ja hän puhui siitä, miten tärkeää on myöskin kehittää ennaltaehkäiseviä palveluita. Ilman muuta tavoitteena pitää olla, että mahdollisimman harva lapsi joutuisi tai pääsisi sinne lastensuojelun asiakkaaksi, mutta silloin kun sitä tarvitsee, niin silloin sen palvelun pitää toimia, ja tämä esitys parantaa tätä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

17.15 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa on tänään valtava paketti, jonka aineisto taitaa olla lähes 300 sivua pitkä, mutta ajattelin minäkin keskittyä juuri näihin niin sanotusti hatkassa oleviin nuoriin, joita on vuosittain jopa 4 000 erinäisten arvioiden mukaan. Vaikka se on vain noin kymmenen prosenttia sijoitetuista lapsista, niin kyse ei ole marginaalisesta ilmiöstä, vaan koskettaa jopa yli 1 500:aa lasta. Nämä lapset joutuvat usein erittäin haavoittuviin tilanteisiin, ja jopa kolmasosa kertoo tulleen raikatuksi hatkassa olon aikana. Moni käyttää myös päihteitä ja on saattanut jopa kohdata tilanteita, joissa toinen lapsi on kuollut huumeiden yliannostukseen. Onkin ilmeistä, että alaikäiset tarvitsevat myös laadukkaita ja riittäviä päihdepalveluja osana lastensuojelun sijaishuoltoa.

Nostan minäkin tämän huolen siitä, että henkilöstöä varmasti koulutetaan riittävästi ja että henkilöstöä olisi riittävästi. Lausuntopalautteessa tuli huoli siitä, että yhteiskunnassa

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

saattaa olla hämmäntäviä tilanteita, jos virkapukuinen sosiaalihuollon ammattihenkilö kovin ottein ohjaa lasta esimerkiksi autoon. Haluaisin vielä kuulla tästä ministerin huomioid. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

17.16 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä lakiuudistusta on odotettu pitkään. Lastensuojelussa on ajauduttu kriisiin sen takia, että siellä toimijat ovat olleet ilman toimivaltuuksia, työkalut on otettu pois, ja ihan perustason lasten kasvatuksellisista, lastensuojelullisista toimenpiteistä on tullut merkittäviä, monimutkaisia, byrokraattisia, hallinnollisia sekaoskuvia. Jopa puhelimen käytön rajoittaminen on ollut hyvin monimutkainen hallinnollinen menettely, jossa pitää kuulla asianosaisia ja täyttää lomakkeet. Tämä ei ole millään tavalla lasten edun mukaista, ja tämä on hyvin laajamittainen ongelma. Nyt tämä ongelma korjataan tämän lastensuojelulain muutoksen osalta, ja se on vielä kaksiosainen, valtavan iso kokonaisuus.

Haluan kiittää siitä, että tämä vihdoin ja viimein tulee tänne käsittelyyn, ja se todellakin noudattelee sitä tarvetta, mikä siellä kentällä on. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.17 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä laki, ja hyvä, että tämä on nyt tänne tullut käsittelyyn. Itse olen aika kriittisesti suhtautunut tähän, mutta ymmärrän molempia puolia tässä. Täällä on hyviä uudistuksia, ja tähän lastensuojelulain uudistukseen on tulossa toinen osa vielä.

Noista toimivaltuuksista kiinnittotilanteissa sain eräältä lastensuojelussa työskentelevältä henkilöltä viestiä, että se voi myös mahdollistaa jonkinlaisen työturvallisuusriskin. Hän nosti minun mielestäni hyvän huomion siinä esille, että huolena on, että poliisi voisi jatkossa pyrkiä eväämään virka-avun vetoamalla siihen, että tähän voitte itse mennä hakemaan lapsen. [Helena Marttila: Jep!]

Hyvä, että näihin puhelimen valvontaan ja muuhun otetaan kantaa, koska puhelimen käytön valvonta jopa ala-asteikäiseltä on ollut lastensuojelulaitoksissa käytännössä mahdotonta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.18 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Tämä pääministeri Orpon hallitusohjelman mukainen lastensuojelulain uudistaminen on erittäin tervetullut ja toivottu uudistus etenkin lastensuojelun sijaishuollon työntekijöiden ja monien viranomaistenkin taholta. Lakiuudistus vahvistaa lapsen oikeuden erityiseen suojeluun sekä turvaa lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tavoitteiden toteuttamisen. Esimerkiksi sijaishuoltopaikasta luvatta poissa olevan lapsen löytämiseksi mahdollisimman nopeasti ja hänen palauttamisekseen takaisin sijaishuoltopaikkaan laki antaa riittävän toimivallan ja keinovalikoiman viranomaisille sekä velvoitteen tehdä yhteistyötä. Tämä on tärkeää, sillä usein sijaishuollosta luvatta poistuneet lapset joutuvat rikosten uhreiksi mutta syyllistyvät myös itse rikosten tekijöiksi. On lapsen edun mukaista ja

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

kaikkien muidenkin etu, että nämä lapset saadaan mahdollisimman pian pois kaduilta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.19 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen toteutetaan kahdessa vaiheessa, ja tässä nyt toteutetaan hallitusohjelman mukaiset muutokset, joiden tavoitteena on varmistaa riittävät keinot lapsen erityisen suojelun turvaamiseksi sijaishuollon aikana. Kysyisin ministeriltä: Arvoisa ministeri, milloin lastensuojelulainsäädännön toinen vaihe tulee aikataulullisesti käsittelemään? Toisaalta onko tässä toisessa vaiheessa painopiste enemmän siinä ennalta ehkäisevässä tuessa perheitten osalta, jolla lastensuojelun kohdalla huostaanottoa mahdollisesti saadaan vähennettyä? Toisaalta kun mahdollisesti niitä huostaanottoja sitten jatkosakin tulee tapahtumaan, niin onko mahdollista painottaa siinä huostaanotossa nimenomaan läheis- ja sukulaistaustojen osalta sitä huostaanoton mahdollisuutta? Onko tämmöistä painopistettä siinä toisessa vaiheessa tulossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.20 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haavoittuvassa asemassa olevat lapset eivät kuulu kaduille käyttämään huumeita tai tekemään rikoksia. On ollut järjetöntä, että olemme katsoneet sivusta, kun 7—15 prosenttia näistä sijaishuollon lapsista katoaa luvatta teille tietämättömille. Tämä nykyinen lastensuojelulaki ei ole mahdollistanut eikä ole ollut viranomaisilla riittäviä keinoja puuttua nopeasti näihin vaarallisiin tilanteisiin. Tämä paikannuskynnyksen madaltaminen, kiinniotto-oikeus ja selkeät kiinnipitämisen pelisäännöt ovat todellakin tarpeellisia ja tervetulleita uudistuksia. Kun lapsi on vaaraksi joko itselleen tai muille, viranomaisilla on oltava keinot toimia heti. Nämä rajat eivät ole rangaistus. Ne ovat nimenomaan sitä turvaa. Lapsella on oikeus turvallisuuteen. Se on tärkeämpää kuin oikeus kadota jonnekin kaduille vaaralle alttiiksi.

Kiitos, ministeri Juuso, tästä esityksestä, joka oikeasti ja aidosti vahvistaa mahdollisuuksia suojella lapsia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.21 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsista ja nuorista huolehtiminen on erittäin tärkeätä, ja varmasti ollaan kaikki tässä salissa yhtä mieltä siitä. On kiva välillä käydä tässä keskustelua niin, että löydetään vähän yhteistäkin säveltä.

Näiden korvaavien palveluiden uudistamisen lisäksi tarvitaan myös entistä parempaa ja ennalta ehkäisevämpää toimintaa, mikä on tässä jo useammassakin puheenvuorossa tullut esille, eli siihen varhaiseen puuttumiseen ja sinne perheisiin tuotavan avun parantamiseen tulisi löytää resursseja. Toimiva ennaltaehkäisy on aina kuitenkin myös inhimillisintä ja taloudellisinta, eli se on kaikki tavoin järkevää toimintaa.

Meidän pitää pystyä vaikuttamaan siihen ongelman juurisyyhyyn, ja kaipaisinkin enemmän sitä keskustelua siitä, mitkä tekijät johtavat tässä yhteiskunnassa siihen tilanteeseen, jotta päädytään käyttämään näitä lastensuojelun palveluita. Eli tätä juurisyyasiaa haluaisin peräänkuuluttaa. Nimenomaan koska lastensuojelun piirissä olevat lapset ovat kaikkein

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

haavoittuvimmassa asemassa tässä yhteiskunnassa, juurisyitä lähtisin pohtimaan vielä tarkemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.23 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin odotettu uudistus, ja mielestäni tärkeä nosto tästä esityksestä on tämä paikantamisen kynnys. Lapsen päätelaitteen sijaintitiedot pitäisi saada nopeammin, mikäli on syytä epäillä, että nuori käyttää esimerkiksi päihteitä, on muutoin puuhaamassa jotain rikollista tai on vaarassa joutua rikoksen uhriksi itse. Tämän esityksen mukaan hyvinvointialue voisi pyytää hätäkeskusta paikantamaan nuoren puhelimen kiireellisenä tukipalveluna. Tämä ei vaatisi edes kirjallista päätöstä. Myös esimerkiksi kiinnioton, kiinnipitämisen, voimakeinojen ja henkilötarkastuksen toimivaltuuksia lisätään.

Kaiken kaikkiaan pidän tätä pakettia oikein onnistuneena, ja kiitän ministeri Juusoasian esittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

17.24 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Liian usein lastensuojelu puuttuu tilanteeseen vasta silloin, kun kriisi on jo syvä. Lapsi on saattanut jo pitkään kokea turvattomuutta, laiminlyöntiä tai väkivaltaa ennen kuin yhteiskunta toimii. Turvattomuuden ja laiminlyöntien seurauksena sijoitettu nuori voi reagoida käyttäytymisellään niin, että aiheuttaa vahinkoa itselleen tai toisille. Tämä ei ole hyväksyttävää.

Esityksessä pyritään selkiyttämään rajoitustoimien käytön edellytyksiä. Tämä on tärkeää. Rajoitustoimet eivät saa olla epäselviä, sattumanvaraisia tai ristiriitaisia. Ne eivät saa perustua pelkoon tai hallinnan tarpeeseen vaan lapsen etuun, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Selkeys luo turvaa sekä lapselle että työntekijöille.

Arvoisa puhemies! Vielä on kysyttävä: Puututaanko lastensuojelun vaativiin tilanteisiin riittävän ajoissa? Onko meillä rohkeutta nähdä lapsen hätä ennen kuin se muuttuu kriisiksi?

Tämä lakiesitys ei ratkaise kaikkia ongelmia, mutta se on askel oikeaan suuntaan. Se on viesti siitä, että lapsen oikeus erityiseen suojeluun otetaan vakavasti. Tämän esityksen myötä [Puhemies koputtaa] parannamme lapsen oikeutta myös sijaishuollossa siihen suuntaan, jonka hän ansaitsee. Kysynkin: onko lainuudistuksen seuraavassa vaiheessa tulossa toimia varhaiseen puuttumiseen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.25 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Iso, iso kiitos tästä lakiuudistuksesta, mitä todella on odotettu kauan myös poliisin viranomaispuolella. Esitys on tärkeä ja tarpeellinen. Se vahvistaa sijaishuollossa olevien lasten suojaa ja antaa viranomaisille nyt keinot puuttua tilanteisiin, joissa lapsi on aidosti vaarassa. Liian moni lapsi karkaa sijaishuollosta ja altistuu väkivallalle, päihteille ja hyväksikäytölle. Siksi on oikein, että paikannusta ja kiinniottoa voidaan tehdä aiempaa nopeammin, kun lapsen terveys ja turvallisuus ovat uhattuina. Nyt tosiaan tämä viedään näille laitoshoidon työntekijöille, ja on äärettömän hyvä tämä kiinnioton toimenpiteen lisääminen tänne.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Myös uusi kuntouttava suljettu laitospalvelu on hyvä uudistus. Se tarjoaa nyt mahdollisuuden oikeasti vakavasti oireileville nuorille. Se ei ole rangaistus vaan keino pysäyttää rikos- ja päihdekierre ja rakentaa uusi alku.

Tämä laki on ennen kaikkea lapsen oikeuksien laki ja oikeus turvaan ja rajojen ja välittämisen yhdistämiseen. Se on viesti suomalaisille perheille, että hallitus toimii lasten turvallisuuden ja sisäisen turvallisuuden [Puhemies koputtaa] vahvistamiseksi. — Kiitos tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

17.26 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lastensuojelun kokonaisuudistusta on odotettu pitkään, ja sitä ei nyt vielä tässä saada, vaan tämä on ensimmäinen osa.

Oma huoleni koskee sitä, että tässä ei nyt kuitenkaan riittävästi lähdetä ratkaisemaan niitä isoja ongelmia, joita meillä taustalla on — riittämättömät resurssit ja repaleinen lainsäädäntö — vaan tässä lähdetään liikkeelle kurin ja kontrollin lisäämisestä, kun samaan aikaan tiedetään, että hyvinvointialueet kamppailevat isojen ongelmien äärellä, mitä tulee vaikka ennaltaehkäiseviin palveluihin ja muihin tällaisiin ei-lakisääteisiin palveluihin tai kevyempiin palveluihin, joilla kuitenkin tulisi pystyä estämään se raskaampien palveluiden tarve.

Nyt meillä on vielä tulossa sosiaalihuoltoon ne sadan miljoonan euron leikkaukset. Ei vielä tiedetä, mihin se johtaa, mutta voi olla, että hankaloittaa lastensuojelun tilannetta entisestään. Toivoisinkin, että kiirehdyttäisiin myös sitä kokonaisuudistusta, jotta päästäisiin pureutumaan tämän raskaan lastensuojelun tarpeiden taustalla oleviin syihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.27 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, lopultakin. Kiitos. Nimittäin tätä jos jotakin on odotettu. Omalla poliisiurallani muistan kymmeniä kertoja niitä hatkanuorten kiinni ottamisia, joissa kahden tunnin päästä tuli seuraava tehtävä ja ilmoitettiin, että se on jälleen karannut — he eivät voineet pitää eivätkä voineet tehdä mitään. Lopultakin voimme tehdä jotain.

En usko sinänsä, että poliisi tulisi jatkossa jotenkin estämään virka-apun antamisen. Jos sille on tarvetta, niin kyllä poliisi antaa virka-apua. Uskon, että se huoli on sinänsä aiheellinen.

Yksittäinen esimerkki: Eräällä tehtävällä huostaanotettu oli tallentanut henkilökunnan pankkikortit. Hän oli aikaisemmin tehnyt petosrikoksia netissä, ja ehdotimme, että eikö sitten yöksi voisi ottaa kännykät ja tabletit pois — ei voi. Pitää lapsella olla kuulemma oikeus koko yö katsella kännykkää tai tablettia tai tietokonetta jopa tässäkin tapauksessa. Tämä ehkä kuvastaa parhaiten sitä, miten hampaaton yhteiskunta on tähän asti ollut. Rajat ovat rakkautta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.29 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Kaisa Juusolle tämän tärkeän lakiuudistuksen valmistelusta ja esittelystä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Lastensuojelulain uudistus on välttämätön niin lasten kuin myös työntekijöiden turvallisuuden vuoksi. Käsiteltävä lakipaketti antaa sijaishuollon yksiköille vihdoin lisää työkaluja, joita kentällä on kaivattu jo vuosia. Monet sijoitetut nuoret ovat moniongelmaisia. Työntekijät kohtaavat tilanteita, joissa heidän oma henkensä voi jopa olla vaarassa. Nykyisellään kasvatuksellisten ja lasten turvallisuuden suojaamiseen tarvittavien keinojen käyttö on lain puitteissa miltei olematonta. Kotiseudullani Pohjois-Pohjanmaalla on lähivuosina surmattu kaksi työntekijää hatkaan pyrkineiden nuorten toimesta.

Lakiuudistus vahvistaa myös muun muassa kiinnipidon ja henkilötarkastuksen sääntelyä ja lisää kasvatuksellisten keinojen käyttöä, antaa oikeuden käyttää kameravalvontaa ja helpottaa virka-avun saamista poliisilta. Lain tavoite on yksinkertainen mutta elintärkeä: estää karkaamiset, suojella nuoria päihteiltä ja rikoksilta sekä turvata työntekijöille oikeus tehdä heidän tärkeää lastensuojelutyötään ilman pelkoa. Vuosittain karkaamisia on vajaa 4 000, ja kyse on todella isosta ongelmasta.

Lakiuudistus on ajankohtainen ja myös välttämätön. [Puhemies koputtaa] Vielä on tarvetta muutamille uudistuksille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä edustaja Marttila, ja sitten ministerillä on vastauspuheenvuoro. Olkaa hyvä.

17.30 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan nämä uudistukset ovat monin tavoin tarpeellisia, kunhan ne tehdään riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Otin oikeastaan toisen puheenvuoron sen vuoksi, että halusin nostaa vielä pienen joukon hatkassa olevia nuoria, nimittäin heidät, jotka sattuvat täysi-ikäistymään hatkassa olonsa aikana. Tällöin käsittääkseni virka-apupyyntökin on lakannut automaattisesti ja on vaara, että nämä nuoret vain katoavat viranomaisten tietokannasta tai putoavat kaikkien verkkojen läpi. Monella näistä nuorista voi tosiaan kuitenkin olla oikeus lastensuojelun jälkihuoltoon täysi-ikäistymisensä jälkeenkin, ja toivon, että valiokuntakäsittelyssä paneudutaan vielä siihen, miten voimme ottaa paremmin koppia myös näistä nuorista, vaikka he 18 vuotta sattuvat täyttämään.

Nämä hatkassa olevat lapset ovat tosiaan jopa suuremmassa vaarassa kuin ennen sijoitustaan, ja sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää, että näihin toimiin puututaan, mutta vielä tärkeämpää, että puutumme niihin juurisyihin lastensuojelutarpeen taustalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

17.31 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille keskustelusta ja kysymyksistä.

Voimankäyttökoulutuksesta tuli kysymyksiä. Tässä määritellään voimankäyttöä siten, että vain välttämätön voimankäyttö on sallittua. Sen tulee olla suhteutettua lapsen ikään ja käyttäytymiseen kokonaisarvion perusteella. Laissa ei ole säädetty sitä, miten työntekijöitä koulutetaan tähän voimankäyttöön, vaan työnantaja vastaa siitä osana täydennyskoulutusta.

Paljon kysymyksiä tuli myöskin siitä lastensuojelulain toisesta vaiheesta, mikä on tällä hetkellä valmistelussa. Tavoitteena on nimenomaan lisätä varhaista tukea. Itse en käyttäisi sanaa ”puuttuminen” vaan mieluummin ”varhaista tukea”, ”varhaista apua” perheille jo

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

hyvin aikaisessa vaiheessa, kun se tarve tulee, jotta voidaan välttää nämä sijoitustoimenpiteet, ja tehdään yhteistyötä perheiden kanssa ja autetaan sitä perhettä, koska ajattelen, että auttamalla perhettä autamme lapsia.

Henkilöstömitoitus hatkan aikana: Se on tulossa kakkospaketissa. Tässä ei tällä hetkellä ole siihen liittyviä määräyksiä. Joku teistä siitä kysyi. Samoiten jälkihuoltonuoria ei nyt tässä vaiheessa ole huomioitu. Toki voidaan miettiä, onko siinä kakkospaketissa mahdollisuutta tätä jollakin tavalla huomioida. Ongelmahan siinä on se, että he ovat täysi-ikäisiä ja jälkihuollon piirissä.

Oikeastaan voisin lopettaa tämän edustaja Lehtisen toteamukseen, että rajat ovat rakkautta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistalle. Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.33 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Kaisa Juusolle vielä kerran asian esittelystä ja valmistelusta.

Lastensuojelulakia uudistetaan kahdessa vaiheessa, ja nyt on kyseessä lakiuudistuksen ensimmäinen paketti. Lastensuojelulakiin on kaivattu jo pitkään uudistusta, joka vastaisi tämän päivän tarpeita ja haasteita. Käsittelyssä olevalla esityksellä vahvistetaan sijaishuollossa olevien lasten suojelua sekä lisätään turvallisuutta alaikäisen lapsen kasvuun ja kehitykseen. Lisäksi lailla annetaan paremmat työkalut lastensuojeluyksiköissä työskenteleville. Nykyisellään kasvatuksellisten keinojen käyttö on lain puitteissa miltei olematonta. Tänä päivänä sijoitetut nuoret ovat usein moniongelmaisia, ja hoidollisen tuen lisäksi tarvitaan myös arkirytmä ja riittävän tiukat rajat.

Lakia tarvitaan myös siksi, että turvallisuus taataan myös työntekijöille, jotka usein joutuvat jopa fyysisen väkivallan kohteeksi. Kotiseudullani Pohjois-Pohjanmaalla on lähivuosina surmattu kaksi työntekijää hatkaan pyrkineiden nuorten toimesta. Tämä esitys tarttuukin erityisesti lasten ja nuorten turvallisuuden sekä yhteiskunnan järjestyksen kannalta kriittisiin ongelmiin, kuten karkaamisiin sijoituspaikasta, tuttavallisemmin hatkoihin, sekä nuorisorikollisuuteen ja päihdeongelmiin.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2024 tilaston mukaan 7—15 prosenttia sijaishuollossa olevista lapsista poistuu luvatta yksiköistä. Tämä on erittäin haitallista lapsen turvallisen ja terveellisen kasvun ja kehityksen kannalta. Usein nämä karkailevat nuoret hakeutuvat väärään seuraan, kuten aikuisten huumekämppiin. Näissä olosuhteissa hatkanuorelle usein tarjotaan majoittumisen lisäksi päihteitä, kuten alkoholia, lääkkeitä, tupakkatuotteita ja muita huumausaineita, myöskin peukkaa. Yksi viikonloppu vietettynä tällaisessa ympäristössä on aiheuttanut monille nuorille vakavia seurauksia, kuten koukuttumista päihteisiin sekä joutumista väkivallan tai seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, jopa joukkoraiskaamisen kohteeksi. Lisäksi moni hatkanuori syyllistyy hatkareissullaan päihteiden käytön lisäksi erilaisiin muihin rikoksiin, kuten myymälävarkauksiin, moottorikulkuneuvon käyttövarkauksiin ja ryöstöihin. Valitettavasti yhä useampi nuori kantaa mukanaan myös erilaisia astaloita, kuten teräaseita, nyrkkirautoja tai muita toisen vahingoittamiseen soveltuvia välineitä. Alaikäinen hatkalainen on siis täysin heitteillä karkumatkallaan.

Muuttuneen ympäristön ja digimaailman syntyneen sukupolven perhekeskeisyys on muuttunut. Myös perheiden eriarvoisuus näkyy lasten ja nuorten elämässä. Selkeästi on näkyvissä se, että liian monessa perheessä perheen yhteinen aika on vähäistä tai sitä ei ole ol-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

lenkaan. Arkirytmi on myös kadonnut monilta osin, ja vanhemmuus on kärsinyt inflaation auktoriteetin osalta. On myös puhuttu paljon lasten oikeuksista, mikä tietenkin on tärkeää, mutta asia onkin sittemmin kääntynyt pääläelleen. Tämän vuoksi vanhemmuus on kokenut muodonmuutoksen. Yhtä lailla pitää puhua vanhempien vastuusta ja velvollisuuksista sekä vanhempien oikeuksista esimerkiksi asettaa ja huolehtia turvallisista rajoista lapsille ja alaikäisille nuorille. Tämä on aitoa välittämistä. Nuoret tarvitsevat rajat, jotka luovat turvallisuutta. He tarvitsevat erityisesti läsnä olevaa ja kuuntelevaa aikuista kasvussaan. Vanhempien tukea tarvitaan, ja vanhemmat tarvitsevat rohkeutta vanhemmuuteen. Osalle nuorista sijoitusyksikön henkilökuntaan kuuluvat voivat olla ainoita vanhempia.

Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain muutosesityksen keskeisiä kohtia:

Esityksessä esitetään suljetun, kuntouttavan laitospalvelun perustamista. Tällaiseen voitaisiin sijoittaa 12 vuotta täyttänyt, joka aiheuttaa vakavaa vaaraa itselleen tai muiden turvallisuudelle käyttäen väkivaltaa tai tehden muita rikollisia tekoja ja jolle sijoitus arvioidaan välttämättömäksi alaikäisen itsensä ja muiden turvallisuuden suojelemiseksi. Samoin esitetään erityisen huolenpidon eli EHO-jaksojen pidennystä erityisillä syillä, jolloin kokonaiskesto olisi enintään 180 vuorokautta nykyisen 90 vuorokauden sijaan.

Yhteydenpidon rajoittaminen: esitetään muutoksia, joilla pyritään mahdollistamaan si-
jaishuollossa olevien lasten nykyistä parempi suojeleminen.

Kameravalvonta: uudessa säännöksessä osoitetaan perusteet kameravalvonnan käytölle.

Henkilötarkastus: Kiinnipitämisen ja kuljetuksen turvaamiseksi lapselle on mahdollista tehdä henkilötarkastus esineiden ja aineiden poisottamiseksi. Henkilötarkastuksen toteuttaminen on mahdollista myös metallinilmaisimia käyttäen.

Kiinnipitäminen säädettäisiin uutena kiinnipitämisenä lapsen luvatta laitoksesta poistumisen estämiseksi. Nyt on myös mahdollisuus kiinniottoon laitoksen ulkopuolella.

Telepaikannuksen kynnyistä madalletaan. Poliisin virka-apupyynnön voisi sosiaalihuollon viranomaisen lukuun tehdä myös laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva, kun yksikön henkilökunta kuitenkin itse etsii lasta.

Kasvatuksellisten keinojen käyttöä laajennetaan. Lapselta tulee ottaa pois myös esineet, joiden hallussapito on muussa laissa kielletty tai jotka voivat väärinkäytettynä vaarantaa turvallisuutta. Myös älylaitteet on otettava lapselta pois, jos niiden käyttö vaarantaa lapsen etua. Tästä esimerkkinä 13-vuotias tyttö sijoitusyksikössä myi itsestään alastonkuvia ja tienasi toistakymmentätuhatta rahaa.

Arvoisa puhemies! Nämä kaikki lainsäädäntöuudistukset ovat erittäin tärkeitä, koska hatkanuoret ovat heitteillä ja altistuvat monenlaisten rikosten kohteeksi. Lisäksi tämä antaa tarpeellisia työkaluja sijoitusyksikön henkilökunnalle lasten ja nuorten suojelemiseksi. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

17.39 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Nyt vihdoinkin hatkanuoren saa ottaa kiinni. Tähän saakka lastensuojelulaitoksen työntekijällä on ollut velvollisuus etsiä hatkaan lähtenyt nuorta, mutta kenelläkään ei ole ollut todellisia toimivaltuuksia ottaa karkuria kiinni, jos nuori ei vapaaehtoisesti halua palata. Onneksi tämä järjetön epäkohta nyt vihdoinkin korjataan.

Lastensuojelulain uudistaminen on massiivinen prosessi, joka toteutetaan kahdessa vaiheessa. Eduskunta on nyt saanut käsiteltäväkseen niistä tämän ensimmäisen. Sen tavoitteen-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

na on mahdollistaa lastensuojelun viranomaisille ja lastensuojelulaitosten työntekijöille todelliset toimivaltuudet tehdä työtään. Erityisesti tämä koskee hatkanuorten kiinniottamista ja palauttamista.

On tärkeää, että tähän nyt puututaan, sillä hatkaaminen on nuorille todetusti äärimmäisen vaarallista. He joutuvat näillä hatkamatkoillaan rikosten uhriksi ja tekemään itse rikoksia. Järkyttävän moni joutuu kokemaan seksuaalista väkivaltaa. Tytöistä 29 prosenttia on kertonut tulleen raiskatuksi. Kuinka moni sitten on tullut raiskatuksi mutta ei kerro siitä? Jos hatkoja on arviolta lähes 4 000 vuodessa, niin tämä tarkoittaa hirvittävää määrää lisää traumoja ja kärsimystä muutenkin jo erityisen haavoittuvassa asemassa oleville nuorille.

Tämän vuoksi lakiin lisätään nyt aivan uusi pykälä, joka antaa lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökunnalle sekä perhekodista karanneen nuoren kohdalla toimivaltaiselle sosiaalihuollon viranhaltijalle laajat ja selkeät oikeudet ottaa nuori kiinni, pitää hänestä kiinni, tarkistaa, ettei hänellä ole vaarallisia esineitä, sekä tarvittaessa käyttää voimaa tai pyytää poliisilta virka-apua. Nämä muutokset toteuttavat kesällä jättämäni toimenpitealoitteen pääkohdat, mikä on erittäin hienoa.

Mahdollisuus saada poliisilta virka-apua tekee avun antamisen poliisille velvoittavammaksi. Tämänhetkinen ongelma on ollut se, että poliisi ei useinkaan ole ollut halukas toimimaan, koska — niin käsittämätöntä kuin se onkin — poliisilla ei ole ollut kiinniotto-oikeuksia edes tilanteessa, jossa nuoren olinpaikka on jo tiedossa, jos lasta ei ole sosiaalityöntekijän toimesta etsintäkuulutettu. Nyt onneksi tähän puututaan. Itse olen lisäksi esittänyt poliisille erillistä erikoistunutta ryhmää näihin suurimpiin kaupunkeihin hatkanuorten tehokkaampaa etsimistä ja kiinniottoa varten.

Huomattavaa parannusta tulee myös siihen, että jos lapsen katsotaan olevan akuutissa vaarassa, sijoittajahyvinvointialue voi jatkossa pyytää hätäkeskukselta lapsen puhelimen sijaintitiedot matalammalla kynnyksellä kuin aiemmin. Hätäkeskuksen tulee näissä pyynnöissä luottaa sijoittajahyvinvointialueen arvioon siitä, onko nuori vaarassa. Esimerkiksi jos nuorella on päihdeidenkäyttötaustaa, on perusteltua olettaa, että nuori sekaantuu päih-teisiin myös kyseisen hatkamatkan aikana, jolloin hätäpaikannus olisi perusteltu tapa saada mahdollisimman nopeasti tämä nuori turvaan.

Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain uudistuksessa luodaan myös täysin uusia palveluita, jotka tähtäävät kaikkein vaikeimmin väkivallalla ja rikoksilla oireilevien nuorten auttamiseen. Näiden uusien suljettujen kuntouttavien yksiköiden perustaminen pyrkii vastaamaan lisääntyneeseen nuoriso- ja jengirikollisuuteen sekä huumeiden käyttöön. Palvelut on tarkoitettu yli 11-vuotiaille, eivätkä ne saa olla yksityisen toimijan järjestämiä.

Usein sijoitetuilla lapsilla on jonkinlaisia mielenterveys- ja päihdeongelmia. Heille tulee aina varmistaa tarvittava apu sijoituspaikasta riippumatta. Lainsäädäntöön tullaankin lisäämään maininta niin kutsuttujen hybridiyksiköiden alueellisesta järjestämisvelvollisuudesta. Sen myötä kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueilla tulisi olla vähintään yksi lastensuojelun yksikkö, jonne yliopistosairaalan erikoissairaanhoido tarjoaa psykiatrian avopalvelua ja tukea.

Arvoisa puhemies! Lastensuojelun tehtävä on suojella lapsia. Tämä valitettavasti ei ole aina toteutunut, mutta tämän lakiuudistuspaketin myötä tilannetta saadaan vietyä merkittävästi parempaan suuntaan. Suuri kiitos ministeri Kaisa Juusolle tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

17.45 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Haluan itsekkin aivan aluksi kiittää ministeri Juusoa vielä tämän esityksen tuomisesta tänne eduskuntaan. Tämä on todella tärkeä esitys, ja ajattelen, että myöskin nämä keskustelut, tämä lähetekeskustelu ja muu tätä asiaa seuraava keskustelu, ovat todella tärkeitä.

Tuossa debattipuheenvuorossani jo nostin esille myöskin ennaltaehkäisevän työn merkityksen, ja moni muikin sitä puheenvuoroissaan sivusi. Onkin äärimmäisen tärkeää, että edelleen jatkamme myöskin näiden ennaltaehkäisevien palveluiden kehittämistä ja parantamista.

Viime kaudella oli tärkeä askel se, että lapsiperheiden kotipalvelun saatavuutta lain tasolla parannettiin, mutta edelleenkin sen saatavuudessa on isoja ongelmia eri puolilla Suomea. Tässä meidän pitää pystyä parempaan niin, että hyvinvointialueet tarjoavat lapsiperheille kotipalvelua ennaltaehkäisevästi. Asiahan on juuri niin, niin kuin moni on sanonutkin, että kun ennaltaehkäisevät palvelut toimivat, niin se sitten vähentää näiden raskaampien ja kalliimpien palveluiden, kuten lastensuojelun, tarvetta.

Arvoisa puhemies! On aivan erinomaista, että nyt korjataan näitä lain puutteita, joista on täällä eduskunnassakin paljon puhuttu. Onhan se aivan käsittämätöntä, että siellä lastensuojelun ammattilaisilla ei ole ollut riittäviä välineitä turvata lapsen elämä ja parantaa hänen turvallisuuttaan, esimerkiksi kun on kyse näistä hatkanuorista. Heitä on todella paljon, ja itse kukin meistä on joutunut vaikkapa mediastakin kuulemaan ja lukemaan ikäviä uutisia siitä, miten näitä hatkanuoria on käytetty hyväksi ja miten he ovat joutuneet todella, todella hankaliin paikkoihin, kun he ovat sieltä sijaishuollosta karanneet.

Arvoisa puhemies! Lapsi tarvitsee rajoja ja rakkautta, ja aikuisen on ilman muuta uskallettava ja myöskin pystyttävä laittamaan lapselle tarvittaessa rajat. Sitä lapset ja nuoret tarvitsevat. Nykyaikana tuntuu, että on aika paljon sellaista ajattelua, että ikään kuin tällainen rajattomuus olisi lapselle ja nuorelle jotenkin hyväksi. Mutta se ei ole kenellekään lapselle hyväksi, että hänellä ei ole elämässään rajoja, vaan kyllä ne rajat pitää pystyä laittamaan myöskin lastensuojelussa ja usein aivan erityisesti siellä, kun siellä on lapsia ja nuoria, joilla on isoja haasteita omassa elämässään ja vakavia oireita ja jotka voivat vahingoittaa paitsi itseään myös muita, jos heille ei niitä rajoja pystytä laittamaan.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen myötä karkuteillä olevan lapsen liittymän tai päätelaitteen sijaintitiedot voidaan saada nykyistä nopeammin. Tämä on hyvä, että tämä korjataan, ja myöskin se, että uusi pykälä mahdollistaa lapsen kiinnioton palauttamistarkoituksessa ja lapselle voidaan tehdä henkilötarkastus kiinnipitämisen ja kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi. Tämä esitys myöskin tehostaa hyvinvointialueiden poliisin ja Hätkäkeskuslaitoksen yhteistyötä, kun vastuunjako selkenee.

Arvoisa puhemies! Lasten suojeleminen on meidän aikuisten tehtävä, ja se on yksi suomalaisen yhteiskunnan ydintehtäviä. Lainsäädännön tulee olla semmoista, että aikuisella on tarvittaessa mahdollisuus puuttua, jos lapsi tekee sellaista, mikä vahingoittaa häntä itseään tai muita. Pitäisi olla aivan itsestäänselvyys, että esimerkiksi kännykän voi ottaa lapselta pois — hyvä, että tätä asiaa nyt tässä lainsäädännössä selkeytetään.

Tämä uudistus on erittäin hyvä ja tarpeellinen, ja uskon, että valiokunnassa tätä tarkastellaan perusteellisesti ja katsotaan näitä erilaisia mahdollisia ongelmakohtiakin, joita tähän liittyy. Kyseessä on laaja uudistus, ja on varmasti fiksua myöskin, että tämä nyt tuodaan eri osissa tänne eduskuntaan. Nyt on tämä ensimmäinen niin sanottu paketti meillä käsittelyssä. Uskon, että tämä on koko maalle hyväksi.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.49.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.02.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 3 ja siitä keskustelua. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.03 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen toteutetaan kahdessa vaiheessa. Tämä nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys toteuttaa uudistamisen ensimmäistä vaihetta. Tässä esityksessä toteutetaan hallitusohjelman mukaiset muutokset, joiden tavoitteena on varmistaa riittävät keinot lapsen erityisen suojelun turvaamiseksi sijaishuollon aikana.

Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen on osa hallitusohjelmaan kirjattua kansallista palvelureformia, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntöä sekä siihen liittyvää ohjausta on tarkoitus uudistaa vastaamaan soterakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita. Kansallisessa palvelureformissa uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatapoja, ja tavoitteena on muun muassa vahvistaa ennalta ehkäisevää tukea ja sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota sekä varmistaa palvelujen saatavuus ja vaikuttavuus.

Juuri tämä mainittu ennalta ehkäisevä tuki on erityisen tärkeää. Siitä puhutaan paljon, ja ennalta ehkäisevän tuen tarve ymmärretään puheissa. On kuitenkin niin, että kaikella päätöksenteolla on vaikutuksensa niin lapsiin, nuoriin kuin kokonaisuudessaan lapsiperheisiin. Tämänhetkinen tilanne maassamme on omiaan lisäämään lastensuojelun tarvetta. Lapsiperheköyhyyden lisääntyminen lisää lastensuojelun tarvetta. Köyhyys on kansainvälisten tutkimusten mukaan yhteydessä lastensuojelutoimenpiteiden tarpeeseen, ja lapsiperheköyhyys voi heikentää lasten terveyttä, mielenterveyttä ja koulutusta.

Arvoisa rouva puhemies! Puhuttaessa lastensuojelusta ja huostaanotoista on tärkeää hahmottaa se, mistä koko lastensuojelulaissa on kyse. Lastensuojelulain tarkoitus on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Tavoitteena on varmistaa lapsen etu oikeudet huomioon ottaen, ja lain avulla pyritään turvaamaan lapsen ja hänen perheensä tarvitsemat palvelut ja tukitoimet riittävän ajoissa. Lain tehtävänä on myös tukea vanhempia ja huoltajia lapsen kasvatuksessa ja ehkäistä sekä puuttua ongelmiin varhain.

Jälleen puhutaan ennaltaehkäiseväisyyden tarpeesta, kun puhutaan perhetuesta. On selvää, että tarpeeksi tehokkaalla ennakoiulla perhetuella saadaan esimerkiksi huostaanottoja vähennettyä. Tämä vastuu on hyvinvointialueilla ja osaltaan tietysti kunnilla. Ennakoi-
van perhetuen tarve tulee tunnistaa ihan siellä lapsen neuvolavaiheessa, ja myös varhaiskasvatuksen rooli on suuri.

Huostaanotto voi olla perheelle ja lapselle tragedia. Se voi myös olla oikein tehtynä lapsen pelastus. Meidän yhteiskuntamme tulee pystyä tunnistamaan juuri se aito tarve, jossa huostaanotto ei saa olla koskaan turha ja toisaalta yhtään ehdottoman tärkeää huostaanottoa ei jäisi tekemättä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Vuoden 2024 lopussa huostassa olleista lapsista 9 400 eli 53 prosenttia oli perhehoidossa. Heistä 1 059 lasta eli 14 prosenttia oli sijoitettu sukulais- tai läheisperheisiin. Hyvinvointialueilla oli vuonna 2024 toimeksiantosopimus 4 900 perheen kanssa. Näistä 900 perhettä eli 18 prosenttia oli lapsen läheis- tai sukulaisperheitä, eli läheis- tai sukulaisperheeseen sijoitettujen lasten määrä on suhteellisen pieni. Tähän haluaisin kiinnitettävän huomiota viimeistään lastensuojelulain toisen vaiheen päivityksessä. Mitkä ovat ne tarpeet ja mahdollisuudet sen suhteen, että lapsen kohdalla huostaanotto tapahtuisi mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti läheis- tai sukulaisperheeseen?

Tiedän oman kokemukseni kautta, että se on lapselle hyvä vaihtoehto huostaanoton kohdalla. Tulin yhdeksänvuotiaana huostaanotetuksi isovanhemmilleni, ja se muutti elämäni täysin — onneksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.07 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Äärimmäisen tärkeä lastensuojelulain uudistus on käsittelyssä, sen ensimmäinen osa. Lastensuojelulain uudistus on välttämätöntä lasten turvallisuuden vahvistamiseksi sijaishuollossa. Nykytilanne, jossa jopa 15 prosenttia lapsista poistuu luvatta laitoksista, altistaa heidät vakaville riskeille, väkivallalle, päihteille, rikoksille ja hyväksikäytölle. Nykyiset toimivaltuudet eivät riitä nopeaan reagointiin, ja siksi tämä hallituksen esitys tuo tärkeitä muutoksia.

Paikantamisen ja kiinnioton helpottaminen, selkeämmät rajoitustoimenpiteet sekä poliisin virka-avun tarkempi määrittely parantavat viranomaisten kykyä toimia nopeasti ja lapsen edun mukaisesti. Uusi suljettu kuntouttava laitospalvelu tarjoaa tiukan mutta kuntouttavan ratkaisun vakavasti oireileville yli 12-vuotiaille nuorille, ja erityisen huolenpidon jaksojen pidentäminen mahdollistaa pitkäjänteisemmän hoidon.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys huomioi myös lapsen oikeudet. Vaikka rajoitukset, kuten viestintälaitteiden poisotto, herättävät eettisiä kysymyksiä, lapsikuulemiset osoittavat, että turvallisuus on lasten itsensäkin mielestä ensisijainen. Lisäksi viranomaisten yhteistyö hyvinvointialueiden, poliisin ja hätäkeskuksen välillä tulee tämän esityksen myötä tehostumaan, mikä parantaa kokonaisvaltaista toimintakykyä.

Tämä lakiesitys vastaa kansalaisten ja toimijoiden huoleen nuorten syrjäytymisestä, rikollisuudesta ja päihdeongelmista. Se vahvistaa lastensuojelun kykyä puuttua ajoissa ja vaikuttavasti. Tämä esitys tuo tukea kentälle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

19.09 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri sekä hyvät kansamme edustajat! Käsittelemme hallituksen esitystä lastensuojelulain muuttamiseksi. Tämä lakimuutoksen ensimmäinen kokonaisuus pyrkii osaltaan vahvistamaan sijaishuollossa olevien lasten suojelua ja turvallisuutta erityisesti niin sanottujen hatkojen eli luvattomien poissaolojen osalta. Esitys tuo tullessaan uusia toimivaltuuksia ja palvelumuotoja, kuten kuntouttavan suljetun laitospalvelun ja lastensuojelupsykiatrian hybridiyksiköt, sekä selkeyttää rajoitustoimenpiteitä ja viranomaisten toimintaa.

Nykyinen lastensuojelulaki on ollut voimassa jo pitkään. Yhteiskuntamme on muuttunut monella tapaa. Perhemalli, kasvatusympäristöt ja kriisitilanteet, myös turvallisuuteen liittyvät haasteet, ovat monimuotoistuneet. Lastensuojelun viranomaisyhteistyö, kiireelli-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

set sijoitukset, huostaanotto ja valvonta kaikki vaativat selkeyttä ja toimivuutta. Hallituksen esitys pyrkii vastaamaan näihin tarpeisiin.

Vuoden 2024 tietojen mukaan jopa 7—15 prosenttia sijaishuollossa olevista lapsista poistuu luvatta. Hatkat altistavat lapset esimerkiksi väkivallalle, päihteille, rikoksille ja hyväksikäytölle. Ihan liikaa saamme lehdistä lukea näistä tapauksista. Sijaishuollon lapset ovat usein helppoja kohteita seksuaalirikollisille, ja näillä hatkoilla voi pahimmillaan olla todella kova hinta. Elinikäiset traumat, mielenterveydelliset haasteet ja niin edelleen ovat järkyttäviä juttuja.

Nykyiset toimivaltuudet ovat riittämättömiä nopeaan reagointiin. Paikannus ja kiinniotto ovat haasteita. Niiden pitäisikin onnistua niin nopeasti, että mitään pahaa ei ehtisi tapahtumaan. On epäonnistuminen hyvinvointiyhteiskunnaltamme, jos emme kykene suojelemaan näitä haavoittuvassa asemassa olevia lapsia. Vaaralliseen käytökseen on voitava puuttua hanakammin. Lapsi ei aina omaa parastaan ymmärrä.

Arvoisa puhemies! Esitys vastaa kasvavaan huoleen nuorten syrjäytymisestä ja rikollisuuden lisääntymisestä erityisesti alle rikosvastuikäisten osalta. Yksi hyvä uudistus on suljettu laitospalvelu, joka tarjoaa kuntoutuksen ratkaisun vakavasti oireileville yli 12-vuotiaille nuorille. Palvelu on tarkoitettu nuorille, jotka vaarantavat itsensä tai muiden turvallisuuden väkivallalla tai rikoksilla. Myös erityinen huolenpito on hyvä lisäys lakiin.

Perussuomalaisten slogania siteeraten: lapsillakin pitää olla ”jotain rajaa”. Aina vanhemmat eivät ole rajoja pystyneet tarjoamaan, ja joskus yhteiskunnan pitää ne voida asettaa. Se on paitsi lapsen turvallisuuden myös kehityksen kannalta hyvin myönteistä. Meillä on käyty keskustelua vanhempien vastuullisuudesta lastensa kasvatustyössä. Työssäni on tullut tutuksi se seikka, että jos poliisiviranomainen on ensimmäinen henkilö, joka kertoo lapselle oikean ja väärän sekä asettaa rajoja, vastuullinen vanhemmuus on ollut pahasti ka-teissa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tärkeä nosto esityksestä on tämä paikantamisen kynnys. Lapsen päätelaitteen sijaintitiedot tulisi saada nopeammin, mikäli on syytä epäillä, että nuori käyttää esimerkiksi päihteitä, on tekemässä jotakin rikollista tai on vaarassa joutua rikoksen uhriksi itse. Tämän esityksen mukaan hyvinvointialue voisi pyytää hätäkeskusta paikantamaan nuoren puhelimen kiireellisenä tukipalveluna. Tämä ei vaatisi edes kirjallista päätöstä. Myös esimerkiksi kiinnioton, kiinnipitämisen, voimakeinojen ja henkilötarkastuksen toimivaltuuksia lisätään.

Kaiken kaikkiaan pidän pakettia erittäin onnistuneena. Kiitos ministeri Juusolle asian esittelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto, poissa. — Edustaja Viitala.

19.14 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Lastensuojelun piirissä olevat lapset ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa yhteiskunnassamme, joten heistä huolehtiminen on ilman muuta erittäin tärkeää. Esityksen tavoitteena on muun muassa varmistaa riittävät keinot lapsen erityisen suojelun turvaamiseksi sijaishuollon aikana sekä laajentaa lastensuojeluviranomaisten toimintavaltuuksia. Taustalla on lastensuojelulainsäädännön suurempi uudistustarve, johon hallitukselta on tulossa vielä toinenkin lakiesitys.

Tarvitsemme myös toimia, joilla voidaan vastata kasvaneeseen alaikäisten rikollisuuteen. Onkin tärkeää, että lastensuojelun työntekijöillä on riittävät toimivaltuudet lasten turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaamiseksi kaikissa tilanteissa. On kuitenkin tärkeää, että

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

esitys käsitellään myös valiokunnassa hyvin perusteellisesti, ja perustusvaliokunnan kannakin tässä kannattanee kysellä, koska perusoikeuksia rajoittavia kohtia löytyy. On tärkeää, että lastensuojelulla on monipuolisia ja riittäviä keinoja lasten turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaamiseksi, mutta myös lasten perusoikeuksien rajoittamisen kanssa on oltava hyvin tarkkana. Perusoikeuksien toteuttamista rajaavien toimivaltuuksien ja toimien tulee aina olla tarkkaan harkittuja ja oikeasuhtaisia.

Arvoisa rouva puhemies! Korvaavien palveluiden uudistamisen lisäksi me tarvitsemme kuitenkin myös entistä parempaa ennaltaehkäisevää toimintaa ja varhaista puuttumista lasten ja perheiden ongelmiin. Toimiva ennaltaehkäisy on aina inhimillisintä mutta myös taloudellisesti järkevintä toimintaa. Lastensuojelulainsäädännön uudistamisen lisäksi tarvitsemme entistä parempaa ennaltaehkäisevää toimintaa kokonaisuudessaan lasten, nuorten ja perheiden ongelmien ratkaisemiseksi.

Peräänkuulutan vielä tässä vaiheessa iltaa ongelmien juurisyihin paneutumista, eli yhteiskunnan laajat monet ongelmat monesti johtavat siihen, että päädytään näihin lastensuojelun tarpeisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.16 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Hallitus uudistaa lastensuojelulainsäädännön, ja uudistaminen toteutetaan kahdessa vaiheessa. Tämä lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys toteuttaa uudistamisen ensimmäistä vaihetta. Lastensuojelulainsäädännön uudistamisen toista vaihetta koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle noin vuoden päästä.

En yleensä eduskuntatyössäni juurikaan keskity sosiaali- ja terveystieteiden asioihin, mutta poikkeuksiakin on. Lastensuojelu on yksi niistä aiheista. Olen itse järjestänyt eduskunnassa viime kaudella useampia yleisölle avoimia lastensuojeluiltoja, joissa on keskusteltu lastensuojelun tilasta. Mukana paneelikeskustelussa ovat olleet allekirjoittaneen lisäksi muun muassa varatuomari Leeni Ikonen ja esittelijäneuvos Tapio Rätty. Yhteistyössä Maria Asunnan kanssa järjestin näitä, hän on myös perehtynyt tähän asiaan erittäin hyvin ja on kirjoittanut siitä jotain kirjaakin. — Tapio Rätty oli siis oikeusasiamiehen kansliasta.

Itse asiassa olen joutunut jopa uutisiin, semmoisiin vähän niin kuin minua herjaaviin uutisiin, koska totesin eduskunnan täysistunnossa vuoden 24 marraskuussa, että lastensuojelussa raskaimpia päätöksiä, kuten huostaanottoja, tekevillä työntekijöillä olisi syytä olla omia lapsia. Halusin nyt sillä nostaa sen ongelman esiin, että mielestäni nämä ovat niin vastuullisia juttuja, että sen omien lasten tuoman kokemuksen olisi hyvä olla pohjana. Se tuo myöskin semmoista elämäkokemusta ja tavallansa myöskin ohjaa sitä, että kovin nuorena niitä ei silloin tehdä, kun niitä omiakin lapsia tulisi olla. Mikään ei korvaa sitä äidin tai isän tuomaa kokemusta, kun arvioidaan, pystyykö joku perhe hoitamaan omia lapsiaan. Lastensuojeluasiat eivät siis ole minulle ihan vieraita, ja olen tätä asiaa käsitellyt jo useamman vuoden aikana. Minä nyt sanon tässä vielä omana mielipiteenäni, että minun mielestäni Suomessa tehdään liian herkästi huostaanottoja, ja samaan hengenvetoon totean, että valitettavasti niitä asioita tehdään myös toisinpäin, että lapsia ei oteta huostaan silloin, kun heidät pitäisi ottaa huostaan.

Käsittelyssä oleva hallituksen esitys toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman. Tässä esityksessä toteutetaan hallitusohjelman mukaiset muutokset, joiden tavoitteet-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

na on varmistaa riittävät keinot lapsen erityisen suojelun turvaamiseksi sijaishuollon aikana. Lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumisen varmistamiseksi selkiytetään rajoitustoimien käytön edellytyksiä sekä varmistetaan lastensuojeluviranomaisille ja sijaishuoltoyksiköille riittävät toimivaltuudet tehdä työtään.

Otin tämän puheenvuoron oikeastaan siksi, että minulle eräs lastensuojelualalla töitä tekevä kansalainen antoi palautetta lakiesityksestä pyynnöstäni — voitte siten jatkokesittelyssä sotevaliokunnassa keskustella näistä nostoista tarkemmin. Kansalaisen keskeinen huoli koski yksikön henkilökunnan oikeutta mennä omatoimisesti hakemaan lasta yksityisasunnosta. Hänen mukaansa siinä saattaa syntyä vaaratilanne, kun nuoret monesti ovat hatkalla esimerkiksi päihdekämpissä. Tämä lainsäädäntö saattaa hänen mukaansa vaikeuttaa virka-avun saamista paikalle, eli huolena hänellä oli se, että poliisi voisi jatkossa pyrkiä epäämään virka-avun vetoamalla siihen, että tähän voitte itse mennä hakemaan lapsen ja ottaa lapsen kadulta kiinni. Kiinniotto-oikeuteen liittyy myös isoja riskitekijöitä. Jos lapsella on hallussaan piikki, puukko tai pyssy, ne ovat työntekijöille aika isoja riskitilanteita.

Lainaan tässä yhteydessä esityksen kohtaa otsikolla 4.2.3.4 Vaikutukset sijaishuollon henkilöstön hyvinvointiin ja perhehoitajiin: ”Esityksessä ehdotetaan kiinniotto-oikeuden laajentamista lastensuojelulaitosten työntekijöille julkisiin tiloihin. Julkisessa tilassa tapahtuvan lapsen kiinnioton yhteydessä myös työntekijöihin voi kohdistua ulkopuolista uhkaa, jolloin työntekijät joutuvat puntaroimaan mahdollisuuksiaan toteuttaa kiinniotto turvallisesti suhteessa esimerkiksi mahdolliseen ulkopuoliseen väkivallan uhkaan. Näissäkin tilanteissa työntekijöiden työturvallisuustekijät tulee huomioida. Mahdolliseksi riskiksi on tunnistettu poliisin virka-avun saamisen kynnyksen nouseminen, jolla voi olla kielteisiä vaikutuksia sekä lasten turvallisuuden että työntekijöiden työturvallisuuden toteutumiseen.” Eli edellä mainittu tämän tuttavani huomio on siis aito ja todellinen. Se on tunnistettu tässä hallituksen esityksessäkin.

Toinen keskeinen huomio koski suljettuja ja hybridiyksiköitä. Hänen mukaansa ne palvelevat vain ihan pientä marginaaliosaa lapsista.

Kolmas huoli koski aikatauluja. Palautteen antaja piti lähinnä ihmeellisenä ja ihmetteli sitä, miten ihmeessä kaikki lastensuojelualan toimijat perehdytetään joka sektorilla vuodenvaihteeseen mennessä.

Arvoisa puhemies! Näihin huomioihin päätän. On hieno asia, että tämä lastensuojelulaki menee eteenpäin, ja toivottavasti saadaan se toinen osa pian myös käsittelemään. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Garedeu.

19.23 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Nyt saa vihdoin puhelimen ottaa lapselta pois. Rajat ovat rakkautta, ja erityisen paljon niitä tarvitsevat sijaishuollon piirissä olevat lapset. Lastensuojelulain uudistamisen ykkösvaiheessa on korjattu erityisesti kasvatukselliseen rajoittamiseen ja hatkanuorten palauttamiseen liittyviä epäkohtia. Ruutuajan rajaamista koskeva tavoitteeni on yksi lakiin nyt kirjattavista muutoksista.

Jätin alkuvuodesta kymmenien muiden edustajien kanssa toimenpidealoitteen älypuhelimien ja muiden digilaitteiden käytön rajoittamisesta sijaishuollossa. Nyt lakiin tullaan säätämään sekä lastensuojelulaitosten että perhehuollon työntekijöiden oikeuksista ottaa lapselta puhelin tai muu laite pois, mikäli lapsi käyttää sitä liikaa ja sillä on vaikutuksia

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

vaikkapa nukkumiseen, tai jos lapsi ei muutoin lähde ulkoilemaan, tai jos on tarve puuttua peliriippuvuuteen tai lastenvälisten laitteiden kautta tapahtuvaan kiusaamiseen. Tarkoituksena on siis mahdollistaa normaalikasvatukseen kuuluva rajanveto niin, että aikuinen päättää, mikä on lapselle parhaaksi, vaikka lapsi olisi säännöistä eri mieltä.

Edelleen lakimuutos jättää kuitenkin mielestäni liikaa pelivaraa sille, kuinka paljon lapset saavat käytännössä viettää aikaa pelien ja somen ja kännykän parissa. Omassa aloitteesani rajoitusten perusteeksi ehdotetaan yhtenäisiä, valtakunnallisia ruutuaikasuosituksia. THL:n ja Opetushallituksen suositusluonnoksen mukaan alle kaksivuotiailla ei tulisi olla lainkaan ruutuaikaa, 2—10-vuotiailla korkeintaan tunti päivässä eikä 11—13-vuotiaillaan yli kahta tuntia päivässä. Sitä vanhemmille nuorille suositus tullaan laatimaan ensi vuonna. Näiden suositusten noudattaminen olisi kaikille selkein ja lasten hyvinvoinnin kannalta paras ratkaisu. Siksi esitänkin, että nämä tarkat ruutuaikarajat joko lisättäisiin lakipykäliin tai vähintäänkin alueille lähetettäisiin ohjeistus käyttää virallisia suositusajoja päätösten perustana. Ei voi tietenkään olla niin, että ruutuaikaa on laitoksissa rajattomasti mutta kotona sitä sitten rajoitetaan.

Esityksessä selkiytetään kasvatuksellisten keinojen sääntelyä muiltakin osin sekä painotetaan päivärhythmin ylläpitämisen olevan välttämätön taito laitoksen ulkopuolisessa elämässä silloin, kun aikuistutaan. Aikaisemmin lapset ovat saaneet olla ja mennä aivan liian vapaasti laitoksissa oman tahtonsa mukaan. Tähän oli todella tärkeä puuttua. Mitään rajoja ei ole uskallettu asettaa, koska laki on ollut hyvin epäselvä ja rajoitustoimiksi tulkitut ratkaisut vaativat aina vahvoja perusteluja ja hallinnollista työtä. Lakiin lisätäänkin nyt työntekijöiden selkeitä yksiselitteisiä oikeuksia asettaa normaaliin perhearkeen kuuluvia sääntöjä, kuten kotiintulo- ja nukkumaanmenoajat sekä unirytmien häiritsevien esineiden, esimerkiksi puhelimen, pois ottaminen esimerkiksi yöksi. Näitä ei tulla laissa pitämään rajoitustoimina vaan tavallisena kasvatukseen kuuluvana rajojen asettamisena, millä tuetaan lapsen hyvinvointia ja kehitystä.

Arvoisa puhemies! Lastensuojelun tavoite on parantaa lapsen hyvinvointia sekä edistää perheenyhdistämistä ja tavalliseen arkeen palaamista heti kun se on mahdollista. Ilman selkeitä rajoja sijaishuoltopaikassa nuoren on äärimmäisen vaikea saada elämänsyrystä kiinni kotiutuksen jälkeenkään. Nyt tehdyt lastensuojelulain korjaukset ovat siksi tärkeä edistysaskel lakikokonaisuuden kehittämiseksi siihen suuntaan, että se pystyy tosiasiallisesti tukemaan lasten hyvinvointia asiaan kuuluvalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Nyt saa vihdoin tupakat ottaa lapselta pois. Lastensuojelun työntekijät veloitetaan ottamaan pois lapsilta sellaiset aineet, jotka ovat alle 18-vuotiailta kiellettyjä. Aikaisemmin esimerkiksi tupakkatuotteita ei tarvinnut takavarikoida alaikäiseltä, vaikka se olisikin teoriassa mahdollista tilanteissa, joissa nuori esimerkiksi konkreettisesti nähtiin tupakka kädessä. On käsittämätöntä, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien eli sijoitettujen lasten laittomaan tupakkatuotteiden ja alkoholin käyttöön ei ole tarvinnut puuttua. Millaisen esimerkin se antaa lapselle yhteiskunnassa toimimisesta, jos edes viranomaisia ei kiinnosta, noudatetaanko lakeja vai ei?

Nyt tällaisten aineiden ja tarvikkeiden pois ottaminen säädetään velvoittavaksi. Tämä oli yhden sijoituslapsia koskevan toimenpidealoitteeni päätavoite, joten olen tähän lakimuutokseen erittäin tyytyväinen. Samalla pykälä laajennetaan koskemaan myös avohuollon sijoituksessa olevia lapsia. Sijoitetulta lapselta on jatkossa otettava pois muutkin sellaiset aineet ja esineet, jotka ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat vaarantamaan terveyttä, turvallisuutta, sijaishuoltopaikan järjestystä tai vahingoittamaan omaisuutta. Lasten hal-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

lussa olevien tavaroiden ja aineiden valvontaa helpotetaan lisäämällä kasvatuksellisiin keinoihin oikeus vaatia lasta näyttämään, ettei hänen taskuissaan tai repussa ole päihteitä tai vaarallisia esineitä. Perustellusta syystä voidaan edelleen tehdä myös henkilötarkastus ja tilojen tarkastus näiden aineiden ja esineiden etsimiseksi. Niihin liittyen lakiin lisätään mahdollisuus käyttää myös metallinilmaisinta.

Samoin laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökunnan toimivaltaa laajennetaan koskemaan luottamuksellisen viestin tarkastamista silloin, kun on perusteltu syy epäillä, että lähetys sisältää vaarallisia aineita tai esineitä — erittäin hyviä ja oleellisia lisäyksiä.

Erikseen annetaan myös selkeämmät oikeudet puuttua lapsen rahojen käyttöön, jos hän niiden avulla todennäköisesti jatkaisi itselleen tai muille vaarallista käyttäytymistä, esimerkiksi ostaisi huumeita. Valitettavasti vielä ei säädetty sitä, että nuorelle ei kertyisi käyttövaroja hatkassaolon ajalta, kuten olen itse esittänyt. Jos hatka on ollut pitkä, nuori saa palttuaan kuin palkinnoksi suuren summan sen aikana kertyneitä niin kutsuttuja viikkorahoja. On hyvin todennäköistä, että nuori sitten käyttää näitä rahoja esimerkiksi uuden hatka-reissun järjestämiseen. Tämän lisäämistä lakiin olisi mielestäni vielä syytä harkita. [Puhemies koputtaa] Nyt hallituksen esityksessä ainoastaan selkiytetään mahdollisuutta ottaa pois lapsella olevat rahat ja maksuvälineet, jos joko lapsi itse tai joku muu henkilö todennäköisesti käyttäisi niitä tavalla, joka vaarantaa henkeä, terveyttä, turvallisuutta, sijaishuoltopaikan järjestystä tai omaisuutta. Esimerkkinä mainitaan tarve katkaista päihteiden käyttö.

Arvoisa puhemies! Tämä kaiken kaikkiaan sisältää monia erittäin tärkeitä tarkennuksia ja tiukennuksia lastensuojelulakiin, joka on tähän asti ollut monilta osin aivan liian lepsu ja epäselvä. Kiitos ministeri Juusolle, että nyt sen epäkohtia tämän hallituksen toimesta korjataan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Keskustelualoite ruoantuotannon tulevaisuudesta, omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta

Keskustelualoite KA 32/2024 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu ruoantuotannon tulevaisuudesta, omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta.

Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Ritva Elomaa. Seuraavan puheenvuoron käyttää maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa yksi tunti. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Keskustelu

17.50 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näen sieluni silmin, kuinka meidän Niku-Petteri, suomenhevonen, johdattaa lehmät kesäisin pellolle, laitumelle. Muistan myös lämpimän, juuri lypsetyn lehmänmaidon, jota me lapset saatiin kupilla maistaa — kastettiin kovaa leipää siihen, ja se maistui ihanalle.

Mikä on samaa silloin, 60 vuotta sitten Lokalahdella, kuin tänä päivänä Suomessa maataloudessa ja tuottamisessa? Samaa on se, että meillä on edelleenkin puhdasta ruokaa — tuotetaan puhdasta ruokaa, salmonellavapaata, antibiootteja käytetään erittäin vähän, kasvinsuojeluaineita erittäin vähän — ja eläinten hyvinvointi otetaan huomioon, mutta totta on, että maatalous on elänyt viime vuodet kovassa paineessa. Se, että maataloustuet jätettiin nyt rauhaan, kertoo tämän istuvan hallituksen tahtotilasta. Onneksi maamme nykyinen hallitus on tarttunut härkää sarvista ja tarjonnut myös nuorille viljelijöille kannustimia tulla alalle. Lisäksi erinäisiä luvituksia on helpotettu byrokratiaa poistamalla.

Ensisijaisen tärkeää on, että markkinahinnat muodostuvat reilummin ja tuottajat saavat kohtuullisen hinnan tuotteistaan. Tähän problematiikkaan hallitus on reagoinut omilla esityksillään. Kun tuotantokyky säilyy koko maassa, emme ole liikaa riippuvaisia ruokatuonnista.

Ruuantuotannossa on valtavia kannattavuushaasteita. Alkutuottajat ovat suurissa vaikeuksissa. Tähän on paljon syitä, muun muassa vaatimukset ympäristöasioissa ja eläinten hyvinvoinnissa. Elintarviketuonnin laatukriteerit ovat kotimaista tuotantoa heikompia, ja tämä vääristää markkinoita. Haluamme edistää eläinten hyvinvointia ja kiinnittää huomiota ympäristöasioihin entisestään, mutta kaikki tämä maksaa. Hintalappu on viljelijälle liian kova. Kuluja ei ole mahdollista enää kasvattaa. Tilannetta ei helpota myöskään pankkien nuiva suhtautuminen elinkeinon rahoittamiseen eikä inflaation kasvu viime vuosina.

Tulonjako elintarviketeollisuuden, kaupan ja alkutuottajien välillä ei ole tasapainossa. Vallitseva turvallisuustilanne omalta osaltaan korostaa huoltovarmuuden merkitystä. Sukupolvenvaihdoksia on vaikea toteuttaa, koska nuorten on vaikea sitoutua elinkeinon epävarmaan tulevaisuuteen. Tilojen toiminnan jatkuvuus edellyttää pitkäjänteistä toiminnan suunnittelua. Kerran lopetettua tilaa ei aloiteta uudestaan. Työpaikat ovat laajasti uhattuina, jos alan ahdinko jatkuu. Tämä koskee sekä suoria että välillisiä työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Energiaomavaraisuuden merkitys olisi myös syytä muistaa osana huoltovarmuuden ydintä. Suomi on Euroopan unionin pohjoisin jäsenvaltio. Meillä on lisäksi pitkä itäraja Venäjän kanssa. On selvää, että maataloutemme elinvoimaisuus ja huoltovarmuutemme turvaaminen ovat meille äärimmäisen tärkeitä asioita nykyisessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Ruuantuotanto on maatalouden tärkein tehtävä ja huoltovarmuuden perusta. Maatalouspolitiikkamme on myös turvallisuuspolitiikkaa. Suomen kaltaisessa pohjoisessa maassa maanviljely on tietysti paljon haastavampaa kuin etelämpänä. Tarvitsemme siis tukea siihen.

Lisäksi on ikävä kyllä todettava, etteivät kaikki maatalousalan toimijat pelaa samoilla säännöillä EU:n sisällä. Esimerkiksi Suomessa pidetään paljon keskimääräistä parempaa huolta ympäristöstä ja eläinten hyvinvoinnista. Reilu kilpailu vaatii sitä, että säännöt ovat samat kaikille.

Hallitus on ymmärtänyt omavaraisuuden ehdottoman tärkeyden huoltovarmuuden näkökulmasta. Kuten on todettu, suoria tukia ei ole leikattu, vaikka taloustilanne on vaikea.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Euroopan unionissa tulevaisuuden maatalouspolitiikan suuria linjoja luodaan parhaillaan, joten ennakkovaikuttamisen aika on nyt.

On selvää, että suomalaisen kuluttajan oikeus on saada jatkossakin kotimaassa tuotettua ruokaa. Epävarma maailmantilanne on avannut tämän todellisuuden töissämme. Tuontiruuan varaan ei missään olosuhteissa voi jäädä. Kannattavuus maatiloilla on vaakalaudalla, ja siksi meidän on viimeinkin tehtävä toimia, jotka turvaavat ruuantuotannon jatkossakin. Yksi perustavanlaatuinen uudistuksen tarve koskee oikeudenmukaisuutta ruokaketjussa kauppa—elintarviketeollisuus—ruuantuottaja.

Kiitos ministerille, että elintarvikemarkkinain uudistus on tulossa. On rikkaus, että meillä on kuntia, kyliä ja asutusta koko maassa. Tämä pitää sisällään maa- ja metsätalouden, joka myös vaikuttaa kaikkeen. Palveluiden ja koulujen säilyminen on turvattava myös suurimpien asutuskeskusten ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Perussuomalaiset kannattavat ehdottomasti sitä, että maa- ja metsätaloutta harjoitetaan koko maassa, koko Suomessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.55 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuus ei ole vain viljelijän asia, se on koko yhteiskunnan asia. On kyse meidän kaikkien ruokaturvasta, huoltovarmuudesta ja alueiden elinvoimasta.

Rakennemuutos on ollut voimakasta koko Suomen EU-jäsenyyden ajan. On varmistettava, että maatalous on houkutteleva ja kannattava elinkeino uusille sukupolville. Nuorten viljelijöiden aloitusavustuksia myönnettiin viime vuonna ennakoitua enemmän, lähes 300 uudelle yrittäjälle, ja todennäköisesti tänä vuonna uusia aloitustuen saajia on jo 350. Suunta on oikea ja kertoo siitä, että hallituksen toimenpiteet ovat palauttaneet uskoa tulevaisuuteen.

Pitkään maajussia on sovitettu syntipukiksi ympäristö- ja ilmastokysymyksissä. Se on väärin, sillä viljelijät tekevät joka päivä tärkeää työtä paitsi ruokaturvan myös ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin eteen. Viime aikoina on ollut hienoa saada palautetta siitä, että viljelijät kokevat ilmapiirin muuttuneen ja politiikan palauttaneen uskoa siihen, että maanviljelyksellä on Suomessa tulevaisuus. Ympäristötoimia tulee tehdä kannusteiden eikä rajoitusten kautta, ja tämä on Suomen ajama linja myös EU-pöydissä.

Suomi on omavaraisuudessaan omaa luokkaansa, keskimääräisesti 80 prosenttia, ja tämä on taso, jota muualla Euroopassa ihaillaan ja tavoitellaan. Yli 100 prosentin omavaraisuuteen pääsemme leipäviljoissa, maidossa, sianlihassa ja kananmunissa ja erittäin korkealle myös hyvin monissa muissa, kuten perunassa, porkkanassa sekä broilerin ja naudan lihassa. Alueellisesti eri tuotteiden omavaraisuudessa on luonnollisesti eroja. Rakentaviin ja huoltovarmuuden kannalta fiksuihin, Suomen vahvuuksiin perustuviin ratkaisuihin eivät kuulu esimerkiksi maatalouspoliittiset avaukset tuotannon keskittämisestä Etelä-Suomeen.

Tuotantopanosten hintakehitys on ollut maltillisempaa kuin muutama vuosi sitten, joten maatilojen tilanne on vakaampi. Luonnonvarakeskuksen mukaan yrittäjätulo parantuisi viime vuoteen verrattuna erityisesti nauta- ja maitotiloilla, mihin liittyy positiivinen tuottajahintojen kehitys. On kuitenkin kestävämpiä, että Suomen kaltaisessa maassa tuottajahinnat laahaavat Euroopan hännillä. Ulkomaiset lehmänostajat ja tyhjtä jauhelihahtylyt

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

ovat herätys koko suomalaiselle ketjulle ja kertovat siitä, että markkinatalous ei aina toimi niin kuin pitäisi.

Viljailoilla tilanne näyttäisi jatkuvan haasteellisena. Viljasadosta tuli tänä vuonna mää-
rällisesti viimevuotista parempi, ja se näkyy laskeneena hintatasona. Toisaalta edullinen
rehu vilja parantaa taas kotieläintalouden asemaa.

Maatalouden energiainvestoinneilla tuetaan paikallista energiantuotantoa ja lisätään
huoltovarmuutta. Komissio on juuri hyväksynyt CAP-suunnitelmamme muutoksen, jolla
mahdollistetaan tuet myös biokaasulaitoksille, joissa on ulosmyytävää energiaa. Myös
muiden investointitukihakemusten osalta on selkeää kasvua, eli tulevaisuuden uskoa siis
on.

Arvoisa puhemies! Hallitus on aktiivisesti toteuttanut toimia, joilla turvataan kotimaista
ruuantuotantoa ja huoltovarmuutta ja viime kädessä pidetään huolta kokonaisturvallisuus-
desta. Viljelijöille keskeisten tärkeiden tukivälineiden rahoitus on säilynyt vakaana, eikä
ruokaa tuottavasta maataloudesta ole leikattu, vaikka valtiontalouden tilanne on vaikea.

Kansallinen ruokastrategia julkaistaan joulukuussa, ja myös maaseutupoliittinen selon-
teko tulee eduskuntaan keväällä. Myös ruokaviennin edistäminen jatkuu tiiviisti, ja kuu-
den prosentin kasvu kertoo suunnasta, johon tulevienkin hallitusten on sitouduttava.

Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamen-
taarisen arviointiryhmän loppuraporttiin. Jo alkuvuodesta voimaan tulleella elintarvike-
markkina- ja kilpailulain muutoksella vahvistettiin elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedon-
saantioikeuksia ja täsmennettiin säännöksiä. Seuraava elintarvikemarkkinalain muutos on
juuri lähdössä lausunnoille ja pian myös hankintalain muutos, jossa korostetaan huoltovar-
muutta. Tämä antaa mahdollisuuden kunnille ja hyvinvointialueille tehdä kriteerejä, joissa
suositaan lähiruokaa.

On miltei hämmäntävää, miten paljon vastustusta nämä muutokset kohtaavat jo ennen
kuin esitystä on edes laitettu lausunnoille. Eikö se juuri vahvista sitä kuvaa, että kaikki ei
ole elintarvikeketjun sisällä kunnossa? On nimenomaan elintarvikemarkkinalain tarkoituk-
sena suojella heikommassa asemassa olevaa osapuolta kohtuuttomilta sopimusehdoilta ja
kauppatavoilta sekä turvata elintarvikemarkkinan toimivuutta ja edistää sen tervettä kehi-
tystä.

Maatalouden rahoitukseen liittyviä ongelmia on kartoitettu muun muassa PTT:n selvi-
tyksessä. Nostimme valtiontakausten myöntämisvaltuutta 20 miljoonalla eurolla, ja olem-
me vastanneet rahoituksen ongelmiin Finnveran lainmuutoksella. Rahoitukseen liittyvä
ongelma ei koske vain maatiloja vaan pk-sektoria laajemminkin, ja niitä selvitetään puoli-
väliriihipäätöksen mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Maatalouspolitiikka on EU-politiikkaa, ja siksi vaikuttaminen on sii-
nä aivan keskeistä. Olemme saaneet hyvin tavoitteitamme komission papereihin, lähtien
maatalousvisiosta, ja jatkamme työtä monivuotisen rahoituskehityksen ja CAPin seuraavan
kauden suhteen.

Kun puhumme maatalouden kannattavuudesta, puhumme siitä, millaisen arvon annam-
me ruualle ja ruokakulttuurille sekä maaseudulle ja sen ihmisille. Toivon, että keskuste-
lumme on rehellinen, ratkaisukeskeinen ja tulevaisuuteen katsova. Suomalaiset viljelijät ja
maaseutu ansaitsevat sen, ja siitä meillä kaikilla on tässä salissa myös yhteistä vastuuta.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt voimme sitten käydä keskusteluun, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Sarkkinen.

18.01 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkien ei tarvitse ryhtyä kasvisyöjiksi, mutta ruuantuotantoa ja kulutusta on välttämätöntä kääntää nykyistä kasvispainotteisemmaksi. Kasvipohjaisen ruuan ja kasviproteiinien tulee olla ruokamurroksen keskiössä. Ekologisesti kestävä ruokajärjestelmä kulkee käsi kädessä kriinkestävyyden, ruokaturvan ja myös terveellisuuden kanssa.

Kasvipohjainen ruoka voi myös tarjota uusia tulovirtoja suomalaisille viljelijöille, jalostajille ja yrityksille. Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan jopa 53 prosenttia suomalaisen ruokasektorin kasvupotentiaalista vuoteen 35 mennessä liittyy kasviproteiineihin, solumaatalouteen ja kasvimeijerituotteisiin, ja tätä kehitystä toivon myös hallituksen tukevan. Tavoitteena tulee olla ekologisesti kestävä kotimainen maatalous, joka tarjoaa tuottajille reilun hinnan tuotteistaan ja uusia taloudellisia mahdollisuuksia ja kehityksen väyliä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

18.03 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti kolme keskeistä pointtia.

Ensimmäinen on se, että maatalouden ja sen kannattavuuden tulee olla prioriteetti, niin kuin se on ollut Orpon hallituksella. Sinne ei ole kohdistettu leikkauksia, ja parasta aikaa harjoitetaan edunvalvontaa tulevan CAPin suhteen.

Toinen pointti on se, että jos me haluamme — ja kun me haluamme — että meillä on kotimaista ruokaa kaupoissa, niin kaikkien ketjun jäsenten pitää pärjätä. Se on hieno asia, että yrittäjätulo on nyt nautta- ja maitopuolella parantunut, mutta viljapuolella huolet ovat vakavia ja ratkaisuja tarvitaan.

Kolmas pointti on se, että jotta me saadaan riittävä taso huoltovarmuudelle tämän korkean omavaraisuusasteen lisäksi ja jotta varmistetaan myös tilojen kannattavuus, niin meidän on viennissä oltava vahvempia kuin me ollaan oltu tähän asti. Tässäkin on tehty erittäin hyvää työtä, mutta sitä pitää edelleen vahvistaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

18.04 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattavuus koko Euroopassa maataloudessa on suuri puheenaihe, ja Suomessa haasteita on paljon enemmän, koska me pyrimme siihen, että meidän tuotannon laatu on erittäin korkealla tasolla myös eettisesti.

Minä kiitän täällä edustajia, jotka ovat tulleet tätä tärkeää asiaa käsittelemään, ja minä kiitän ministeriä, että ministeri on täällä vastaamassa meidän kysymyksiin ja yleensä keskustelemassa tästä tärkeästä aiheesta. Kysynkin: voisiko ministeri vielä luetella niitä toimia, mitä hallitus on nyt tekemässä ja tekee tämän kannattavuuden parantamiseksi täällä Suomessa? Ja vielä: Kyllähän se niin on, että tukipolitiikan ja kaikkien näiden tukien ja toimien pitää olla yhdenvertaisia kaikkialla Suomessa, ollaan sitten etelässä, pohjoisessa, Keski-Suomessa, idässä tai lännessä. Eikö näin ole?

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

18.05 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Elomaaalle tämän keskustelualoitteen jättämisestä. Puhumme erittäin tärkeistä asioista, ja suomalainen ruoka on meille erittäin tärkeää.

Itse haluan myös tästä kannattavuudesta sanoa: Me mittaamme sitä tällä kannattavuuskertoimella, ja silloin, kun kannattavuuskerroin on yksi, niin maataloustuottaja voi kattaa sillä palkat ja korkomaksut, ja niin kuin tässä oli, keskimääräinen kannattavuus on noussut tänä vuonna 0,58:aan, elikkä sekään ei vielä kata sitä palkkojen ja korkojen menoa. Ja niin kuin tässä oli, viljantuottajat ovat erityisen haasteellisessa asemassa, ja heillä tämä kannattavuuskerroin on negatiivinen tänä vuonna.

Erinomaisen hyvä ajankohta tämä onkin, koska ensi maanantaina viljantuottajat ovat kutsuneet päättäjiä ja tämän asian päällä olevia asiantuntijoita keskustelemaan.

Nyt haluaisinkin ehkä ministeriltä kysyä: Mikä on teidän viestinne sinne viljantuottajille? Meillä on tällä hetkellä tilanne, että viljantuottajat antavat peltojaan esimerkiksi aurinkovoimaloitteen alle, kun se kannattavuus on niin heikkoa. Kuinka voimme varmistaa sen, että tässä maassa jatkossakin voidaan tuottaa viljaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

18.06 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi viikolla järjestetään kasvinviljelijöiden kriisikokous, syynä romahtanut kannattavuus, kannattavuuden meneminen pakkaselle.

On aivan selvää, että meidän pitää saada vientimarkkinat vetämään ja sitä kautta tuottajien saamat tuottajahinnat vahvistumaan, mutta aivan yhtä lailla meidän pitää pystyä vaikuttamaan tuotantokustannuksiin ja tuotantopanosten hintoihin.

Kysyisinkin nyt arvon ministeriltä: Mitä ministeri aikoo tehdä, mitä hallitus aikoo tehdä, maatalouden tuotantokustannusten kasvun hillitsemiseksi ja laskemiseksi? Esimerkiksi kasvinviljelytiloilla erittäin oleellinen ja suuri tuotantokustannus syntyy lannoitteista. Oletteko tekemässä muutoksia esimerkiksi lannoitteiden kadmiumrajoihin, mikä loisi kilpailua lannoitemarkkinoille ja laskisi todennäköisesti Suomen lannoitteiden hintoja esimerkiksi Ruotsin tasolle? Meillä on oleellisesti korkeimmat lannoitteiden hinnat tällä hetkellä Suomessa kuin Ruotsissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.07 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotimaisen ruuantuotannon turvaaminen on asia, josta vallitsee tässä salissa laaja yhteinen näkemys. Akuuttien kannattavuusongelmien lisäksi on olennaista varmistaa, että ruuantuotanto on ympäristön kannalta kestävää pitkälle tulevaisuuteen. On tärkeätä, että pystytään vähentämään edelleen vesistökuormitusta ja ilmastopäästöjä ja parantamaan luonnon tilaa.

Tukipolitiikalla on ohjattava siihen, että päästövähennykset ja luonnontilan parantaminen ovat viljelijöille kannattavia, aivan juuri kuten ministerikin omassa puheessaan totesi. Ruuantuotannon kestävyysmurros edellyttää kotimaisen valkuaiskasvituotannon lisäämistä ja jalostusasteen nostamista, jotta saadaan kotimaisten kasvipohjaisten tuotteiden osuus kasvuun, ja kotimaisissa kasviproteiinituotteissa on myös paljon vientipotentiaalia.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Kysynkin ministeriltä: millä konkreettisilla toimilla ja keinoilla hallitus edistää kotimaista valkuaiskasvien tuotantoa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

18.08 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Det tål att upprepas att regeringen håller löftet om att inte rikta nedskärningar mot lantbruket, och det är ett värdeval som åtminstone jag är stolt över.

Arvoisa puhemies! Hyvän kasvukauden jälkeen huomaamme valitettavasti, että maatalouden kannattavuus on liian heikko. Markkinauudistukset viivästyvät, ja viljelijöiden kärsivällisyys alkaa loppua. Ei ole mahdollista tuottaa tappiolla.

Se, että hallitus jatkaa panostuksia elintarvikeviennin lisäämiseen, on myönteinen asia. On kuitenkin kysyttävä: Tietääkö oikea käsi, mitä vasen tekee? Valvotaanko vientitodistuksia myöntävää viranomaista tarpeeksi? Onko hallitus tietoinen siitä, että yritykset jonottavat? Valvomme Ruokavirastoa — Ruokavirastossa EU:n ulkopuolisiin maihin vientitodistuksia myöntävien virkamiesten määrä on vähentynyt 60 prosenttia kymmenen vuoden aikana — ennen kuin se saa paperinsa kuntoon? Onko meillä varaa odottaa, ja milloin ministeri Essayah on valmis teettämään riippumattoman selvityksen Ruokaviraston toiminnasta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

18.10 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuottajien alhainen hintataso johtuu pitkälle siitä, että elintarvikemarkkinat täällä Suomessa eivät toimi. Markkinatalouden yksi kulmakivi on siinä, että kuluttaja on kuningas. Nyt Suomessa ei ole näin. Kauppa on se, joka on kuninkaan roolissa.

Suomessa päivittäistavarakauppa on tunnetusti erittäin keskittynyttä. Markkinoiden toimivuus, reiluus, hintojen muodostuminen sekä kilpailun dynamiikka ovat jatkuvan mielenkiinnon kohteena. Kaupan omilla merkeillä — siis tuotteilla, joita kauppa myy valmistajan brändin sijaan omilla nimikkeillään — on tässä markkinarakenteessa keskeinen rooli, ja tämä vaikuttaa olennaisesti myöskin tuottajien hintatasoon niin, että se jää aina heikolle asemalle tässä koko ketjussa ja neuvotteluissa. Kysyisin ministeriltä: onko mahdollista, että tähän asiaan voitaisiin puuttua tulevassa elintarvikemarkkinalakiuudistuksessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

18.11 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatalous tarvitsee viimeiseksi toimintaa hankaloittavaa byrokratiaa. Maatalous tarvitsee reilut markkinat. Orpon hallituksen tavoitteena on palauttaa markkinaa oikeille raiteille siten, että suurien kauppaketjujen valta ei jyrää tuottajaa ja että jokainen lenkki ruokaketjussa tulee kuulluksi. Siksi elintarvikemarkkinalakia uudistetaan. Vahvistetaan alkutuottajan asemaa, annetaan markkinavaltuutetulle paremmat työkalut.

Mutta meidän ei pidä vain puolustautua ja uudistaa pelkästään sisäisiä rakenteita, meidän tulee iskeä tarmokkaammin vientimarkkinoille. Puhdas, turvallinen ja eettinen ruoka on meidän maatalousyrittäjiemme vahvin brändi, ja juuri nyt maailma sitä tarvitsee. Mei-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

dän tehtävämme on myös varmistaa, että suomalainen ruoka löytää tiensä yhä useammalle pöydälle myös Suomen rajojen ulkopuolella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

18.12 Antti Kangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanha suomalainen ylpeydenaihe suo, kuokka ja Jussi ollaan menettämässä. Tämä talo haluaa ennallistaa vaivala raivatut suot, kuokka on joutanut romulavalle vanhentuneena tekniikkana ja Jussi on velkasaneerauksessa. [Naurua]

Haluaisinkin kysyä arvon ministeriltä, kuinka hallitus pääsee puuttumaan uudella elintarvikemarkkinalailla kaupan kohtuuttoman kovaksi nousseeseen asemaan. On Coop, on Xtra, on Pirkka. Valio-, Atria-, HK-, Snellman-tuotteet ovat jääneet mopen asemaan kaupan hyllyillä. Mikäli näin jatkuu — nyt jo jopa 50 prosenttia liha- ja maitotuotteista on kaupan merkkejä — ja jos ei asialle tehdä jotain, niin muutaman vuoden päästä prosenttiosuus voi olla 70. Käsittääkseni hallituksen elintarvikemarkkinalaki on tähän epäsuhtaan puuttumassa, mutta onko näin, ja miten pian näet tällä olevan vaikutuksia asiaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

18.13 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen monesta asiasta samaa mieltä valiokunnan puheenjohtaja Elomaan kanssa tuossa lähtökohteisessa puheessa, mikä tähän saatiin. On mukavaa, että me puhutaan tästä aiheesta täällä salissa, mutta tosiasia on se, että meidän pitää saada nämä puheet konkretisoitumaan myös lainsäädännöksi, koska muuten näistä puheista ei ole mitään iloa. Toivottavasti nämä siis evästävät hyvin.

Yksi ongelma on totta kai tämä kaupan keskittyminen, mikä me kaikki tiedetään, siihen niitä lakiesityksiä odotetaan. Se, mikä itseäni huolestaa erityisen paljon tällä hetkellä, on poro- ja lammastalous, joista olen täällä salissa usein puhunut. Porotaloudessa etenkin tämä meidän petopolitiikka ja peto-ongelmat, korvausmäärien nouseminen ja toisaalta se, että te ette edes kaikkia petovahinkoja pysty korvaamaan. Sitten täällä lammaspuolella kannattavuus, siinä ovat luonnonlaitumet ja lampaan kotiteurastus, joka ei ole edennyt, vaikka sen pitäisi edetä. Mistä se kiikastaa, että näitä esityksiä ei ole tullut, koska minä uskon, että me pystyttäisiin tässä yhdessä parempaan?

Ihan viimeisenä, kun nyt on puhuttu viime aikoina myös näistä peltojen korvauskelpoisuuksista, haluaisin muistuttaa arvoisaa ministeriä, että myös Koillismaa on itäistä Suomea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.14 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Maatalouden kannattavuus on Luken arvion mukaan kohentunut viime vuodesta, mutta kannattavuutta ei voida kutsua hyväksi, kun maatalousyrittäjien keskimääräiseksi tuntipalkaksi jää tänä vuonna noin 10 euroa 20 senttiä.

Hallitukselta kaivataan toimia lainsäädännön kehittämisen ja tukien uudelleenkohdentamisen puolella, mutta toimeettomuus osuu ennen kaikkea suomalaisiin tuottajiin. Kyse on

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

ruuantuotantomme tulevaisuudesta sekä ruokajärjestelmämme kestävydestä ja oikeudenmukaisuudesta valtiontalouden vaikeassa tilanteessa.

Arvoisa rouva puhemies! Kysynkin ministeriltä: puuttuuko hallitukselta rohkeutta uudistaa maataloustukia tai edes selvittää, onko nykyinen järjestelmä oikeudenmukainen, jos tukia voi nostaa myös tila, joka ei tuota rehua tai ruokaa markkinoille ollenkaan vuodesta toiseen? Kävin tutustumassa Pohjois-Savossa maatalaan ja yrittäjään, ja myös hän kummeksui maatilayrittäjänä sitä, että tukea voi maksaa tiloille, jotka eivät tuota käytännössä mitään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

18.15 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuus ratkaistaan nyt. Nykyinen järjestelmämme, joka nojaa niin vahvasti eläintuotantoon, ei ole ekologisesti kestävä. Se kiihdyttää ilmastonmuutosta ja uhkaa juuri niitä elinolosuhteita, joihin ruuantuotantomme perustuu. [Juha Mäenpää: Höpö höpö!] Luonnonvarakeskuksen mukaan yli puolet ruokasektorin kasvupotentiaalista vuoteen 35 mennessä liittyy juuri kasviproteiineihin ja kasvimeijerituotteisiin. Tämä on tulevaisuuden mahdollisuus, ei uhka. Ekologisesti kestävä ruokajärjestelmä on myös kriisinkestävä ja huoltovarma. Näistä syistä kasvipohjainen ruoka ja kotimaiset kasviproteiinit on nostettava ruokamurroksen keskiöön. Valtion tehtävä on tukea viljelijöitä muutoksessa ja rakentaa yhdessä maanviljelijöiden kanssa reilua ja ekologisesti kestävää järjestelmää, joka turvaa kotimaisen ruuantuotannon, huoltovarmuuden ja tulevien sukupolvien elämän edellytykset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

18.16 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä keskustan riveistä lueteltiin kaikkea, mikä on tekemättä, niin vähän se yllätyksenä tietysti varmasti tuli, että kun 12 vuotta keskustalla oli maatalousministerin salkku [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] ja neljä edellistä vuotta, niin on näin paljon tekemätöntä työtä. Ei ministeri Essayahkaan niitä kaikkia kahdessa vuodessa ole ehtinyt vielä korjaamaan, mutta hyvin hän on työtään tehnyt.

Kiitos perussuomalaisille, että pidätte kotimaista ruokaa esillä, edustaja Elomaalle tästä keskustelualoitteesta. Suomalainen ruoka on nyt aivan toisella tavalla suomalaisten huulilla myös puheissa, ja siihen on tietysti syy se, että ruoka on vahvasti myös huoltovarmuutta. Meidän pitää huolehtia kannattavuudesta. Täällä on puhuttu elintarvikeviennin vahvistamisesta ja myös elintarvikelain uudistamisesta, ja tästä mielelläni myös ministeriltä kuulin.

Haluan nostaa esille myös maaseudun alemman tieverkon. Ei tänne Helsinkiin, Ullanlinnaan, ei Kamppiin tule yhtään ruokaa, jos eivät meidän maaseudun tiet ole paremmassa kunnossa. Kumipyörillä yli 90 prosenttia meidän kuljetuksista edelleen kulkee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.18 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvon ministeri! Tämä on erittäin tervetullut keskustelualoite, ja kiitän edustaja Elomaata tästä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Meidän on muistettava, että kotimainen ruuantuotanto on myös turvallisuuspolitiikkaa. Kun pidämme tuotannon omissa käsissämme, me varmistamme, että kriisin tullen meidän ei tarvitse jäädä odottamaan satamaan tulevaa laivaa.

Itselleni kotimaisen ruuantuotannon tukeminen ostamalla kotimaista ei ole vain elinkeinopoliittinen kysymys, se on arvovalinta. Se on valinta sen puolesta, että Suomi pidentään elävänä, että pellot pysyvät viljelyssä, navettojen valot eivät sammua ja nuorilla on usko siihen, että maataloudesta voi vielä saada perheelle elannon.

Kun puhumme huoltovarmuudesta, meidän täytyy puhua myös siitä, kuka tekee sen työn. Ilman viljelijää ei ole ruokaa, ilman ruokaa ei ole huoltovarmuutta, ja ilman huoltovarmuutta ei ole itsenäistä Suomea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

18.19 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sanotaan, että yhteiskunta on kolmen aterian päässä anarkiasta, ja siksikin olemme aivan yhteiskunnan ydinkysymysten äärellä.

Ruoka vaatii tietysti työtä ja tuotantoa, ja on yhteinen tahtotila tässä salissa, että tulevaisuudessakin söisimme mahdollisimman kotimaista ruokaa. Valitettavasti epäreilulla asettelulla ja keskittyneellä kaupalla on ajettu tuottajia nurkkaan. On huoli, mistä tulevaisuudessa löydämme ruuantuottajia, jos kannattavuus ei tästä parane.

Ilmastonmuutoksen edetessä ja ääri-ilmiöiden yleistyessä myös Euroopassa Suomen rooli ruuantuottajana voi kasvaa hyvinkin merkittävästi. Suomessa on puhtaita perinteisiä raaka-aineita ja myös huikeita innovaatioita ja kasvupotentiaalia esimerkiksi kasviproteiineissa. Kysynkin vastuuministeriltä: miten tukipolitiikkaa uudistetaan siten, että se tunnistaisi paremmin nämä uudet ruokateknologiat, jotka ovat keskeinen osa kestävästä ruokajärjestelmästä tulevaisuudessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen ja sen jälkeen ministeri.

18.20 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viljanviljelijät todella ovat järjestämässä kriisikokousta heikon kannattavuuden vuoksi, eikä tässä kyllä kehumista ole maidon- ja lihantuotannossakaan, jos verrataan hintoja vaikkapa muun Euroopan hintoihin. Tällä viikolla saatiin huojentavia uutisia: Lapinlahdella Suomen suurin maitotila pääsi onneksi yrityssaneeraukseen. Se on tärkeä asia, mutta kyllä se kertoo siitä meidän maatalouden kannattavuustilanteesta. Ei voida näitten yrityssaneerausten varaan sitä missään nimessä laskea.

Tässä keskustelualoitteessa hyvä asia oli tämä rahoitusongelmien nostaminen esille. Se on iso, akuutti ongelma niin sukupolvenvaihdosten kuin myöskin maatalouden investointien osalta. Kysyisinkin tästä ministeriltä: mitä hallitus tekee nyt helpottaakseen näitä maatalouden rahoitusongelmia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Essayah, kolme minuuttia, olkaa hyvä. Otetaan sitten vielä lopuksi puheenvuoro ministeriltä.

18.21 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä on tullut paljon erittäin hyviä kommentteja ja kysymyksiä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Vähän ehkä satunnaisessa järjestyksessä, mutta kaikki te, jotka tähän elintarvikemarkkinalakiin viittasitte, niin todellakin tällä elintarvikemarkkinalailla nimenomaan pyritään siihen, että koko elintarvikeketju pärjää, ja ennen kaikkea oikeudenmukaisuuteen. Silloin se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi näitten kauppojen omien merkkien kohdalla ei voida mennä sellaisiin kohtuuttomiin ja, sanoisin, hyvän sopimustavan vastaisiin keinoihin, että saadakse vaikkapa oman tuotteen kaupan hyllyyn velvoitetaan tuottamaan kaupan omaa merkkiä tai vaikkapa antamaan joku innovaatio tai joku resepti kaupan omien merkkien käyttöön. Eli voi sanoa, että ihan tällaisista perushyvää kauppataapaa tietenkin sopimusvapautta kunnioittaen tätä elintarvikemarkkinalakia ollaan uudistamassa sitä myöten.

Täällä oli myöskin useampia kysymyksiä, jotka liittyivät kasviproteiinikysymykseen. Tätähän ympäri Eurooppaa tällä hetkellä taklataan, ja tässä meidän kansallisessa ruokastrategiassa kasviproteiini ja sen kehittäminen on ehdottomasti mukana. Siellä on myöskin tähän Valion 2.0-ohjelmaan liittyvää kehitystyötä.

Sitten täällä edustaja Jukkola kysyi tästä yksinkertaistamisesta. Tätä on tehty myös EU-tasolta lähtien, eli siellä esimerkiksi näitä ehdollisuuksia on purettu. Tällä hetkellä, voi sanoa, istuvan ja nykyisen komissaarin yksi semmoinen lempiaihe on se, millä tavalla pystymme yksinkertaistamaan maatalouspolitiikkaa.

Täällä edustaja ja valiokunnan puheenjohtaja Elomaa nosti esille erilaiset tukialueet Suomessa. Meillähan tällä hetkellä on AB-alueet ja C-alueet, mikä tarkoittaa sitä, että aivan samalla tavalla emme näitä eri alueita Suomessa lähtökohtaisesti kohtelee, koska meillä on vähän erityyppistä tuotantoa eri puolilla Suomea ja me ollaan pyritty huomioimaan se, että nimenomaisesti tämä tukirakenne palvelisi kaikkialla Suomessa tapahtuvaa tuotantoa. Ja Etelä-Suomen kansallinen tuki on jo varmistettu tähän tulevaan CAPIin.

Täällä myöskin nostettiin tämä viljantuottajien ongelma. Tämä on tietysti siinä mielessä haaste, että hyvä sato tarkoittaa suomeksi huonoa hintaa, ja sen takia täytyy ehdottomasti tätä ketjun arvonalisää pystyä lisäämään. Esimerkiksi jos me ajatellaan vaikkapa kauran vientiä, niin Suomihan on aivan ykkösiä kauran viennissä, mutta meidän pitäisi saada vähän enemmän kuin pelkkää kauran vientiä eli esimerkiksi myslipatukoita tai kaurasta jalostettuja tuotteita, jolloin sitten tämä arvonalisä olisi parempi. Tietysti meillä on myöskin erittäin tärkeää näihin innovaatioihin panostaminen, koska se tuo uusia tuotteita markkinoille ja sitä myöten myöskin mahdollistaa viennin lisäämisen. Täällä monet aivan oikean huomion tekivät siitä, miten tärkeää tuo viennin lisääminen on, jotta sinne tuottajalle saada lisää myöskin arvoa.

Edustaja Suhonen täällä nosti esille nykyisen CAP-kauden. No tämä on tehty edellisen hallituksen aikana, eli meidän elämme nyt sitä CAPIa, minkä edellinen hallitus on tehnyt, ja siinä mielessä ne tukimuutokset, mitä siellä sisällä voidaan tehdä, ovat kuitenkin kohtuu rajattuja, koska me elämme sitä CAPIa. Mutta olen nyt siinä asemassa, että pystyn tulevalle hallitukselle tekemään toivon mukaan mahdollisimman hyvää CAP-kautta, jossa huomioidaan ennen kaikkea ruokaa tuottavan maatalouden tulevaisuus ja sen varmistaminen, että Suomi edelleenkin on mahdollisimman omavarainen ruuantuotannossa.

Täällä myös edustaja Heinonen nosti esille sen, että me tarvitsemme paitsi sitä maataloutta myöskin elävää maaseutua, muun muassa sitä, että meillä tiet ja infra ovat kunnossa ja palvelut pelaavat. Silloin me varmistamme sen, että meillä on mahdollisuuksia myöskin siellä maaseudulla.

Ja vielä edustaja Siponen nosti nämä rahoitushaasteet, joita tällä hetkellä on. Mehän hallituksen puoliväliriihessä tehtiin päätös siitä, että paitsi maatalouden myös muun pk-sekto-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

rin rahoituskireyttä, joka tällä hetkellä on nähtävissä pankkisektorilla, tällä hetkellä selvittämme, ja niin kuin totesin tuossa omassa puheenvuorossani, niin tätä asiaa on jo PTT:n suunnalta selvitetty. Olemme 20 miljoonaa lisänneet näitä mahdollisuuksia valtiontakauksiin, ja tietysti ennen kaikkea olemme nyt viimeisimpänä uudistaneet tätä Finnvera-lakia, joka tällä hetkellä taitaakin olla täällä eduskunnassa käsittelyssä. Aiemmin ei pystytty maataloutta ja metsätaloutta Finnveran rahoituksella tukemaan, ja se ehto on sieltä nyt poistettu, joten sekin varmasti omalta osaltaan tulee toivon mukaan antamaan lisää väljyyttä lainamarkkinoille.

Arvoisa puhemies! Lisää puheenvuoroja, ja sen jälkeen toivon mukaan pystyn vielä pitämään yhden pienen puheenvuoron vastatakseni teidän kysymyksiinne ja huomioihinne. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

18.27 **Pekka Aittakumpu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatiloja lopettaa, ja naudanlihasta on pulaa. Ilman suomalaista ruokaa meille kävisi huonosti. Maanviljelijöille kuuluu kaikki arvostus. Kyllä se, rouva puhemies, niin vain on, että monien maatalouden ongelmien takana on myrkynevihreä ideologia, joka on johtanut aivan liian kireään kansalliseen ja EU-tason sääntelyyn. Aivan tietoisesti on maanviljelijöitä ja maanviljelystä tässä maassa kuritettu.

Nyt, arvoisa rouva puhemies, hallituksella on onneksi aivan toisenlainen linja. Hallitus on toiminut oikein, kun maataloudelta ei ole leikattu, ja esimerkiksi Finnveraa koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan niin, että jatkossa sen on mahdollisuus rahoittaa myöskin maataloutta. Esimerkiksi maatalouden investoinnit ja sukupolvenvaihdot ovat olleet ongelmassa rahoituksen heikon saatavuuden takia, mutta tätä pyritään helpottamaan.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan kysyä ministeriltä, milloin tämä elintarvikemarkkinalain toinen vaihe tarkemmin ottaen on tulossa. Saammeko me vihdoin eduskuntaan myöskin ne tilateurastusta helpottavat säädökset, joita eduskunta jo viime kaudella edellytti hallitukselta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

18.28 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olimme jokin aika sitten ministerin kanssa Satakunnassa Huittisissa lähiruokapäivässä. Muistelen niitä keskusteluita, ja ne osoittivat hyvin sen, että ruuantuotantoa arvostettiin kyllä Satakunnan maakunnassa hyvin paljon. Satakunnalla on hyvin merkittävä rooli tässä Suomen elintarvikeketjussa, se on huomioitava.

On huolehdittava siitä, että meillä on riittävästi osaajia tällä alalla. Näin me voimme varmistaa sen, että Suomessa on jatkossakin saatavilla puhdasta ja terveellistä ruokaa kaikille. Satakunnassa ammattikorkeakoulu aloitti vuonna 23 elintarvikealalle suuntautuvan amk-insinöörikoulutuksen, ja tulevaisuutta ajatellen koulutuksen ja työpaikkojen tuleekin kohdata entistä paremmin. Arvoisa ministeri, miten te näette tämän alan koulutuksen ja osaan työvoiman tulevaisuuden?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

18.29 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitos edustaja Elomalle hyvästä keskustelualoitteesta. Täytyy muistaa, että perussuomalaisethan tekivät viime vaalikaudella 18 kohdan listan, jossa oli maatalouden hyviä asioita, mitä pitäisi edistää. Tässä vaiheessa voimme tehdä nyt yhteenvedon, että näistä viiteen kohtaan on jostain yritetty tehdä, mutta mitään näistä kohdista ei ole vielä toteutettu.

Nostan tässä kaksi asiaa esille.

Maatalousrakennusten kiinteistöveron poisto. Arvoisa ministeri, Ruotsissahan ei makseta maatalouden tuotantorakennuksista kiinteistöveroa, se oli viime vaalikaudella poistettu. Kun juuri Elomaan puolueelta oli viime vaalikaudella esitys, että se poistettaisiin pysyvästi, niin miksi tämä hallitus ei ole sitä tehnyt, ja miksi sitä ei edes väliaikaisesti ole poistettu?

Toinen kysymys sitten vielä maatalouden energiakustannuksista, joka oli siinä kysymyspaketissa. Energiaveron keventämiseksi ei ole kohdennettu mitään verotoimenpiteitä, mutta olisiko tällaisia ajatuksia? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

18.30 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ukrainan sodan alettua ostin vanhan suomalaisen julisteen sodan ajalta, ja siinä lukee seuraavasti: ”Maamies, kansasi katsoo sinuun. Luovuta lailliseen kauppaan kaikki liikenevät maataloustuotteesi.”

Sota on meidän lähellä, ja, arvoisat kansanedustajat, me emme saa tämän talon omalla lainsäädännöllä vaikeuttaa tai kallistaa ruuantuotantoa ja huoltovarmuutta.

Turpeesta sen verran, että kasvintuotannossa käytettävä kuiviketurve ja kotieläintaloudessa liki antibioottilääkkeenä toimiva kuiviketurve ovat alisteisia energiaturpeelle. On valitettavaa, että tämä venäläisen energian ystävä, edustaja Kiljunen, esityksellään on kotimaisen turvetuotannon romuttanut ja samalla vaarantanut ruuan huoltovarmuutta. Tämä asia pitää korjata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.31 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustajille puheenvuoroista. Valtaosa on katsonut tuulilasista, eikä katsonut peruutuspeiliin, hieno juttu.

Sitten täällä on puhuttu siitä, mitä syötäisiin. Ihminenhan ei elä pelkällä proteiinilla, eikä isoin ongelma meillä ole se, mitä me syödään, vaan se, onko meillä tulevaisuudessa niitä tuottajia. Ja siinä, kuten täällä on hyvin tullut esille, tämä kannattavuus on keskeisessä roolissa.

On tullut seurattua eri asemassa nelisenkymmentä vuotta tätä maatalouden kehitystä ja maatalouden keskustelua, ja me ollaan kaikki nämä fraasit kuultu moneen kertaan vuosien varrella, mitä me on tänäänkin täällä kuultu, ja erityisesti kaupan taholta, joka aina puhuu keskusteluyhteydestä. He haluavat pitää hyvää keskusteluyhteyttä, mutta se ei tarkoita mitään. Se on täysin tyhjää puhetta. Eli mikäli valtasuhteet eivät tasoitu elintarvikeketjussa, niin meillä ei ole jatkossa suhteita eikä sitä ketjua.

Mutta ehkä hieman laajennan eri näkökulmaan. Maatalousyrittäjät eivät elä irrallaan muusta yhteiskunnasta, ja viljelijäperheet, jotta voi yleensä perheitä perustaa, tarvitsevat

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

niitä yhteiskunnan palveluja, erilaisia, mitä kaikki muutkin, ja samaten erityisesti kotieläintilat toimivan lomitusrjestelmän ja kattavat eläinlääkintäpalvelut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.33 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Kiitän lämpimästi edustaja Elomaata tästä tärkeästä kotimaisen ruuan ja maatalouden nostamisesta keskusteluun täällä täysistunnossa.

Suomen maatalous elää haastavassa tilanteessa. Nykyhallitus on kuitenkin osoittanut vahvan tahtotilansa tilanteen korjaamiseksi jo huoltovarmuuden ja varautumisen vuoksi.

Maatalousyrittäjien ja -tuottajien kannattavuus tulee ruokaketjussa saada kuntoon. Tilojen jatkuvuus on vaarassa myös sukupolvenvaihdoksien vuoksi. Maatalouden tulevaisuus tulee nostaa vahvasti esille tärkeänä ja arvostettavana ammattina. Suomi tarvitsee maataloutta ympäri maata, sillä koko maan elinvoima riippuu siitä. Alemman tieverkoston tulee olla kunnossa. Meidän tulee suosia suomalaista, kotimaista, puhdasta ja terveellistä ruokaa ostovalinnoissamme. Maallakin eletään, asutaan ja yritetään.

Arvoisa ministeri, kuinka kotimaisen ruuan vientiä edistetään ja millä keinoin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

18.34 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri tässä viittasi tulevaisuuteen ja siihen, kuinka MFF elikkä tämä EU:n budjettiesitys on tullut ja kuinka se ennakkovaikuttaminen siihen on juuri meneillään. Niinhän se on, että ennakkotietojen mukaan tässä uudessa CAPissa elikkä maatalouspolitiikkaan liittyvässä rahoituskehiksessä kansallista joustavuutta ollaan lisäämässä. Käytännössähän se tarkoittaa sitä, että myös kansallista rahoitusta tullaan ehkä tarvitsemaan lisää, etenkin kun näyttää siltä, että ennakkotietojen mukaan maatalouden leikkaukset tukiin olisivat jopa 20 prosenttia. Kaikki me tiedämme, mikä Suomen taloudellinen tilanne on, ja näyttää todella huonolta sen suhteen, että pystyisimme kansallisesti nostamaan tukia tätä 20:tä prosenttia.

Täällä on viitattu kaupan voimaan. Viime vuonna pelkästään kolme suurinta ruokakaupapakettia tekivät voittoa 1,2 miljardia, ja kyllähän se niin on, että sitä tasapainoa pitää hakea sieltä kaupan puolelta. Julkisella tuella emme siis yksin voi maataloutta Suomessa pelastaa.

Mutta tämä ennakkovaikuttaminen on nyt kaikkein tärkeintä ja ensiarvoisen tärkeää. Kun viittasitte tässä tähän tukipolitiikkaan, niin nythän sitten vaikutetaan siihen, että jatkossa ne tuet myös aidosti osuvat sinne tuottajille. Aiotteko pitää tästä huolen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.35 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Elomalle hyvästä keskustelualoitteesta.

Kotimainen ruoka turvaa huoltovarmuuden. Viime aikoina olemme nähneet huolestuttavia merkkejä siitä, mitä tapahtuu, kun kotimainen maatalous ja tuottajahinnat eivät ole riittävät. Lihahyllyt ammottavat tyhjyyttään yhä useammassa kaupassa, ainakin pääkaupunkiseudulla. Syynä ei ole niinkään kysynnän puute vaan se, että yhä useampi suomalainen

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

nen viljelijä on pakotettu lopettamaan, koska tuottajahinta on niin matala. Suomi tarvitsee vahvaa maataloutta jo huoltovarmuudenkin vuoksi. Tarvitsemme liha- ja kasvistuotantoa, joka on läheltä, puhdasta ja vastuullista.

Perussuomalaisena kansanedustajana pidän tärkeänä, että kotimaiselle ruuantuotannolle annetaan sille kuuluva arvo. Tuottajille on maksettava reilu hinta, ja tässä on päätöksen teon lisäksi suuri vastuu kaupoilla. Ilman maataloudesta huolen pitämistä meillä ei ole enää lähitiloja, ei lihantuotantoa eikä huoltovarmuutta. Erityisen ikävää on se, että monissa kouluissa, päiväkodeissa ja vanhainkodeissa ajetaan ideologisesti väritynyttä kasvispainotteista linjaa. Kouluruokailussa on palattava siihen, että tarjoillaan monipuolisesti kotimaista lihaa, kalaa ja kasviksia.

Suomalainen maatalous kaipaava arvostusta ja ennen kaikkea reilua korvausta tehdystä työstä. Maatalousyrittäjät tekevät työtään 24/7 arkena ja pyhänä ja ovat joutuneet olemaan epävarmoina tukien varassa. Tuottajahintojen tulisi olla sillä tasolla, [Puhemies koputtaa] että maatalousyrittäjät tulisivat toimeen omilla tuloillaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

18.37 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on useaan kertaan todettu, että hallitus ei ole kohdistanut leikkauksia viljelijöiden tukitasoihin. Se on totta, ja kiitos siitä.

Hallitus on nyt linjannut, että se laajentaa korvauskelpoisuuksia, jonolistoja puretaan, nuorille kohdennetaan uusia korvauskelpoisuuksia itäisen Suomen kuuden maakunnan alueelle. Samassa yhteydessä on todettu, että tämä ei tule vaikuttamaan muiden viljelijöiden tukitasoihin ja että nämä laajennukset otetaan säästyneistä varoista. Nyt kun budjettikirjassa kuitenkin maatalouden pääluokkaan ja sektoriin yleensä kohdistuu leikkauksia, vaikka tukitasoihin suoranaisesti ei, niin kysyisinkin nyt arvon ministeriltä: kuinka paljon näitä säästyneitä varoja sektorilla on olemassa, ja mitä kaikkia uusia avauksia tai nykyisten päätösten laajennuksia meidän on lupa odottaa näihin säästyneisiin varoihin nojaten?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

18.38 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruokavienti on Suomessa ollut vuosikaudet aika heikkoa, ihan Euroopan heikointa. Se, että viennin kasvu auttaisi alkutuottajaa — ja siihen hallitus käsittääkseni pyrkiikin — on hyvä asia.

Meidän pitäisi nostaa ruuan arvostusta. Me ollaan niin totuttu siihen, että me saadaan puhdasta, hyvää, kotimaista ruokaa, mutta sitä arvostusta pitäisi nostaa. Kouluruokaa tarjotaan, sehän on ihan ainutlaatuinen asia. Monessa maassa on eväät koululaisilla, ja meillä tarjotaan kaikille koululaisille ruokaa. Sehän on valtavan hieno asia.

Sitten sellainen asia vielä, että tänä päivänä, kun tuottajilla on pääosin aika paljon näitä paineita kannattavuudessa ja sitten kovat velat päällä, se tuottajien syyllistäminen on huono asia jaksamisen kannalta. Tämä Välitä viljelijästä on osoittautunut todellakin hyväksi, että siihen voi sitten tukeutua, niin että jos ministeri siitäkin puhuisi. Menen myös Some-rolle maanantaina, siellä on kriisikokous viljanviljelijöille.

Minä vielä kiitän ministeriä ja kaikkia teitä, jotka olette täällä tänään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

18.39 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiitän edustaja Elomaata siitä, että voidaan täällä suomalaisesta ruuantuotannosta keskustella. Kiitos myös ministerille siitä, että nostitte tämän kansallisen ruokastrategian tähän keskusteluun. Se on suomalaisen ruuantuotannon kannalta, ajattelen, ihan keskeinen, ohjaava dokumentti. Vetoankin vielä, että katsotte siinä rohkeasti tulevaisuuteen ja asetatte konkreettiset tavoitteet siirtymälle kohti kasvipohjaista tuotantoa. Tällainen selkeä linjaus ohjaisi osaltaan maataloustuotannon uudistamista kestävämpään suuntaan.

Kiertotalouskin tuli mainittua ministerin puheessa. Sen edistäminen on maatalouden kestävyyskannalta keskeistä ja lisää myös omavaraisuutta vähentämällä riippuvuutta fossiilisista lannoitteista. Seuraava CAP-uudistus on tosiaan tärkeä, ja siinä tulisi pyrkiä tuoloperusteisuuteen ja pitää tiukasti myös nämä ympäristötoimet vahvasti tukiperusteissa mukana. Kysyisinkin vielä ministeriltä: miten varmistatte, että tukipolitiikka ohjaa jatkossa vähentämään vesistö- ja ilmastopäästöjä osana kestävästä ruuantuotannosta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

18.41 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvon ministeri! Tässä on vielä pari asiaa, mihin haluaisin vastauksen.

Yksi on tämä edustaja Viljasen esiin nostama kadmiumraja. Itse kadmiumraja ei sinänsä ole niinkään suuri ongelma, mutta meillä ei ole keinoja mitata kadmiumia lannoitteista riittävällä tarkkuudella, mikä johtaa siihen, että me joudutaan tuomaan Suomen rajaa jopa 20 prosenttia alemmalla kadmiummäärällä olevia lannoitteita, ja tämä johtaa meillä kohtuutomaan lannoitehinnoitteluun. Onko tälle asialle tehtävissä jotain?

Toinen on sitten julkiset hankinnat. Tämä talo tässä reguloi voimakkaasti suomalaista maataloutta epätehokkaampaan suuntaan kuin keskimäärin EU:ssa, mutta samalla myös julkiset hankinnat hankkivat juuri sieltä, mistä halvimalla saa, eivätkä sieltä, missä tuotanto on vastuullista. Onko tälle asialle tehtävissä jotain, ja onko ehkä kenties joitain toimenpiteitä jo meneillään, sillä tilanne on tällä hetkellä kestävätkö? Ei voi vaatia tiukempaa tuotantomoraalia ja samalla hankkia surkeammista olosuhteista tavaraa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

18.42 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Itsekin haluan kiittää edustaja Elomaata tärkeän keskustelun järjestämisestä ja avaamisesta tähän. Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja alan tulevaisuudesta ja kannattavuudesta.

Itsekin nostan vielä ruokaviennin, mistä on paljon tässä puhuttu, että meillä on siinä kyllä todella iso potentiaali. Meillä on osaamista, meillä panostetaan tuotekehitykseen, ja nyt ne innovaatiot, mitä meillä on, pitää vain saada täältä rohkeasti maailmalle. Siinä tarvitaan kyllä myös meidän yrityksiltä sitä tahtotilaa. Täällä avataan kyllä latua viennille, mutta nyt sitten rohkeasti mukaan, ja onhan meiltä hyvin lähtenyt.

En myöskään näe, että tässä on mitään vastakkainasettelua siitä, ovatko nämä kasviproteiineja tai eläinperäisiä tuotteita tai jopa alkoholituotteita — nehan lasketaan elintarvikkeisiin. Kysyisinkin vielä ministeriltä alkoholiviennistä: onko siinä meillä minkälaiset tulevaisuudennäkymät? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

18.43 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos valio-kunnan puheenjohtaja Elomaalle erittäin asiallisesta ja rakentavasta keskustelualoitteesta. Samalla totean kyllä sen, että kiitos myöskin opposition edustajille erittäin asiallisesta kes-kustelusta. Se on harvoin, kun me kykenemme käymään näin hyvää ja rakentavaa keskus-telua. Se vain osoittaa sitä, että tämä asia on tärkeä meille kaikille. Se on tärkeä asia myös-kin kaikille suomalaisille.

Jos ajattelemme sitä, että tällä hallituskaudella olemme joutuneet sopeuttamaan kymme-nen miljardin edestä — samanaikaisesti kun varjeluksessa on ollut puolustusmenoja, sisäi-sestä turvallisuudestakaan ei ole leikattu eikä myöskään opetuksesta juurikaan — niin se on saavutus sinällään, että olemme pystyneet pitämään nykyiset tukitasot samalla tasolla kuin aikaisemmin. Toisaalta en muista minun urani aikana, että viljelijät olisivat välttämät-tä peräänkuuluttaneet lisää tukea, vaan se, mitä he ovat halunneet, on reilummat markkinat ja parempi hinta kuin mitä jäisi sille tuottajalle. Sen takia olisi nyt äärimmäisen tärkeää, että me saadaan tämä elintarvikemarkkinalaki kakkonen eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Haluaisin kuulla vielä ministeriltä, miten se menee aikataulullisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

18.45 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Ja kiitoksia edustaja Elomaalle mielenkiintoisesta keskustelualoitteesta.

Me tiedämme kasvu- ja kuiviketurpeen merkityksen maataloudelle ja ruuantuotannolle. Sen sijaan turvepohjaisista biostimulanteista on puhuttu paljon vähemmän. Biostimulantit ovat aineita, jotka auttavat kasvia ottamaan ravinteita, kestämaan stressiä ja kasvamaan pa-remmin ilman, että ne ovat varsinaisia lannoitteita tai torjunta-aineita. Biostimulanteilla saadaan vähemmästä peltoalasta enemmän satoa. Turvepohjaiset biostimulantit voivat olla yksi käytännöllinen työkalu ruuantuotannon edellytysten vahvistamiseksi ja maatalouden tuottavuuden parantamiseksi. Kun lannoitteiden hinnat vaihtelevat ja sää on arvaamaton, jokainen prosenttiyksikkö lisääntynyttä ravinnekäytön tehokkuutta merkitsee viljelijän kassavirralle paljon. Turvepohjaisten biostimulanttien avulla voidaan nostaa kotimainen turveraaka-aine korkeampaan jalostusasteeseen ja luoda uutta liiketoimintaa maaseudulle. Nyt pitää huolehtia siitä, että turvealaa ei enää ajeta alas vaan sen kaikki mahdollisuudet hyödynnetään täysimääräisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Hopsu ja sen jälkeen ministerin vas-tauspuheenvuoro, ja sitten meillä on aika käytetty, joka on tähän varattu. — Edustaja Ho-psu, olkaa hyvä.

18.46 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kasvipohjaisen ruuan tukeminen merkittävästi nykyistä voimakkaammin olisi panostus maatalouden ja ra-vinnon ympäristökuorman merkittävään laskuun. Se olisi myös panostus maatalouden kas-vuun, terveyteen ja eläinten hyvinvointiin. Voi ajatella niin, että tällaisen ruokamurrok-sen tekeminen ja tukeminen on maatalouden tulevaisuutta. Se on sitä Euroopassa, Suomes-sa mutta myös globaalisti. Se on juuri sitä, missä suomalaisella maataloudella voi olla uut-ta potentiaalia, ja se on myös taloudellisesti järkevää. Viime kaudella aloitettiin tällaisista ilmastoruokaohjelmaa ja sen valmistelua. Onko mahdollista, että tämä ohjelma voisi tällä kaudella edetä?

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Myös eläinsuojelukysymykset ovat tärkeä osa vastuullista maataloutta, ja eläinten jalostamisessa niiden hyvinvointi tulisi turvata. Siipikarja on kaikista heikoimmassa asemassa eläinten hyvinvoinnin valvonnan ja lainsäädännön näkökulmasta. Olisin kysynyt, minkälaista edistystä tähän ministeri olisi tuomassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministeri Essayah, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

18.47 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Todella haluan myös omasta puolestani kiittää tästä vahvasta tuesta suomalaiselle ruokaketjulle ja myöskin suomalaisille alkutuottajille. On hienoa, että tällaista keskustelua tässä hengessä tässä salissa käydään.

Muutamiin kysymyksiin vastauksia:

Täällä useampi nosti esille lannoitteisiin, muun muassa tähän kadmiumrajaan, liittyviä kysymyksiä. Meillä on tulossa nyt ravinnekierrätyksen ja myöskin lannoitteitten omavaraisuuden tiekartta, ja tämä on varmasti sellainen asia, jota siinä yhteydessä on syytä tarkastella.

Sitten täällä useampi nosti esille myöskin nämä turpeeseen liittyvät kysymykset. Tästäkin on hyvä tietää, että meillä myöskin kasvu- ja kuiviketurpeen osalta, joka kuuluu meidän ministeriöön — energiaturve kuuluu sinne työ- ja elinkeinoministeriön puolelle energia-asioihin — tammikuussa muistaakseni valmistuu Luken tuottama tutkimus. Tässähän on tärkeitä, kun katsotaan tätä kasvu- ja kuiviketurvetta, että tällä hetkellä se ongelma on, että sen päästökertoimia lasketaan samalla tavalla kuin lasketaan energiaturpeessa, ja se asettaa sen epäedulliseen asemaan. Tämähän on taas kysymys, joka vaatii vähän EU-vipuvartta. Olemme tässä oikeastaan Latvian ministerin kanssa löytäneet toisemme, ja olemme järjestämässä tästä myöskin tilaisuutta tuolla EU-puolella, ja pyrimme vaikuttamaan siihen, että hyvänen aika, nämä ovat kuitenkin aivan eri tuotteita ja niitten vaikkapa jatkokäyttö on aivan toisenlainen, ja siinä mielessä pitäisi tämä myöskin huomioida sitten näissä päästökertoimissa.

No, sitten täällä edustaja Oinas-Panuma, joka on jo tainnut lähteäkin salista, nosti esille nämä poronhoidon kysymykset. Poronhoitolaki on varmaankin ensi viikolla tulossa valtioneuvoston istuntoon, eli siinä asiassa ollaan etenemässä ja niitä huolia, mitä edustaja nosti tuossa kesällä esille, on hyvin siellä huomioitu.

Sitten täällä useampi, paitsi hän myös muistaakseni edustaja Aittakumpu, nosti esille nämä tilateurastukseen liittyvät kysymykset. Nyt on kyllä niin, että tilateurastuksessa me on tehty kaikki ne helpotukset, mitkä EU-lainsäädäntö vain pystyy ja sallii. Tosiasia on, että ilman lihan tarkastusta Suomessa ei kyllä lihaa voida saattaa markkinoille, ja se on vain yksinkertaisesti elintarviketurvallisuuskysymys. Siinä mielessä, jos sellaisia ajatuksia on, niin tässä asiassa tämä lihan tarkastus on pakollinen.

Sitten täällä muistaakseni edustaja Viljanen kysyi liittyen näihin maatalouden korvauskelpoisuuksiin. Elikkä siis kyllähän maataloussektorillekin on kohdistunut leikkauksia. Meillä muun muassa hallinnosta on leikattu, ihan niin kuin varmasti kaikkien muidenkin ministeriöitten kohdalla on käynyt, mutta me olemme tosiaan pystyneet ruokaa tuottavan maatalouden pitämään leikkausten ulkopuolella, ja kehyksen sisällä on pystytty tekemään näitä toimenpiteitä. Eli siinä mielessä voi sanoa, että keneltäkään ei ole viety, kun on pystytty tekemään niitä tärkeitä kohdennuksia. Itse pidän todella tärkeänä sitä, että kun puhu-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

taan huoltovarmuudesta ja ruuantuotannon tulevaisuudesta, niin nuorille aloitteleville viljelijöille on pystytty nyt antamaan tätä korvauskelpoisuutta ja myöskin näille itäisen Suomen kuudelle maakunnalle, koska olen ollut tuolla EU-pöydissäkin keskustelemassa siitä, millä tavalla nämä raja-alueitten tilanteet pystytään hoitamaan koko EU:n alueella. On selkeästi nähty, miten paljon heikommassa tilanteessa siellä ollaan. Suomessa se näkyy muun muassa pellon hinnan romahtamisena, vakuusarvojen romahtamisena, eli mahdollisuudet niillä alueilla ovat selkeästi tällä hetkellä huomattavasti heikommat.

Edustaja Östman kysyi aikataulusta elintarvikemarkkinalain puolelta, ja kiitos muuten vahvasta tuesta tälle laille, joka on eduskuntaan tulossa. Viikolle yhdeksän se pitäisi saada, eli sitten kun eduskunta on viettänyt istuntotauon, niin sen jälkeen aika pian pääsisi tekemään töitä sen parissa, kun on saatu lausuntokierrokset tehtyä.

Sitten täällä edustaja Kangas nosti esille hankinnat. Tässä voi sanoa, että vastuuta on tässä talossa mutta myöskin jokaisella hyvinvointialueella ja kunnanvaltuustossa. Siellä pitää tehdä ne poliittiset hankintastrategiat, joissa määritellään, että meidän kunnassa, meidän hyvinvointialueella hankitaan lähellä tuotettua — tehdään sellaiset kriteerit, joilla pystytään suosimaan sitä omaa paikallista tuotantoa. Sitä kautta se on mahdollista. Nythän hankintalakiin on tulossa selkeästi juurikin tämä huoltovarmuustekijä mukaan, joka mahdollistaa sitten hyvinvointialueilla ja kunnissa tämäntyyppiset strategiset valinnat, jotka ovat todella tärkeitä.

Sitten vielä täällä edustaja Elo nosti esille tämän vesiensuojelukysymyksen — maatalouden kohdalla tärkeä kysymys. Mehän juuri tässä CAP-muutoksessa nostettiin näitten suojakaistojen tukea. Tämähän on tärkeää, jotta todellakin meillä pystytään sitten myöskin meidän vesistöistä pitämään hyvä huoli.

Edustaja Hopsu nosti nämä kasvipohjaiset tuotteet, ja näissä meillä on palkokasvien kohdalla tapahtunut hyvää kasvua. Erityisesti herne on ollut sellainen, jossa meillä on ollut varsin nopeaa kasvua. Mutta totta kai valkuaisomavaraisuudessa meillä on edelleenkin parantamisen varaa, ja se on tietysti tärkeää. Tässä ei pidä unohtaa myöskään kalan kautta tulevaa valkuaista. On sanottu, että kalahan on se ilmastoystävällisin valkuainen, ja se on myöskin meidän hyvä muistua.

Sitten vielä tähän EU-vaikuttamiseen: Eli tällä todellakin nyt tulevassa CAPissa, siinä pohjaesityksessä, on ollut tämä noin 15 prosentin leikkuri, mutta niin kuin meillä maatalouskomissaari Hansen on moneen kertaan sanonut, tämä on pohja ja siitä lähdetään neuvottelemaan. Totta kai tämä on ollut tämmöinen läpileikkaava, [Puhemies koputtaa] eli kaikille jäsenvaltioille tämä tilanne on ollut ihan samanlainen, mutta tämä on selkeää, että kaikki maatalousministerit ympäri Eurooppa ovat ilmaisseet, että tämä ei käy, tämä rahoituksen taso ei ole hyvä. Koska samanaikaisesti tiedämme, että komission esityksessä on huomattavan suuri budjettilisäys koko muuhun budjettiin, niin miksi sitten juuri maatalouden, joka on varmaan tämänkin salin mielestä siellä huoltovarmuuden ja turvallisuuspolitiikan ytimessä oleva asia, pitäisi tässä olla kärsijänä? [Puhemies koputtaa]

Mutta kiitoksia todellakin tästä hyvästä, rakentavasta keskustelusta, ja jatkamme aiheen ympärillä yhteistyössä.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle siivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Strandman.

Keskustelu

18.54 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on pääosin tekninen esitys, mutta sillä on merkitystä käytännön arjessa. Hallitus haluaa selkeyttää kotoutumislakia ja viranomaisten toimintaa, jotta kotoutumiskoulutus ja siihen liittyvä kielitaidon arviointi toimitaisivat sujuvammin.

Opetushallituksen rooli kielitaidon päättötestauksessa tuodaan nyt selkeästi lakiin, vaikka se on jo käytännössä heidän tehtävänsä. Tämä parantaa tiedonkulkua ja mahdollistaa sen, että koulutusta voidaan kehittää jatkossa entistä paremmin tosiasioiden pohjalta.

Lisäksi esityksessä säädetään tarkemmin siitä, miten viranomaiset saavat tietoa kotoutumisen etenemisestä. Tämä helpottaa esimerkiksi sitä, että kunnat saavat oikeat tiedot silloin, kun maahanmuuttaja ohjataan kuntaan asumaan. Tavoitteena on, että kotoutumisen seuranta ja asiakastietojärjestelmän ylläpito toimivat järkevästi ja tukevat viranomaisten työtä.

Esityksessä päivitetään myös lakiviittaus perusopetuksen tukeen, jotta kunnat voivat jatkossakin saada korvauksia esimerkiksi kansainvälistä suojelua saaville lapsille tarjottavista tukitoimista. Tämä on tärkeää, jotta lasten koulunkäynti ja tuki eivät jää byrokratian jalkoihin.

Suomen kieli on meidän äidinkielemme. Siksi kielitaidon päättötestaus on hyvä tapa selvittää, kuinka hyvin maahanmuuttajat pystyvät sijoittumaan Suomeen sekä aloittamaan täällä uutta elämää. Tässä suomen kielen osaaminen on siis tärkeässä roolissa jo työskentelemisen ja Suomeen sitoutumisen kannalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.57 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tosiaan muutos kotoutumisen edistämistä koskevaan lakiin. Kotoutumisessa onnistuminen on ensiarvoisen tärkeää ennen kaikkea tänne elämänsä rakentamaan tuleville ihmisille mutta myös Suomen talouden kestävyydelle.

Tänä vuonna voimaan astunut kotoutumislaki siirsi kokonaisvastuun kotoutumisesta valtiolta kunnille. Valtiolla on nyt velvollisuus huolehtia siitä, että kunnilla on edellytykset tämä vastuu kantaa. Hallitus on kuitenkin päättänyt toistuvasti leikata kotoutumisesta. Kun kuntien talous on muutenkin tiukalla, niin tämä johtaa pahimmillaan siihen, että kotoutu-

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

mispalveluista joudutaan karsimaan tai hakemaan puuttuvia euroja muualta, mikä kunnissa käytännössä tarkoittaa opetusta ja varhaiskasvatusta, joihin suurin osa kuntien rahoista tällä hetkellä menee. Tämä ei ole vastuullinen suunta.

Nyt käsittelyssä olevaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamiseen liittyen haluan korostaa myös sitä, että kotoutumisen onnistumisen kannalta keskeistä on, että kotoutumiskoulutus on vaikuttavaa. On tiedossa, että kotoutumiskoulutukseen osallistuneet maahanmuuttajat eivät aina saavuta tässä koulutuksessa jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta riittävää kielitaitoa. Oppimiseen vaikuttaa toki koulutukseen osallistuvan motivaatio, mutta merkitystä on myös sillä, toteutetaanko koulutus riittävän laadukkaasti.

Tässä salissa käsitellään huomenna edustaja Inka Hopsun tekemää lakialoitetta, jossa ehdotetaan säädettäväksi kotoutumiskoulutuksen laatukriteereistä, kuten opettajien kelpoisuusehdoista, ihan lain tasolla. En silloin pääse tätä asiaa käsittelemään, niin nostan nyt muutaman huomion siitä. Kotoutumiskoulutuksen vakavimmat ongelmat tosiaan johtuvat valtakunnallisten laatukriteerien puuttumisesta ja kilpailutuksen mahdollistamasta hinnan polkemisesta, eli pitäisi kaikin toimin pystyä varmistamaan, että annettu koulutus on laadukasta. Hallituksen toimet leikata kotoutumiskoulutuksen rahoitusta ja rangaista kepillä maahan muuttaneita kiristämällä kielitaitovaatimuksia oleskeluluvan edellytyksenä eivät ole vastauksia maahan muuttaneiden kielitaidon parantamiseen, vaan ne ratkaisut löytyvät kotoutumiskoulutuksen laadusta huolehtimisesta ja siihen panostamisesta. Niinpä toivonkin, että tämä edustaja Inka Hopsun lakialoite voidaan täällä eduskunnassa ottaa huomioon ja käsitellä tämän nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen yhteydessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

18.59 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kotoutuminen on ollut puheenaihe tällä kaudella myös erityisesti, ja juuri niin kuin tässä edellisessäkin puheenvuorossa tuli ilmi, juuri sen vuoksi, että siitä on tämä hallitus leikannut. On aivan selvää, että me olemme viimeisien vuosikymmenien aikana Suomessa tehneet virheitä tässä kotoutumisessa, emmekä ole mahdollistaneet emmekä vaatineet riittävästi sitä, että kieltä opittaisiin. Mutta nimenomaan esimerkiksi viime aikoina totta kai ukrainalaiset ovat olleet iso ryhmä, ja kotoutumiseen olisi tarvinnut heidänkin osaltaan panostaa paljon enemmän.

Meillä on olemassa myös mahdollisuuksia, joita ei tarvitse viedä lakiin, eivätkä ne vaadi edes lisää rahaa, ja ihmettelenkin, miksi nämä asiat eivät edisty. Meillä on esimerkkejä kunnista, joissa maahanmuuttajavanhemmat saavat osallistua esimerkiksi ala-asteella koululuokkiin äidinkielen ja matematiikan tuntien aikana opetuksen kuuntelemiseen. He eivät saa osallistua siihen opettamiseen, mutta he saavat olla kuuntelemassa. Nämähän ovat niitä erinomaisen hyviä keinoja ottaa niitä ihmisiä mukaan tähän, ja he pystyvät sen jälkeen vaikka opettamaan ja auttamaan läksyjen tekemisessä näitä maahanmuuttajalapsia sitten siellä kotonaan. Meillä olisi todella paljon tällaisia hyviä esimerkkejä jo olevista käytännöistä eri kunnissa, ja toivoisin, että niistäkin voitaisiin enemmän keskustella ja niitä enemmän viedä muihinkin kuntiin.

Nimenomaan tämä, mistä edustaja Elokin sanoi, tämä koulutuksen laatu, on kyllä ihan avainasemassa siinä, että ei anneta nyt yksityisille markkinoille sitä tukea, jos ei voida pitää samaan aikaan huolta siitä, että koulutus on laadukasta ja vaikuttavaa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 101/2025 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä annetun lain 7 ja 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Tämä tuntuu hassulta, kun ei ole yhtään puheenvuoroa, mutta kun tämä on
puhemiesneuvoston päätös, että näin toimitaan, niin se on tässä salissa sanottava.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 24.10.2025 klo 13. Täysistunto lopetettiin
klo 19.33.

Pöytäkirjan vakuudeksi: